

Lukuvuoden 2017–2018 suunnitteluopas

Lukuvuoden suunnittelun tueksi tarkoitettussa tietopaketissa on koottuna keskeisiä sopimusmääräyksiä opetusalan työntekijöiden palkkauksen perusteista, työajoista ja palvelussuhteen ehdoista mm. virkavapaista.

Tekstit ovat koonneet työmarkkina-asiamiehet Kristiina Johansson, Timo Mäki, Laura Nurminen, Markku Perttunen ja Tommi Rasilainen, yliopistoasiamies Lena Hillebrandt, kehittämisspäällikkö Niku Tuomisto sekä neuvottelupäällikkö Eila Urpilainen.

Tämä opas ei sisällä eri sopimusten palkkataulukkoja. Ne löytyvät OAJ:n verkkosivuilta: www.oaj.fi → Jäsensivuille → Virka- ja työsuhde → Palkat ja palkkiot

Käytetyt lyhenteet

OVTES, kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus

KVTES, kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus

SIVISTA, yksityistä opetusala (EK) koskeva työehtosopimus

AVAINTES, Avaintyönantajat AVAINTA ry:n työehtosopimus

AVAINOTES, Avaintyönantajat AVAINTA ry:n opetusalan työehtosopimus

SOSTES, yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimus

SISÄLTÖ

Yleistä	3
Yleissivistävä koulu	10
Peruskoulu.....	13
Lukio	17
Aikuislukio.....	19
Yleissivistävän koulun rehtori ja apulaisrehtori.....	20
Kunnallinen ammatillinen oppilaitos	22
Ammatillinen aikuiskoulutuskeskus	24
Ammattikorkeakoulu	25
Musiikkioppilaitos	25
Lasten ja nuorten taidekoulut.....	27
Vapaan sivistystyön oppilaitos	28
Kansalais- ja työväenopistot.....	28
Kansanopistot	29
Yliopistot.....	29
Harjoittelukoulujen opetushenkilöstö	31
Varhaiskasvatus.....	32

YLEISTÄ

Tommi Rasilainen

Opettajalla tarkoitetaan kaikkia opetus-henkilöstöön kuuluvia viranhaltijoita ja työntekijöitä, ellei siitä ole erikseen mainittu, ja kunnalla tarkoitetaan myös kuntayhtymää.

Kunnan oppilaitoksia ja opettajia koskevia määräyksiä noudatetaan yleensä myös yksityisissä oppilaitoksissa. Merkittävien ero on se, että yksityisen oppilaitosten opettajat ovat työsuhteessa, jolloin heihin noudatetaan työsopimuslain määräyksiä.

PALKKAUSJÄRJESTELMÄ

Tehtäväkohtainen palkka

Jokaiselle opettajaryhmälle on määritelty peruspalkka, johon kunnan opetuslalla vaikuttaa kunnan kalleusluokka. Peruspalkat ilmoitetaan hinnoittelutunnusten (hitu) mukaan palkkataulukoissa. Eri hinnoittelutunnukset muodostuvat tutkinnon, kelpoisuuden ja tehtävänimikkeen mukaan. Palkkataulukot ovat luettavissa muun muassa OAJ:n Jäsensivuilla kohdassa palkat ja palkkiot.

Kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksen mukaan opettajan tehtäväkohtaista palkkaa päätettäessä on otettava huomioon tehtävien vaatavuus (OVTES osio A, 6§ 3 mom.). Tehtäväkohtainen palkka on osa varsinaista palkkaa.

Töiden ja tehtävien vaatavuuden objektiivinen arviointi edellyttää paikallista palkkausjärjestelmää. Palkkausjärjestelmän tavoitteena on motivoida henkilöstöä hyviin työsuorituksiin, pitää kunta-alan palkat kilpailukykyisinä ja edistää kunnan toiminnan tuloksellisuutta. Tavoitteeseen pyritään oikeudenmukaisella palkalla, jonka perusteena ovat tehtävien vaatavuus, työkokemus, henkilökohtainen ammatin hallinta ja työsuoritukset sekä työyksikön tuloksellisuus.

Arvioinnissa ei vertailla eri opettajaryhmiä keskenään vaan arviointi tehdään hinnoittelutunnuksittain ja/tai ammattinimikkeittäin. Tavoitteena on, että samaan ryhmään kuuluvien tehtäväkohtaiset palkat ovat tehtävän vaatavuuden edellyttämässä suhteessa toisiinsa. Järjestelmässä ei siis arvioida henkilökohtaista osaamista.

Tehtävien vaatavuutta arvioidaessa otetaan huomioon:

- työn edellyttämä osaaminen (tiedot, taidot, harkinta)
- työn vaikutukset ja vastuu (laajuus, pysyvyys, johtaminen ja vaikutukset toimintaedellytyksiin)

- työn edellyttämät yhteistyötaidot (vuoro-vaikutus, ihmissuhdevaatimukset)
- työolosuhteet (tavanomaisesta poikkeavat fyysiset ja henkiset työolosuhteet, ei työsuojelutoimenpitein poistettavissa).

Paikallisesti voidaan käyttää myös muita objektiivisia vaativuustekijöitä.

Paikallisessa tehtävien vaatavuuden arvioinnissa pyritään löytämään opetusalan tehtävien vaatavuuteen vaikuttavia tekijöitä. Esimiesten ja alaisten palkkojen tulee kuitenkin olla oikeassa suhteessa toisiinsa nähden hinnoittelutunnuksesta riippumatta. Esimiesasemassa olevan tehtäväkohtaisen palkan pitää olla selvästi hänen alaisensa palkkaa korkeampi.

Vaikka arvioinnissa ei löytyisikään olennaisia vaatuvuuseroja jonkin nimikkeen osalta, se ei tarkoita sitä, että käytettäisiin pelkästään hinnoittelutunnuksen mukaisia peruspalkkoja. Tehtävät ovat voineet muotoutua niin, että kaikkien samalla nimikkeellä työskentelevien opettajien tehtävät ovat perustehtävää vaativampia.

Tehtävän vaatavuuden arviointijärjestelmän kehittäminen on jatkuva prosessi. Vaatavuuden arvioinnissa on kyse myös arvoista, arvostuksista ja sopimisesta. Koska arvioinnissa noudatetaan yhteisesti hyväksytyjä kriteereitä, on hyväksyttävä myös vaatavuuden arvioinnin tuomat palkkaerot.

Työn vaatavuuden arviointijärjestelmä koskee kunnan koko opetushenkilöstöä yleissivistävissä kouluissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, musiikkioppilaitoksissa sekä taiteen perusopetuksen ja vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. Järjestelmää käytetään soveltuvin osin myös ammatillisissa aikuiskoulutuskeskuksissa ja ammatikorkeakouluissa.

Henkilökohtainen lisä

(OVTES osio A, 11 §, KVTES Luku II, 11 §)
(Sivista, 6 luku 6 §)

Viranhaltijalle ja päätoimiselle opettajalle voidaan maksaa varsinaiseen palkkaan kuuluvaa henkilökohtaista lisää. Lisää maksetaan pääsääntöisesti työsuorituksen arvioinnin perusteella. Lisän perusteena ovat ammatin hallinta, henkilökohtaiset työsuoritukset ja sekä muut paikallisesti määritellyt henkilökohtaiset taidot.

Työnantajan ja henkilöstön edustajat määrittelevät paikallisesti yhdessä henkilökohtaisen lisän yleiset maksamisperusteet. Peruste ja niiden painoarvo voivat

vaihdella eri yksiköissä. Henkilökohtaisia lisäjä maksettaessa on eri työntekijäryhmiä kohdeltava tasapuolisesti.

Henkilökohtaisen lisän perusteina voivat ammatin hallinnan ja työsuorituksen lisäksi olla esimerkiksi monitaitoisuus ja luovuus sekä erityistiedot ja -taidot, joita hyödynnetään laajemmin kuin vain omassa opetustyössä. Henkilökohtainen lisä voi perustua myös tuloksellisuuteen, henkilön yhteistyökykyyn, vastuuntuntoon, omaaloitteisuuteen ja kehityshakuisuuteen. Lisän perusteena ei kuitenkaan voi olla ominaisuus, joka on jo otettu huomioon OVTES:n palkkamääräyksissä (mm. luokanopettajan kaksoiskelpoisuus on huomioitu peruspalkassa).

Henkilökohtainen lisä myönnetään yleensä toistaiseksi. Lisän myöntämisen ja muuttamisen pitää perustua henkilön työsuorituksen arviointiin, joka voidaan suorittaa esimerkiksi vuosittain kehityskeskustelun yhteydessä. Henkilöllä on hänen pyytäessään annettava häntä koskevan henkilökohtaisen lisän maksamisen perustelut.

Vuosisidonnainen lisä ja kokemuslisä

(OVTES osio A, 12–18 § ja asiaa koskeva osio tai liite) (Sivista, 6 luku 5 § ja 7 luku)
Vuosisidonnainen lisä ja kokemuslisä perustuvat työkokemukseen.

Vuosisidonnaiseen lisään oikeuttavaan palvelusaikaan luetaan kaikki päätoimiseksi katsottava palvelu seuraavin ehdoin:

- vähintään 30 kalenteripäivän tai täyden kuukauden työ
- vähintään 18 vuoden ikä palvelussuhteen aikana
- opetusalan työ (kotimainen tai ulkomainen työnantaja)
- yrittäjän työ, josta olennaista hyötyä nykyisissä tehtävissä yhteensä enintään viisi vuotta (pelkkä omistussuhde tai osakkuus ei riitä)
- muu työ, josta on olennaista hyötyä nykyisissä tehtävissä (kotimainen tai ulkomainen työnantaja)
- vuoden 2000 siirtymäsäännöksen perusteella palvelulisään luettava aika.

Oikeus vuosisidonnaiseen lisään alkaa sen jälkeisen kuukauden ensimmäisestä päivästä lukien, jona lisään oikeuttava palvelusaika on täyttynyt. Palvelusaikaa laskettaessa vähennetään ne kalenteripäivät, joina virantoimitus tai työssäolo on ollut keskeytyneenä. Vähennykset lasketaan

kalenteripäivinä, jolloin 30 päivää on yksi kuukausi. Vähentävä aika siirtää vuosisidonnaiseen lisään oikeuttavan ajan täyttymistä vastaavan ajan verran eteenpäin.

Palvelusaikaan luetaan myös vuosiloma-aika ja virkavapaa tai työloma seuraavissa tapauksissa:

- 1) opettaja on saanut palkkaetuja äitiysloman/sairausloman ajalta,
- 2) opettaja on saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa taikka äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa,
- 3) opettaja on saanut tapaturma- tai muuta korvausta ajalta, jolta hänellä olisi ehdoton oikeus sairausajan palkkaan,
- 4) opettaja on ollut suorittamassa asevelvollisuuttaan, aseetonta palvelusta tai siivilipalvelusta, josta hän on palannut laissa säädettyssä ajassa virantoimitukseen tai työhön,
- 5) koulutus- tai opiskeluaika siltä osin, kun se ei ylitä yhteensä enintään 30 päivää kalenterivuodessa ja
- 6) opettaja on ollut muun kuin kohdissa 1–5 mainitun syyn perusteella virkavapaalla/työlomalla enintään 30 päivää saman kalenterivuoden aikana edellyttäen, että hän on ollut samana kalenterivuonna virkavapaan/työloman myöntäneen työnantajan palveluksessa koulutyön aikana virantoimituksessa vähintään 30 päivää.

Vuosisidonnainen lisä lasketaan virkainimikkeen hinnoittelukohtaan mukaisesta peruspalkasta tai välyksen alarajasta kertomalla se vuosisidonnaisen lisän prosenttien mukaisilla kertoimilla (esimerkiksi 2 % = 1,02) korkoa korolle periaatteella pyöristämättä tuloa välissä. Pyöristys täysiin sentteihin tehdään vasta loppupalkassa.

Jos opettajan peruspalkassa on epäpätevyysalennus, vuosisidonnainen lisä lasketaan alennetusta peruspalkasta. Myös osa-aikaisesti virkaa hoitavan vuosisidonnainen lisä lasketaan osa-aikapalkasta. Peruspalkkaa korkeampi tehtäväkohtainen palkka ei vaikuta vuosisidonnaiseen lisään.

Vuosisidonnainen lisä on haettava kirjallisesti viimeistään kahden vuoden kuluessa siitä, kun oikeus lisään on syntynyt. Tätä myöhemmin haettuna vuosisidonnainen lisä voidaan myöntää takautuvasti vain vuoden ajalta. Työnantaja voi päättää, että vuosisidonnainen lisä myönnetään ilman hakemusta, mikäli opettajalle on aikaisemmin myönnetty samassa kunnassa aiempi palvelulisiä tai määrävuosilisiä, vuosisidonnainen osa tai nykyinen vuosisidonnainen lisä. Yksityisellä opetuslalla menetellään työsopimuslain mukaisesti, jolloin palkkasaatavia voi hakea 5 vuotta takautuvasti.

Ammattikorkeakoulussa (osio D) ja ammatillisessa aikuiskoulutuskeskuksessa (osio E) on palveluvuosiin perustuva palkka-asteikko. Palveluvuosien määräytymiseen ja niiden hakemiseen sovelletaan vuosisidonnaisen osan määräyksiä.

Yksityisellä opetuslalla päätoimiselle opettajalle maksetaan työkokemukseen perustuen kokemuslisää. Lisä maksetaan pääsääntöisesti kaikissa oppilaitosmuodoissa 3, 5, 8, 13 ja 20 (Steinerkoulu 5, 7, 10, 15, 20) vuoden jälkeen. Lisä on suuruudeltaan 5-8 % kerrallaan.

Kertapalkkio

(KVTES Luku II, § 14)

Opettajalle voidaan maksaa kertapalkkio, mikäli kunnan asianomainen viranomainen harkitsee sen suorittamisen perustelluksi. Kertapalkkiota voidaan käyttää esimerkiksi silloin, kun työnantaja haluaa palkita yksilöä tai ryhmää. Se voidaan maksaa myös muusta erityisestä syystä. Tällainen syy voi olla mm. opettajan osallistuminen toimielimen kokoukseen toimivaltaisen viranomaisen määräyksen nojalla.

Lisätyö

(OVTES 2014–16 osio B 14 § 4 mom.)

Opettajalle määrätty projekti-, suunnittelu- tai kehittämistyö, jonka tekemiseen yhteissuunnittelutyön, koulukohtaisen lisätehtävän ja opettajatyöpäivien tuoma resurssi ei riitä, voidaan korvata myös ns. lisätyöpöykälän perusteella. Tällöin korvaus määräytyy siten, että 1,5 tunnin työmäärä vastaa yhtä ylituntipalkkiota. Ennen kuin työnantaja määrää opettajalle lisätyön, opettajan ja työnantajan täytyy yhdessä arvioida työhön tarvittava tuntimäärä ja sen aikana tehtävän työn laatu, määrä ja painopisteet.

Lisätyön korvaaminen perustuu lisätyöpöykälään, joka on poistettu määräajaksi, 31.7.2018 saakka. Kunnallisen työmarkkinalaitoksen yleiskirjeen 27/2011 liitteessä 1 todetaan: "Työnantajalla on poikkeuksellisesti erityisestä syystä peruskoulussa ja lukiossa mahdollisuus yksittäistapauksessa korvata suunnittelu- ja kehittämistyötä, jota muulla sopimuksen perusteella ei korvata." Lisätyön korvaaminen edellyttää erillistä määrärahavarausta. Rahoitusta ei tule toteuttaa esimerkiksi niin, että määrärahat otetaan tuntiresurssista suurentamalla ryhmäkokoja tai vähentämällä lähiopetusta.

Muita lisä

- Syrjäseutulisiä (OVTES osio A, 19 §)
- Siirtymäkauden lisä (OVTES osio B, 27 §, osio C, 14 §, osio F, 3 §)
- Rekrytointilisiä (OVTES osio A, 20a §)

Ylituntipalkkio

(OVTES osio A, 26 § ja 27 §)

(Sivista, 6 luku 13 §)

Ylituntipalkkio lasketaan viran tehtäväkohtaisen palkan ja opetusvelvollisuuden perusteella. Ylituntipalkkioon ei vaikuta vuosisidonnainen eikä henkilökohtainen lisä eivätkä muut erikseen liitteissä mainitut palkkatekijät.

Opettajan ylituntipalkkion suuruus kuukaudessa eli vuosiviikkoylituntipalkkio lasketaan kertomalla tehtäväkohtainen palkka luvulla 0,83. Tulo jaetaan huojentamattomalla opetusvelvollisuudella.

Yhden yksittäisen ylitunnin hinta eli kertatuntipalkkio saadaan siten, että vuosiviikkoylituntipalkkio kuukaudessa muutetaan vuotuseksi kertomalla se luvulla 12 ja jakamalla saatu tulo koulun/oppilaitoksen opetustyöviikkojen lukumäärällä. Peruskoulussa ja lukiossa opetustyöviikkoja on 38, aikuislukiossa 33 ja musiikkioppilaitoksessa 35.

Kertatuntipalkkio sisältää myös koulun loma-aikojen palkkaosuuden.

Ylituntipalkkio sekä muut palkkiot ja erityistehtävien korvaukset maksetaan kuukausittain jälkikäteen joko kuukauden lopussa tai seuraavan kuukauden alussa, jollei paikallisesti toisin sovita. Elokuulta tulevat ylituntipalkkiot sekä muut lisäpalkkiot voidaan maksaa lokakuun palkanmaksun yhteydessä, ellei niitä pystytä maksamaan edellä mainitun aikataulun mukaisesti (osio A 29 § 3 mom.).

Tulospalkkio

(KVTES luku II, 13 §)

Opettajalle voidaan maksaa tulospalkkiota, joka perustuu työnantajan tulokellisuuden parantamiseksi asetettujen tavoitteiden todettuun saavuttamiseen.

Sijaisuusjärjestelyt

(OVTES osio A, 24 §)

Koulutusta koskeva lainsäädäntö edellyttää, että koulutuksen järjestäjä hoitaa lakisääteiset veloitteensa asianmukaisesti myös opettajien virkavapaiden aikana. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että virkavapalla olevalle opettajalle tulee aina ottaa sijainen.

Mikäli sijaista ei opettajan äkillisen sairastumisen takia heti löydy, voidaan koulun muu opettaja määrätä huolehtimaan poissaolevan opettajan luokasta oman oppituntinsa tai muun palkatun tehtävän kanssa samanaikaisesti. Erityisesti on huomattava, että tällaisen oto-määräyksen voi antaa vain silloin, jos kahden luokan yhtäaikainen hoitaminen on työsuojelu-

määräykset huomioon ottaen mahdollista. Viimeinen vaihtoehto on jättää oppitunti pitämättä. Peruskoulun oppilaita ei voi jättää kesken koulupäivän valvomatta.

Luokasta huolehtivalle opettajalle maksetaan olo-tunnista lisäpalkkaa 30 % oman viran kertatuntipalkkiosta.

Mikäli opetusvelvollisuustyöajassa oleva opettaja määrätään suostumuksellaan toimimaan toisen opettajan sijaisena, korvausperusteena on hänen oma kertatuntipalkkionsa.

Jos koulunkäyntiavustajaa halutaan käyttää opettajan sijaisena, hän tarvitsee tehtävään määräyksen. Tällöin hänet vapautetaan avustajan tehtävästä ja hän siirtyy OVTES:n piiriin ja saa opettajan sijaisen palkkaa kelpoisuutensa mukaisesti.

Sijaisen palkka

(OVTES osio A 30 §, osio B 24 § 3 mom.)
(Sivista, 7 luku liite 1 32§, Liite 2 49 §)

Viransijaisen palvelussuhteen kestäessä enintään viisi koulun työpäivää maksetaan opettajalle tuntipalkkio tuntiopettajia koskevien palkkioperusteiden mukaan. Tuntipalkkioon ei makseta vuosisidonnaista lisää eikä henkilökohtaista lisää. Lukion lyhytaikaiselle sijaiselle ei makseta kerrointai lukioresurssitunteja.

Jos sijaisuus kestää yli viisi koulun työpäivää, maksetaan palkka ensimmäisestä sijaisuuspäivästä alkaen päiväpalkkana.

Varsinainen palkka ja täysi palkka

(OVTES osio A 21 §)
(Sivista, 6 luku 19 §)

Varsinaiseen palkkaan (yksityisellä opetuslalla täysi palkka) kuuluvat seuraavat palkanosat:

1. tehtäväkohtainen palkka
2. henkilökohtaisen lisä
3. vuosisidonnainen lisä
4. syrjäseutulisiä ja yleissivistävän koulun kehitysaluelisiä
5. rekrytointilisiä
6. koulu- ja oppilaitoskohtainen lisätehtävä ja taito- ja taideaineiden korvaus
7. siirtymäkauden lisä/henkilökohtainen palkanlisä.

Opetusvelvollisuustyöajassa opetusvelvollisuustuntimäärä vastaa täyttä työaikaa.

Varsinaisen palkan käsitettä tarvitaan maksettaessa mm. sairausloman ja äitiysvapaan palkkaa, lomarahaa ja kahden tai useamman oppilaitoksen tuntien varassa päätoimiseksi tulevan tuntiopettajan palkkaa.

VUOSILOMA, LASKENNALLINEN VUOSILOMA JA LOMAPÄIVÄKORVAUS

Laskennallinen vuosiloma

(OVTES osio A, 33 § 2–3 mom., 41 §)
(Sivista, 3 luku 11 §)

Suurin osa opettajista on opetusvelvollisuustyöaikajärjestelmässä, johon ei kuulu vuosilomaoikeutta. Siinä opettajan työ rytmittyy opetustyöaikaan ja opetustyöajan keskeytyksiin eli koulun loma-aikoihin. Sen sijaan heillä on ns. laskennallinen vuosiloma, joka vaikuttaa muun muassa sairausvakuutuslain mukaisten päivärahoiden maksamiseen laskennallisen vuosiloman ajalta työnantajan sijasta suoraan opettajalle itselle. Sairauspäiväraha, äitiysraha, vanhempainraha, määräaikainen kuntoutustuki ja kuntoutusraha maksetaan laskennallisen vuosiloman ajan opettajalle riippumatta siitä, onko hän hakenut virkavapaata vai ei.

Laskennallisen vuosiloman pituus määräytyy siten, että lomanmääräytymisvuoden täydet lomanmääräytymiskuukaudet kerrotaan lomarahana prosenttilukua vastaavalla kokonaisluvulla ja jaetaan kahdella. Jos tulokseksi ei tule kokonaislukua, pyöristys tehdään ylempään kokonaisluvuun. Laskennallisten vuosilomapäivien lukumäärä asetetaan kalenterille 16.6. alkaen ja laskennallisen vuosiloman päiviä ovat kaikki arkipäivät juhannusaatto lukuun ottamatta.

Esimerkki: Opettajan lomarahana on 5 % kuukaudessa. Lomanmääräytymiskuukausia on 12. Laskennallisen vuosiloman pituus on $12 \times 5/2$ arkipäivää = 30 arkipäivää.

Oikeus vuosilomaan

(OVTES osio A, 33 1 mom., 35 §;
KVTES IV luku) (Sivista, 3 luku)

Kokonaispalkkaus- ja työaikajärjestelmässä olevalla opetushenkilöstöllä on oikeus vuosilomaan. Tähän kuuluvat rehtorit ja apulaisrehtorinviran haltijat, sosiaali- ja terveysalan oppilaitosten opettajat, metsä- ja puutalousoppilaitosten opettajat, ammatillisten oppilaitosten aikuiskoulutusjohtajat ja opinto-ohjaajat, merenkulkuoppilaitosten laboratorioinsinöörit ja kansanopistojen opettajat, joiden työaika määräytyy vaihtoehdon 2 mukaan.

Vuosiloma määräytyy kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen KVTES:n IV luvun mukaan lomanmääräytymiskuukaudta, virantoimituspäivien veroisia päiviä ja vuosiloman pituuteen vaikuttavaa palvelusaikaa koskevin OVTES:ssä mainituin poikkeuksin.

Lomarahana

(OVTES osio A, 34 §, KVTES IV luku, 18–19 §) (Sivista, 3 luku 14 §)

Lomarahana maksetaan elokuun palkanmaksun yhteydessä, ellei paikallisesti toisin sovita. Yksityisellä opetuslalla lomarahana maksetaan heinäkuun palkanmaksun yhteydessä. Lomarahana maksetaan myös aina palvelussuhteen päättyessä.

Ammattikorkeakoulun palkkausjärjestelmässä (osio D) opettajille ei makseta erillistä lomarahaa vaan se sisältyy opettajan vähimmäispalkkaan. Sivutoimisille tuntiopettajille ei makseta lomarahaa.

Lomarahana lasketaan heinäkuun varsinaisesta palkasta. Lomarahana määräytyy palvelusajan, palvelusvuosien ja 31.3. päättyneen lomanmääräytymisvuoden lomanmääräytymiskuukausien perusteella.

Vuosina 2017–2019 päättyvinä lomanmääräytymisvuosina julkisen sektorin lomarahaja vähennetään kilpailukykyso- pimuksen mukaisesti 30 prosentilla. Lomarahaleikkaus ei koske yksityistä sektoria.

Lomarahana on kutakin täyttä lomanmääräytymiskuukautta kohti

1) 4,2 % (yksityisellä 6 %), jos opettaja on ollut omassa kunnassa/työpaikassa välittömästi ja yhtäjaksoisesti 31.3. mennessä palvelussuhteessa vähintään 6 kuukautta ja vuosisidonnaisen lisään oikeuttavaa palvelusaikaa on vähintään 15 vuotta.

2) 3,5 %, jos opettaja on ollut omassa kunnassa välittömästi ja yhtäjaksoisesti 31.3. mennessä palvelussuhteessa vähintään 6 kuukautta ja vuosisidonnaisen lisään oikeuttavaa palvelusaikaa on vähintään 5 vuotta.

3) 3,5 % (yksityisellä 5 %), jos opettaja on ollut omassa kunnassa/työpaikassa palvelussuhteessa 31.3. mennessä vähintään vuoden.

4) 2,8 % (yksityisellä 4 %) muussa tapauksessa.

Täysi lomanmääräytymiskuukausi on lomanmääräytymisvuoden kalenterikuukausi, jonka aikana pääviranhaltija tai päätoiminen tuntiopettaja on ollut virantoimituksessa vähintään 16 kalenteripäivää. Virantoimituspäivien veroisia päiviä ovat kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen KVTES:n IV luvun 4 §:ssä mainitut työssäolopäivien veroiset päivät eli mm. äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaa, vuosiloma ja sairausloma, jolta on ehdoton oikeus palkkaan.

Lomanmääräytymisvuosi alkaa 1. huhtikuuta ja päättyy seuraavan vuoden maaliskuun viimeisenä päivänä. Kesällä 2018 maksettava lomarahana määräytyy lomanmääräytymisvuoden 1.4.2017–31.3.2018 lomanmääräytymiskuukausien mukaan.

Opettajalla ei ole oikeutta sopia lomarahana vaihtamisesta vapaaksi.

Määräaikaisen opettajan lomapäiväkorvaus

(OVTES osio A, 36 §, 54 §) (Sivista, 3 luku 12 §, 10 §)

Koko lukuvuoden työajan palveluksessa olleelle määräaikaiselle päätoimiselle opettajalle, jolla ei ole oikeutta vuosilomaan, maksetaan palvelussuhteen päättyessä lomapäiväkorvauksena kahden päivän varsinainen palkka jokaista palvelussuhteeseen sisältyvää lomanmääräytymiskuukautta kohden. Lomapäiväkorvausta vähentävät palvelussuhteeseen sisältyvät kesäkeskeytyspäivät.

Lukuvuoden työaika lyhemmissä palvelussuhteissa kesäkeskeytyspäivien lisäksi myös syys-, joului-, urheilu- ja pääsiäisloman arkipäivät vähentävät lomapäiväkorvausta. Arkipäiviä ovat muut päivät paitsi kalenterin "punaiset päivät", jouluaatto, juhannusaatto ja pääsiäislauantai.

Jos opettajalla on lukuvuoden aikana useita peräkkäisiä yhtäjaksoisia palvelussuhteita, joiden välillä ei ole yhtään sellaista päivää, jolloin hän ei ole palvelussuhteessa samaan kuntaan, katsotaan määräaikaisuudet yhdeksi palvelussuhteeksi lomapäiväkorvausta laskettaessa.

Päiväpalkka lasketaan jakamalla varsinainen palkka sen kalenterikuukauden päivien lukumäärällä, jonka aikana palvelussuhde päättyy.

Lomapäiväkorvaus ei koske sivutoimisia tuntiopettajia.

PALKALLISIA VIRKA- JA TYÖVAPAITA

Sairausloma-ajan palkka

(OVTES osio A, 38–39 §, 41 §, KVTES V luku, 1–5 §) (Sivista, 4 luku 1 §)

Sairausloma-ajan palkka määräytyy pääasiassa KVTES:n V luvun 1–5 §:n mukaan tietyin opettajia koskevin poikkeuksin.

Päätoimisella opettajalla on saman kalenterivuoden aikana oikeus saada sairausloman ajalta täysi palkka 60 kalenteripäivän ajalta ja sen jälkeen kaksi kolmasosaa 120 kalenteripäivän ajalta. Lisäksi voidaan harkinnan perusteella maksaa enintään kaksi kolmasosaa palkasta enintään 185 kalenteripäivän ajalta.

Yhdessä tai useammassa erässä 12 kuukautta kestäneiden sairaslomien jälkeen ei saa enää palkkaa, jollei sairaslomaa katkaise vähintään 30 työssäolopäivää koulun/oppilaitoksen työajalla.

Edellytyksenä sairausajan palkalle on, että palvelussuhde on välittömästi ennen sairauslomaan joutumista vähintään 60 kalenteripäivää. Jos palvelussuhde on kestänyt lyhemmän ajan, opettajalla on oikeus saman kalenterivuoden aikana saada sairausloman ajalta varsinainen palkkansa 14 kalenteripäivän ajalta, minkä jälkeen ei suoriteta mitään palkkaetuja. Palkan maksaminen edellyttää lisäksi, että opettajan virantoimitus tai työsuhte on jo alkanut

eli opettaja ollut työssä työpaikalla ennen sairastumistaan.

Sairausajan karenssiaikaa laskettaessa opettajan palvelussuhde katsotaan yhdenjaksoiseksi, jos hän on ollut saman kunnan palveluksessa opettajana edellisen lukukauden työajan päättymiseen saakka ja palvelus jatkuu samassa kunnassa seuraavan lukuvuoden työajan alkaessa.

Yksityisellä opetuslalla toimihenkilölle ja päätoimiselle tuntiopettajalle maksetaan työsuhteen jatkuessa täysi palkka kunkin työkyvyttömyystapauksen yhteydessä sen mukaan, miten kauan hänen työsuhteensa on jatkunut yhdenjaksoisesti ennen sairauslomaan. Sairausajan palkka on 9pv- 8 viikkoa työsuhteen pituudesta riippuen. Jos toimihenkilö sairastuu uudelleen samaan sairauteen 30 päivän kuluessa työhön palaamisesta, lasketaan aika, jolta työnantaja on velvollinen suorittamaan sairausajan palkkaa, ikään kuin kysymyksessä olisi yksi sairastumisajanjakso. Sairausajan palkka maksetaan kuitenkin saman sairauden uusiutuessa vähintään sairausvakuutuslain tarkoittamalta karenssiajalta, joka on sairastumispäivä ja 9 sitä seuraavaa arkipäivää.

Suurin osa opettajista on opetusvelvollisuuden tai vuositunteihin perustuvassa työaikajärjestelmässä, johon ei kuulu vuosilomaoikeutta. Heidän ei ole mahdollista siirtää sairauden takia kesälomaansa, jota ei ole, pidettäväksi myöhemmin. Sen tähden opettajien ei ole pakko hakea sairausloma oppilaitoksen kesäkeskeytysajaksi, vaikka he olisivat silloin työkyvyttömiä ja heillä olisi oikeus sairauspäivärahaan.

Laskennallisen vuosiloman päiviä ei lasketa sairausloman, työtapatuuman, ammattitautin eikä eläketapahtumaan tai kuntoutukseen johtavan sairauden palkallisten sairauspäivien lukumäärään. Sen sijaan sairauspäiviksi lasketaan laskennallisen vuosiloman ulkopuolelle jäävät sellaiset päivät, joiksi asianomainen opettaja ei ole hakenut virkavapautta, jos virkavapaa on alkanut ennen kesäkeskeytyksen alkua ja jatkuu sen päätyttyä (OVTES, osio A, 39 §).

Jos opettaja, jolla on vuosilomaoikeus, on vuosiloman tai säästövapaan alkaessa tai sen aikana sairauden, synnytyksen tai tapaturman johdosta työkyvytön, siirretään työkyvyttömyysajalle sijoittuvat vuosiloma- tai säästövapaapäivät myöhäisempään ajankohtaan, mikäli viranhaltija/työntekijä pyytää siirtoa ilman aiheutonta viivytystä ja mikäli mahdollista ennen loman alkua. Samoin menetellään, jos vuosiloman alkaessa tiedetään, että opettaja joutuu sellaiseen sairaanhoitoon, jonka aikana hän on työkyvytön.

Jos sairaus johtaa eläkkeelle jäämiseen tai määräaikaiseen kuntoutustukeen, oikeus sairausajan palkkaan päättyy 180 kalenteripäivän jälkeen vaikka kalenterivuosi olisi vaihtunut.

Äitiysvapaa

(OVTES Osio A, 40 §, KVTES V luku, 8 §) (Sivista, 4 luku 3 §)

Opettajan äitiysvapaan pituus on vähintään 72 arkipäivää. Päätoimisella opettajalla on oikeus saada äitiysvapaan 72 ensimmäiseltä arkipäivältä täysi palkka, mikäli hän on ollut saman kunnan palveluksessa välittömästi ennen äitiysvapaan alkamista vähintään kaksi kuukautta, hakenut äitiysvapaata viimeistään kaksi kuukautta ennen vapaan aiottua alkamista ja esittänyt työnantajalle lääkärin tai terveyskeskuksen antaman sairausvakuutuslaissa tarkoitettua todistuksen raskauden kestosta ja lasketusta synnytyksajasta.

Äitiysvapaan karenssiaikaa laskettaessa palvelussuhde katsotaan yhdenjaksoiseksi, jos opettaja on ollut saman kunnan palveluksessa opettajana edellisen lukukauden työajan päättymiseen saakka ja palvelus jatkuu seuraavan lukuvuoden työajan alkaessa.

Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha

(OVTES osio A, 41 §) (Sivista, 4 luku 1 § ja 3 §)

Työnantajalla on oikeus saada opettajan sairausloman ja äitiysvapaan ajalta maksamaansa palkkaa vastaava osa sairausvakuutuslain mukaisesta sairauspäivärahas- ta ja äitiysrahasta.

Työnantajalla on oikeus saada sairauspäiväraha, äitiysraha, vanhempainraha, määräaikainen kuntoutustuki ja kuntoutusraha kesäkeskeytysajalta myös silloin, kun opettaja, jolla ei ole vuosilomaoikeutta, ei ole hakenut virkavapaata kesäkeskeytysajaksi. Laskennallisen vuosiloman ajalta ja ammattikorkeakoulun kesävapajakson 30 ensimmäisen päivän ajalta työnantajalla ei näihin päivärahoihin ole oikeutta. Opettajalle maksetaan silloin normaali palkka ja päivärahat.

Mikäli opettajalla on oikeus saada työansion menetyksestä korvausta muualta, hänelle maksetaan sairausajan palkasta ainoastaan korvauksen ylittävä osa. Korvaukseksi ei tällöin katsota hoitoa, siihen verrattavia kustannuksia, haittarahaa, sen sijasta maksettavaa kertakaikkista korvausta eikä tapaturmavakuutuslain 20 §:ssä mainittuja lisiä ja korvauksia. Sairausajan palkka maksetaan kuitenkin täysimääräisenä, mikäli korvauksen saaminen perustuu opettajan vapaaehtoisesti kustantamaan etuuteen tai hän saa korvausta sellaisen työtapatuuman johdosta, joka ei ole aiheuttanut kysymyksessä olevaa sairausloma (KVTES V luku 2 § 8 mom.).

Palkallisen äitiysvapaan ajalta äitiysraha siis maksetaan työnantajalle. Samoin äitiys- ja vanhempainraha maksetaan työnantajalle silloin, kun työnantaja maksaa palkkaa äidille tai isälle, joka ei ole hakenut äitiys- tai vanhempainvapaata oppilaitoksen kesäloma-ajaksi. Äitiysra-

ha ja vanhempainraha maksetaan kuitenkin aina äidille tai isälle vuosiloman tai 16.6. alkavan laskennallisen vuosiloman ja ammattikorkeakoulun kesävapaaajakson 30 ensimmäisen arkipäivän ajalta, vaikka työntekijä saisi palkkaa.

Isyysvapaa

(KVTES V luku, 6 ja 9 §) (Sivista, 4 luku 3 §)
Isyysvapaapäiviä on enintään 54 arkipäivää ja ne on pidettävä ennen kuin lapsi täyttää kaksi vuotta. Isän isyysvapaapäivät eivät vähennä vanhempainvapaapäiviä. Isyysvapaan 6 ensimmäistä arkipäivää ovat palkallisia, mikäli työ- ja/tai virkaehtosopimuksessa määritelty palvelussuhteen vähimmäisaika täyttyy.

Isyysvapaasta voidaan pitää äitiys- ja vanhempainrahakauden aikana yhteensä enintään 18 arkipäivää, mutta kaikki päivät voi pitää myös ko. kausien jälkeen. Äitiys- ja vanhempainvapaakaudella isyysvapaa voidaan jakaa enintään neljään jaksoon. Äitiys- ja vanhempainrahakauden ulkopuolella isyysvapaata voidaan pitää enintään kahdessa jaksossa.

Enintään 12 arkipäivää pitkä isyysvapaa on haettava yksi kuukausi ennen isyysvapaan alkamista, muuten haku aika on kaksi kuukautta.

Osittainen hoitovapaa

(OVTES osio A, 43 §; KVTES V luku, 6 §) (Sivista, 4 luku 3 §)

Osittaista hoitovapaata voi saada siihen saakka, kun peruskoulussa olevan lapsen toinen lukuvuosi päättyy tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan lapsen kolmas lukuvuosi päättyy. Osittaista hoitovapaata pitää hakea viimeistään 2 kuukautta ennen aiottua vapaan aloittamista. Vapaan pitämisestä ja pituudesta sovitaan työnantajan kanssa.

Opetusvelvollisuustyöajassa olevan opettajan osittainen hoitovapaa on toteutettavissa siten kuin työnantaja ja opettaja siitä sopivat. Jos sopimukseen ei päästä, opettajan opetustuntimääräksi vahvistetaan keskimäärin 18 tuntia viikossa. Yksityisellä opetuslalla opetustuntimääräksi vahvistetaan tuolloin 4/5 opettajan omaa opetusvelvollisuudesta.

Kokonaistyöaikaa noudattavalle opettajalle osittainen hoitovapaa myönnetään samassa suhteessa opetustunneista ja muusta työajasta kuin mitä nämä työajan osat ovat viikoittaisesta kokonaistyöajasta.

Tilapäinen hoitovapaa

Kun alle 10-vuotias tai vammaisen lapsi sairastuu äkillisesti, on lapsen vanhemmalla, huoltajalla tai samassa taloudessa vakituisesti asuvalla oikeus saada tilapäistä hoitovapaata lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi enintään 4 työpäivää. Oikeus vapaaseen on lapsi- ja sairauskohdainen. Vanhemmat voivat jakaa tilapäisen hoitovapaan 4 päivää.

Tilapäiseltä hoitovapaalta maksetaan palkka enintään 3 peräkkäiseltä kalenteripäivältä lapsen sairastumisesta luki-en. Jos siis lapsen ensimmäinen sairauspäivä on perjantai, palkallisia päiviä ovat perjantai, lauantai ja sunnuntai. Vapaata voi pitää täydet 4 työpäivää, jolloin maanantai, tiistai ja keskiviikko ovat palkattomia. Päätoimisella tuntiopettajalla ja määräaikaisella opettajalla on oikeus 3 palkalliseen hoitopäivään, jos palvelussuhde on kestänyt vähintään 60 kalenteripäivää.

Jos lapsi joutuu äkillisenkin sairauden takia sairaalahoitoon, katsotaan, että lapsen hoito on järjestetty sairaalassa eikä vanhemmilla ole oikeutta palkalliseen virkavapauteen. Etukäteen tiedossa oleva lapsen sairaalahoito tai lääkeillä käyminen ei täytä tilapäisen hoitovapaan edellytyksiä. Näissä tapauksissa vanhemmilla voi olla oikeus palkattomaan poissaoloon pakottavista perhesyistä.

Muita virka- ja työvapaita

(OVTES osio A, 45 §, KVTES V luku 11 § 2–3 mom.) (Sivista 4 luku 4 §)

Reservin kertausharjoituksiin tai pelastustoimilain (561/1999) 53 §:n nojalla väestönsuojelukoulutukseen määrätulle

maksetaan kertausharjoitusten tai väestönsuojelukoulutuksen ajalta varsinaisen palkka vähennettynä reserviläispalkan tai vastaavan korvauksen määrällä. Niiltä opettajilta, joilla ei ole säännöksiin ja määräyksiin perustuvaa oikeutta vuosilomaan, ei tehdä tätä vähennystä koulun kesäkeskeytyksen ajalta.

Edellä mainittua määräästä ei sovelleta vapaaehtoiseen kertausharjoitukseen osallistuvaan.

Työpäiväksi sattuvat 50- ja 60-vuotispäivät, oma vihkiäispäivä, parisuhteen rekisteröimispäivä, aviopuolison, rekisteröidyn parisuhteen osapuolen, vanhemman, lapsen, veljen ja sisaren hautajaispäivä (siunauspäivä) sekä asevelvollisuuslain mukainen kutsuntapäivä ovat palkallisia vapaapäiviä. Vapaapäiväksi sattuvat tai vuosiloma-aikaan ajoittuvat päivät eivät oikeuta saamaan vapaapäivää muuna ajankohtana.

Virantoimituksen keskeytyminen terveydenhoidollisten tutkimusten vuoksi

Lääkärissä tai tutkimuksissa käynti on palkallista, jos viranhaltija on työnantajan määräämässä terveydenhoidollisessa tutkimuksessa, jatkotutkimuksessa tai tarkastuksessa tai viranhoidon edellyttämässä lakimääräisessä tarkastuksessa. Samoin jos viranhaltija on joutunut todellisen tarpeen niin vaatiessa lääkärin määräämään tutkimukseen tai synnytystä edeltäviin lääketieteellisiin tutkimuksiin tai lääkerintarkastukseen, joka on välttämätön

sairausvakuutuslain mukaisen äitiysrahan saamiseksi.

Tutkimukseen on todellinen tarve, jos sitä ei voida tehdä työajan ulkopuolella tai jos on kyse äkillisestä tutkimustarpeesta. Palkallinen tutkimusaika ei koske omaaloitteista lääkärissä ja hoidossa käyntiä eikä useamman päivän kestäviä tutkimuksia eikä tutkimuksia, jotka on tehty viranhaltijan oma-aloitteisen lääkärissäkäynnin yhteydessä.

PALKATTOMAT VIRKA- JA TYÖVAPAAT

Perhevapaat

Palkattomat perhevapaat eivät ole harkinnanvaraisia virkavapaita. Niiden hakemista ja myöntämistä määrittävät määräykset ja säännökset. Vanhemmilla on oikeus itse valita palkattomien perhevapaiden alkamis- ja päättymisajankohdat, jos he noudattavat niiden hakemista, pituutta ja jaksottamista koskevia säädöksiä ja määräyksiä.

Hoitovapaata on oikeus saada siihen saakka, kun lapsi täyttää kolme vuotta. Alle kouluikäisen otolapsen vanhemmat voivat olla hoitovapaalla siihen saakka, kun lapsi täyttää 3 vuotta tai niin kauan, että lapseksi ottamisesta on kulunut 2 vuotta.

Perhevapaita on haettava pääsääntöisesti viimeistään 2 kuukautta ennen vapaan aiottua alkamista. Virkasuhteisten on haettava virkavapaata kirjallisesti ja työsuhteisten on todisteellisesti ilmoitettava työnantajalle työvapaasta.

Jos opettajalla ei ole oikeutta vuosilomaan, hänen ei tarvitse hakea virkavapaata kesäkeskeytysajaksi.

Poissaolo perheenjäsenen tai muun läheisen hoitamiseksi

Työsopimuslaissa on määräys (7a §), jossa säädetään työstä poissaolosta perheenjäsenen hoitamiseksi. Tämä perhevapaa on sellaisia tilanteita varten, joissa työntekijän perheenjäsen tarvitsee apua jokapäiväisissä

toiminnoissa. Säädestä sovelletaan työsuhteisten henkilöiden lisäksi myös kunnan viranhaltijoihin, koska heidän perhevapaansa määrättyvät työsopimuslain säännösten perusteella.

Tilapäinen poissaolo pakottavista perhesyistä

Viranhaltijalla ja työntekijällä on oikeus tilapäiseen poissaoloon työstä, jos hänen välitön läsnäolonsa on välttämätöntä perhettä kohdanneen, sairaudesta tai onnettomuudesta johtuvan ennalta arvaamattoman ja pakottavan syyn vuoksi. Tällöin virkavapaus on palkatonta.

Kela voi maksaa erityishoitorahaa.

Harkinnanvarainen virkavapaa

Muun kuin edellä mainittujen syiden vuoksi myönnetyn virka-/työvapaan osalta työnantaja harkitsee, maksetaanko vapaan ajalta palkkaa ja jos maksetaan, mikä verran. Sama koskee poissaoloa muun pätevän syyn vuoksi, vaikka virka-/työvapaata ei ole myönnetty.

Harkinnanvaraisen virkavapaan myöntäminen on työnantajan päätettävissä. Henkilöstön tasapuolinen kohtelu virkavapaita myönnettäessä edellyttää, että harkinnanvaraisten virkavapaiden myöntämisen periaatteista on neuvoteltu työnantajan ja henkilöstön kesken ja neuvottelujen tuloksena on luotu periaatteet harkinnanvaraisten virkavapaiden myöntämisen perusteista, palkallisuudesta, vapaapäivien mukaan lukemisesta jne. Periaatteiden tulee olla koko henkilöstön tiedossa.

Harkinnanvarainen virkavapaa myönnetään hakemuksen mukaan tai hylätään. Jos työnantaja pitää mahdollisena myöntää virkavapaa haettua lyhyempänä tai pidempänä, pitää anojan tehdä uusi hakemus tai antaa kirjallinen suostumus muuksi ajaksi myönnettävään virkavapaaan.

Opintovapaa

Opintovapaata voi pitää enintään kaksi vuotta viiden vuoden aikana, kun päätoiminen palvelussuhde on kestänyt yhdessä tai useammassa jaksossa vähintään vuoden. Jos palvelussuhde on kestänyt vähintään kolme kuukautta, henkilöllä on oikeus enintään viiden päivän opintovapaaseen. Vapaan voi käyttää yhdessä tai useammassa jaksossa.

Opintovapaalla oleva voi saada aikuis-koulutustukea, jonka myöntää ja maksaa Koulutusrahasto. Tuen kestoajan ja määrän voi laskea Koulutusrahaston laskureilla. www.koulutusrahasto.fi

Vuorotteluvapaa

Vuorotteluvapaa on harkinnanvarainen virkavapaa, joten sen saamisen ehdoista kannattaa kysyä oman kunnan/oppilaitoksen luottamusmiehiltä tai omalta esimieheltä. Vuorotteluvapaalle voi lähteä kokoaikatyöstä tai työstä, jossa työaika on yli 75% alalla sovelletusta kokoaikatyöstä.

Vuorotteluvapaan ehdoista, saamisen edellytyksistä, työhistoriavaatimuksista, jaksottamisesta jne. löytyy tietoa mm. OAJ:n Jäsensivuilta, Opettajien työttömyyskassan kotisivuilta tai työ- ja elinkeinoministeriön kotisivuilta.

www.opetk.fi

www.tem.fi

www.mol.fi

Palkaton virkavapaa ennen koulun lyhytaikaista lomaa

(OVTES, osio A, 37§ 2 mom. soveltamisohje).

Jos kunnan palveluksessa oleva opettaja on ollut palkattomalla virkavapaaalla ennen koulun lyhytaikaista lomaa eikä ole hakenut vapaata koulun/oppilaitoksen loma-ajaksi (syys-, joului-, urheilui- ja pääsiäisloma), hänellä ei ole oikeutta lomaajan palkkaan. Määräyksen tavoitteena on turvata sijaiselle palkka myös loman ajalta. Siten, jos sijaiselle ei makseta palkkaa loman ajalta, ei ole perusteltua jättää viranhaltijaakin ilman palkkaa. Sopimuksen tarkoituksena ei ole, että lyhyt virkavapaus johtaa palkattomaan loma-aikaan

TUNTIOPETTAJA

(OVTES:n osio A, 51–54 § sekä ao. osiot ja liitteet) (Sivista, 6 luku 15–16 § sekä 7 luku)

Tuntiopettajan peruspalkka ja opetusvelvollisuus ovat pääsääntöisesti samat kuin vastaavalla viranhaltijalla. Tuntiopettajan palvelussuhteen ehtoja koskevat määräykset ovat OVTES:n osio A:ssa sekä ao. osiossa ja liitteessä.

Jos päätoimisen tuntiopettajan tuntimäärä on alle viranhaltijan opetusvelvollisuustuntimäärän, maksetaan hänelle se osa varsinaisesta palkasta, mikä vastaa hänen tuntimääränsä suhdetta viran opetusvelvollisuuteen.

Jos kunnassa tai kuntayhtymässä on osoitettavissa tarvetta päätoimiselle tuntiopettajalle, tulee toistaiseksi otettu tuntiopettaja määritellä päätoimiseksi. Avointa tuntimäärää ei saa käyttää annettaessa virkamääräystä (tuntiopettaja toistaiseksi). Jos tarvetta päätoimiselle tuntiopettajalle ei ole, tuntiopettaja on sivutoiminen.

Päätoimisuus

(OVTES osio A, 51 §) (Sivista, 6 luku 15 §)

Tuntiopettaja on päätoiminen, jos hän opettaa yhdessä tai useammassa koulussa tai oppilaitoksessa yhteensä vähintään 16 tuntia. Päätoimisuuden raja aikuislukiossa ja lukion aikuislinjalla on 14 tuntia ja ammattikorkeakoulun tekniikan ja liikenteen koulutusosalalla vanhassa palkkausjärjestelmässä 18 tuntia viikossa. Kokonaistyöajassa ja ammattikorkeakoulujen työaikajärjestelmässä päätoimisuuden raja on 760 tuntia. Tunnit voivat kertyä myös useamman eri kunnan tai muun ylläpitäjän kouluista tai oppilaitoksista.

Koululla ja oppilaitoksella tarkoitetaan ammattikorkeakoulua ja valtion tai valti-onosuutta saavaa yksityistä tai kunnallista koulua tai oppilaitosta, lukuun ottamatta kansalaisopistoja, kansanopistoja, lasten ja nuorten taidekouluja ja ammatillisia aikuiskoulutuskeskuksia.

Luokkatunneiksi katsotaan myös sellaiset luokan ulkopuoliset tehtävät, joista palkkio maksetaan vuosiviikkoylituntipalkkiona.

Painotettu peruspalkka ja opetusvelvollisuus

(OVTES osio A, 52–53 §) (Sivista, 6 luku 15 §)

Jos päätoiminen tuntiopettaja opettaa samassa oppilaitoksessa eri aineita, joissa opetusvelvollisuus ja/tai hinnoittelutunnuksen mukainen peruspalkka ovat erisuuruiset, lasketaan hänelle aineiden luokkatuntimäärillä painotettu peruspalkka ja/tai opetusvelvollisuus. Painotettua opetusvelvollisuutta ja painotettua peruspalkkaa laskettaessa otetaan huomioon vain varsinaiset oppiainetunnit, ei erityis-tehtävätunteja.

Tehtävien vaativuus otetaan huomioon tuntiopettajan palkan painotuslaskelmas-sa. Esimerkiksi, jos monialaisessa ammatillisessa oppilaitoksessa tuntiopettajan palkka määräytyy ammattioppilaitoksen (liite 4) ja kauppaoppilaitoksen (liite 5) tuntien perusteella ja tehtävät ammattioppi-laitoksessa ovat olennaisesti vaativammat ja tehtäväkohtainen palkka tämän takia hinnoittelutunnuksen peruspalkkaa korkeampi, palkan painotuksessa käytetään tehtäväkohtaista palkkaa.

Saman kunnan peruskouluja (vuosiluokat 1–6, 7–9 ja erityisopetus) pidetään samana oppilaitoksena. Myös saman kunnan lukioita ja aikuislukioita pidetään keskenään samana oppilaitoksena (ei yhdessä peruskoulujen kanssa).

Esimerkki:

Peruskoulun vuosiluokkien 7–9 päätoiminen tuntiopettaja, 14 luokkatuntia äidinkieltä ja kirjallisuutta, opetusvelvollisuus 18, historiaa ja yhteiskuntaoppia 6 luokkatuntia, opetusvelvollisuus 23 tuntia:

Painotettu opetusvelvollisuus on = $(14 \times 18 + 6 \times 23) / (14 + 6) = 19,50 \approx 19$

Painotettu peruspalkka pyöristetään normaalin pyöristyssäännön mukaisesti. Painotettu opetusvelvollisuus pyöristetään kokonaisluvuksi, paitsi ammattioppi-laitoksessa (liite 4), jossa se pyöristetään kahden desimaalin tarkkuuteen. Opetus-velvollisuuden ollessa yhtä lähellä kahta lukua, pyöristys tehdään alaspäin.

Useamman koulun/oppilaitoksen tuntien perusteella päätoimisen tuntiopettajan palkka

(OVTES osio A, 52 § 3 mom.)

(Sivista, 6 luku 15 §)

Useamman eri koulun tai oppilaitoksen tuntien perusteella päätoimiseksi tulevan tuntiopettajan palkka määräytyy kunkin koulun tai oppilaitoksen osalta erikseen asiaa koskevan sopimusliitteen mukaisesti.

Jokaisessa oppilaitoksessa lasketaan se tuntien määrä, joka siinä oppilaitoksessa kuuluu maksettavan varsinaisen palkan piiriin ja se tuntien määrä, joka siinä oppilaitoksessa muodostuu ylitunneiksi ja joilta maksetaan ylituntipalkkio. Varsinaisen palkan määrittävät tunnit pyöristetään lähimpään tai lähimpään alempaan kokonaislukuun.

Sivutoiminen tuntiopettaja

(OVTES osio A 55–57 § mom.)

(Sivista, 6 luku 16 §)

Sivutoimiselle tuntiopettajalle maksetaan oppitunneista tuntipalkkio, joka määräytyy sen mukaan, missä ja mitä opetusta tuntiopettaja antaa. Tuntipalkkiot maksetaan jokaisesta oppiaineesta erikseen. Painotuslaskelmia ei tehdä.

Sivutoimisen tuntiopettajan tuntipalkkio pidetyltä tunnilta muissa kuin yleissivistävissä kouluissa lasketaan samoin kuin kertatuntipalkkio. Yleissivistävän koulun sivutoimisen tuntiopettajan tuntipalkkio saadaan kertomalla kertatuntipalkkio (yhden ylitunnin hinta) peruskoulussa luvulla 0,94 ja lukiossa ja aikuislukiossa luvulla 0,96.

Sivutoimiselle tuntiopettajalle maksetaan työnantajan määräämän koulutuksen ja reservinkertausharjoitusten sekä itsenäisyyspäivän ajalle sijoittuvien oppituntien palkkio.

Jos sivutoimisen tuntiopettajan palvelussuhde on jatkunut vähintään 60 kalenteripäivää, on hänellä oikeus saada sairausajalta pitämättä jääneiltä tunneilta tuntipalkkio sairastumispäivältä ja sitä seuraavalta yhdeksältä arkipäivältä, kuitenkin enintään siihen saakka, kun hänen oikeutensa sairauspäivärahaan alkaa ellei ao. liitteessä ole muuta määrätty.

IRTISANOMISAJAT

(OVTES osio A, 58 §) (Sivista, 1 luku 4 §)

Työnantajan irtisanoessa toistaiseksi otetun opettajan virka- tai työsuhteen irtisanomisaika on vähintään

- 14 päivää, jos palvelussuhde on jatkunut enintään yhden vuoden
- 1 kuukausi, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä yli vuoden mutta enintään 4 vuotta
- 2 kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä yli 4 mutta enintään 8 vuotta
- 4 kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä yli 8 mutta enintään 12 vuotta
- 6 kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä yli 12 vuotta.

Toistaiseksi otetun virka- ja työsuhteen opettajan irtisanoutuessa irtisanomisaika on vähintään

- 14 päivää, jos palvelussuhde on jatkunut enintään 5 vuotta
- 1 kuukausi, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä yli 5 vuotta
- 2 kuukautta, jos viranhaltijan ottaminen kuuluu valtuustolle.

Määräaikaisen virkasuhteen opettajan irtisanomisaika on molemmin puolin 14 kalenteripäivää.

Irtisanomisaika alkaa kulua sitä päivää seuraavasta päivästä, jona irtisanominen on annettu tai saatettu tiedoksi. Opettajan pyynnöstä tai suostumuksella voidaan noudattaa määräyksiä lyhempää irtisanomisaikaa.

Määräaikaista työsuhteen ei pääsääntöisesti voi irtisanoa.

Sekä opettaja että työnantaja ovat sidottuja työsuhteen määrärajan päättymiseen asti, ellei määräaikaisessa työsuhteen ole erikseen sovittu mahdollisuudesta päättää työsuhte myös irtisanomalla. Työnantaja ja opettaja voivat tietenkin sopia määrärajan lyhentämisestä eli työsuhteen päättymisestä sovittua aikaisemmin.

VUOSISUUNNITELMA

Työnantajan on pyrittävä ennen työvuoden alkua suunnittelemaan opettajan työ koko lukuvuodeksi. Oppilaitoksen lukuvuosittain laadittava työsuunnitelma, joka sisältää kaikki opettajille lukuvuoden aikana määrättävät opetus- ja muut työt, on keskeinen työnjohton väline.

Opettajien kanssa yhteistyössä tehty vuosisuunnitelma takaa oppilaitoksen työn sujumisen. Opettajat tietävät, mitä tulee tehdä ja minkälaiset resurssit työnantaja on tehtäviin antanut.

Opintokäynnit, opintoretket ja leirikoulu on merkittävä vuosisuunnitelmaan poikkeamisena tavanomaisesta työskentelystä. Tällöin opettaja on virantoimituksessa ja hänellä on opettajan oikeudet ja velvollisuudet.

Vuosisuunnitelmaan merkitty retki tai leirikoulu on samalla niihin osallistuvalla opettajalle virkatamääräys, joka tuo oikeuden matkakustannusten korvaukseen, esimerkiksi päivärahaan.

Leirikoulua suunniteltaessa ja toteutettaessa tulee pystyä varmistamaan oppilaiden turvallisuus ja opetuksen turvalliset järjestelyt kaikissa tilanteissa. Opettajalla on pedagoginen vapaus valita opetusmenetelmänsä opetussuunnitelman puitteissa. Leirikoulun onnistunut toteuttaminen edellyttää opettajan halukkuutta sitoutua prosessiin.

Kesäaikana opettajia ei voida määrätä opetustyöhön laajemmin tai pidemmäksi aikaa niin kuin ennen vuotta 1999 oli mahdollista, ellei kesäopetuksesta sovita paikallisesti luottamusmiehen kanssa. Myös muut oppilaitoksen loma-ajat ovat samalla tavoin suojattuja.

Kunta-alan sopimuksen soveltamisohjeessa (KT 5/2003 ja 17/2007) todetaan tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun viitaten, että myös opetuslalla tulisi pyrkiä välttämään liian lyhyitä päivittäisiä työrupeamia tapauksissa, joissa viranhaltijan tarpeet tai toiminnan kannalta perusteltu syy eivät muuta edellytä.

Jos lukuvuoden alkaessa vahvistettu opettajan ylituntien määrä lisäntyy lukuvuoden aikana, pitää opettajan vuosisuunnitelma ja palkkaus korjata mahdollisimman pian vastaamaan muutunutta tuntimäärää. Ylitunnit on maksettava viimeistään työn tekemistä seuraavan kalenterikuukauden aikana.

Toisinaan kaikki opettajalle vuosisuunnitelmassa määrätty palkkauksen perusteena olevat tunnit eivät toteudu. Opettajan palkkaus on korjattava silloin mahdollisimman pian oikean tuntimäärän mukaiseksi koko lukuvuodelta.

Viranhaltijalla on kuitenkin aina oikeus saada vuositasolla opetusvelvollisuustuntimäärää vastaava varsinainen palkka

ja päätoimisella tuntiopettajalla päätoimisuuden tuntirajan edellyttämä palkka. Mahdollisesta palkan takaisinperinnästä on tehtävä viranhaltijapäätös. Takaisinmaksuaikataulusta tulee sopia opettajan kanssa. Takaisinperintätilanteessa kannattaa ottaa yhteyttä kunnan luottamusmieheen.

Kokonaistyöajassa ja vuositunteihin perustuvassa työajassa olevien opettajien kaikki työ on merkittävä vuotuisen työaika-suunnitelmaan. Aikaresurssin käytön seuraaminen on opettajan tehtävä, jotta tehtävään varatun ajan riittävyttä voidaan seurata. Mikäli aikaa ei ole varattu riittävästi, tulee opettajan neuvotella esimiehen kanssa työaika-suunnitelman muuttamisesta. Opettajan kokonaistyöaikaa ei voida ylittää lukuun ottamatta ammattikorkeakouluja ja aikuiskoulutuskeskuksia, joissa ylitys korvataan erikseen.

YLEISSIVISTÄVÄ KOULU

Tommi Rasilainen

TYÖAIKA

Oppilastyöpäivät

Perusopetuslain 23 §:n mukaan peruskoulun lukuvuosi alkaa 1. päivänä elokuuta ja päättyy 31. päivänä heinäkuuta. Lukuvuodessa on 190 työpäivää. Lukuvuoden työpäivistä vähennetään muuksi arkipäiväksi kuin lauantaiksi sattuvat itsenäisyyspäivä, loppiainen ja vapunpäivä. Perusopetusasetuksen 7 §:n mukaan lukuvuoden koulutyö päätetään viikon 22 viimeisenä arkipäivänä.

Lukuvuonna 2017–2018 itsenäisyyspäivä ja vappu osuvat arkipäiville, joten oppilastyöpäiviä on 188.

Sekä Kunnallisen opetushenkilöstön virka ja työehtosopimuksen osion A 32 §:ssä, että Yksityisen Opetusalan työehtosopimuksen 6 luvun 18 §:ssä on sovittu, että työpäivien lukumäärä, opetustyön ja muun työnantajan määrättävissä olevan työajan sijoitus sekä oppituntin pituus määräytyvät 31.12.1998 voimassa olleen lainsäädännön ja työsuunnitelmasta tai sitä vastaavasta asiakirjasta ilmenevän vakiintuneen käytännön mukaisesti. Määräyksen tarkoituksena on säilyttää työnantajan määrättävissä oleva osuus opettajan työajasta entisellään. Yksityisissä oppilaitoksissa ei myöskään voida poiketa oppituntien pituudesta eikä kesätyöajasta edes erikseen luottamusmiehen kanssa sopimalla.

Työnantajan määrättävissä oleva opettajan työaika tulee sijoittaa siten, että opettajalle annetaan esimerkiksi syys-, joulu- ja urheiluloma sekä kesällä entistä vastaava vapaa-aika opetuksesta ja muusta opettajan työstä.

Oppituntin pituus

Oppituntin pituus on 60 minuuttia (Perusopetusasetus 3 §, 4 mom.). Opetukseen tulee käyttää peruskoulussa tuntia kohti vähintään 45 minuuttia. Opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi.

Lukiassa ja aikuislukiossa on edelleen noudatettava oppilaitoksessa vakiintunut käytäntö, joka oli voimassa ennen 1.1.1999. Pääsääntöisesti lukion oppitunti kestää 45 minuuttia. Aikuislukion oppituntin pituus on 40 minuuttia.

Jos kuitenkin luottamusmiehen kanssa erikseen sovitaan lukion tai aikuislukion opetukseen käytettävän ajan ja välituntien

järjestämisestä vakiintuneesta käytännöstä poikkeavalla tavalla, se ei saa johtaa opettajien työpäivän pitenemiseen eikä siihen, että yhdistettyjen välituntien aikana teetetään muuta työtä.

Kesäopetus

Opettajia ei voida määrätä opetustyöhön kesäaikana laajemmin tai pidemmäksi aikaa kuin ennen vuotta 1999 on ollut mahdollista, ellei kesäopetuksesta sovita paikallisesti luottamusmiehen kanssa. Myös muut oppilaitoksen loma-ajat ovat samalla tavoin suojattuja. Peruskoulussa lomatuksen kieltää lainsäädäntö.

Kesäkeskeytysaikana voidaan edelleen pitää uusintakuulusteluja yhtä paljon ja samoin aikoina kuin vakiintuneesti ennen vuotta 1999. Aikuislukioiden elokuun kesäkurssit ovat olleet vakiintunutta toimintaa. Muuna aikana annettavasta kesäopetuksesta pitää sopia paikallisesti luottamusmiehen kanssa.

Työaika lyhentävät arkipyhät

(OVTES osio B, 15 §)

Vaikka muuksi kuin lauantaiksi tai sunnuntaiksi sattuvat itsenäisyyspäivä, loppiainen ja vapunpäivä vähentäisivät oppilaiden vuotuisten koulutyöpäivien määrää, ovat ne opettajalle työjärjestyksen mukaisia palkallisia päiviä. Opettajan palkanmaksussa lukuvuoden työpäivien lukumäärä on siis päiväkoulussa 190 ja aikuislukiossa laskennallisesti 165. Vastaavasti työviikkoja on tasan 38 tai 33.

Laskettaessa opettajan työpäiviä tai tuntimääriä sellaiselta lukuvuoden osalta, joka sisältää näitä arkipyhiä, käsitellään pyhäpäiviä samalla tavalla kuin muitakin jaksoon kuuluvia työpäiviä.

Opettajatyöpäivät

(OVTES osio B, 14 §)

(Sivista, 7 luku 29 § ja 30 §)

Suunnittelu- ja koulutuspäivät eli veso-päivät

Peruskoulun, lukion ja aikuislukion toistaiseksi otetulla opettajalla ja vähintään lukuvuoden työajaksi otetulla määrääkäsella opettajalla on velvollisuus osallistua lukuvuoden aikana kolmeen kuusi tuntia kestävään suunnittelu- ja koulutustyöpäivään (veso-päivät). Yksityisellä opetuslalla vastaava koulutukseen ja suunnittelutyöhön osallistumisvelvollisuus on 18 tuntia lukuvuodessa.

Yksi päivästä voidaan jakaa pidettäväksi kahtena eri tilaisuutena, joiden yhteispituus on kuusi tuntia. On myös mahdollista sopia työnantajan kanssa veso-päivän korvaamisesta muulla vastaavalla koulutuksella.

Jos päätoimisen opettajan palvelussuhde, esimerkiksi sijaisuus, kestää vain osan lukuvuoden työajasta, hänellä ei ole osallistumisvelvollisuutta, ei myöskään sivutoimisella tuntiopettajalla.

Mikäli opettaja on osittaisella hoitovapaalla, osa-aikaeläkkeellä tai muuten osittaisella virkavapaalla, veso-päiviin voi osallistua samassa suhteessa kuin työaika on täydestä työajasta. Opetusvelvollisuus vastaa täyttä työaika.

Opinto-, suunnittelu- ja muu opettajan työaika

Toistaiseksi palveluksessa olevalla sekä määräaikaisella vähintään lukuvuoden työajaksi otetulla viranhaltijalla on velvollisuus lisäksi osallistua työnantajan määräämään opinto-, suunnittelu- tai muuhun opettajatyöhön. Työaika on toistaiseksi palveluksessa olevalla sekä määräaikaisella lukuvuodeksi otetulla lukuvuoden aikana 24 tuntia. Lukuvuoden työajaksi otetulla työaika on enintään 20 tuntia. Lukuvuoden työaika lyhyemmäksi ajaksi palkattuja ja päätoimisia ja sivutoimisia tuntiopettajia koskevat erilliset määräykset.

Kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksen mukaan tästä työajasta määrätään 12 tuntia oppilastyöpäivinä pidettävänä tilaisuuksina. Perustellusta syystä työaika voidaan määrätä pidettäväksi korkeintaan yhtenä erillisenä 6 tunnin päivänä. Tämä päivä tulee pitää oppilastyövuoden aikana lauantaipäivänä. Muut tunnit työajasta pidetään osana yhteissuunnittelutyöaika-ao. koulutusmuodon liitteen määräyksen mukaan. Muuna opettajatyönä ei voida määrätä työtä, joka on opetusvelvollisuuteen luettavissa tai työtä, jonka korvaaminen perustuu erilliseen OVTES:n määräykseen.

Yksityisellä opetuslalla ei ole tehty muutoksia yhteissuunnitteluaikaan.

Kehittämispäivät

Veso-päivien lisäksi työnantaja voi määrätä opettajan osallistumaan enintään kahdeksan tunnin pituiseen suunnittelu-, koulutus- ja työyhteisön kehittämispäivään lukuvuodessa. Päivät on sijoitettava välittömästi lukukauden työajan päättymisen tai alkamisen yhteyteen.

Jos kehittämispäiviä on lukuvuodelle määrätty kaksi, toinen niistä saadaan järjestää kahtena kolmen tunnin oppilastyöpäiville ajoitettavana tilaisuutena. Kehittämispäivästä opettajalle maksetaan päiväpalkka. Maksatus tapahtuu kehittämispäivää seuraavan kuukauden palkanmaksun yhteydessä.

Yksityisellä opetusallalla työnantaja voi määrätä sopimuksessa varatun 18 tunnin lisäksi opettajalle muuta koulun kehittämistyötä. Korvauksena opettaja saa 1,5 tunnin työmäärästä yhden tunnin ylitytipalkkion. Vastaavasti maksetaan myös muusta työnantajan määräämästä lisätyöstä.

Muu henkilöstökoulutus

Kunta-alan henkilöstökoulutuksesta on sovittu koulutusopimuksessa. Sen mukaan täydennyskoulutukseen osallistuvalla henkilöllä maksettavat koulutusajan palkka ja kustannusten korvaukset riippuvat siitä, miten tarpeellisenä kuntatyönantaja pitää koulutusta.

Jos koulutusta pidetään henkilön virka- tai työtehtävien kannalta välttämättömänä, henkilö vapautetaan normaaleista tehtävistään ja määrätään osallistumaan koulutukseen virkamatkana. Työntekijä huolehtii tällöin matka- ja majoituskustannuksista mahdollisine päivärahoineen sekä koulutuskustannuksista. Virkamatkan ajalta ei tehdä palkanvähennyksiä mutta ei myöskään makseta lisäpalkkaa.

Opettajalle maksetaan koulutuksen ajalta normaali palkka. Tämän vuoksi opetusvelvollisuuteen perustuvassa työaika-järjestelmässä oleva opettaja ei ole velvollinen osallistumaan veso-päivien lisäksi muuhun kuin työjärjestyksen mukaisten tuntien aikaiseen koulutukseen. Muu koulutus tapahtuu opettajan omalla ajalla.

Kokonaistyöaikaa tai vuositunteihin perustuvaa työaikaa noudattavien opettajien koulutukseen käytetty aika luetaan vuositunteihin.

PALKKAMÄÄRÄYKSIÄ

Demonstraatioiden valmistelutunnit

(OVTES osio B, 17 §)

(Sivista, 7 luku 24 §, 3–4 ja 25 § 15)

Fysiikan ja kemian demonstraatioiden viikoittaisista valmistelutunneista 20 % luetaan peruskoulussa ja lukiossa aineenopettajanviran haltijan ja vuosiluokkia 7–9 opettavan erityisopettajan/erityisluo-

kanopettajanviran haltijan opetusvelvollisuuteen. Aikuislukion opettajilla näiden aineiden valmistelutunneista 10 % sisältyy opetusvelvollisuuteen.

Biologian, maa- ja metsätalouden sekä puutarhanhoidon demonstraatioiden ja laborointien valmistelutunneina luetaan 5% peruskoulussa, lukiossa ja aikuislukiossa aineenopettajanviran haltijan sekä vuosiluokkia 7–9 opettavan erityisopettajan ja erityisluokanopettajanviran haltijan opetusvelvollisuuteen.

Demonstraatioiden viikoittaiset valmistelutunnit lasketaan peruskoulussa ja lukiossa luokkaopetustunneista. Aikuislukiossa ne lasketaan luokkatuntien ja aikuislukiolian yhteismäärästä. Lisäksi demonstraation tunnit ovat luokkatuntien veroisia laskettaessa lukion kerrointunteja. Viikkotuntimäärät pyöristetään kokonaisluvuksi.

Demonstraatiotunteja koskevia määryksiä sovelletaan myös sivutoimisiin tuntiopettajiin ja sijaisiin, joiden palvelussuhde kestää yli viisi koulun työpäivää. Demonstraatiotunnit maksetaan sopimusedellytysten täytyessä myös oman koulun opettajalle, joka on määrätty hoitamaan poissa olevan opettajan oppitunteja omien palkkattujen tehtäviensä ulkopuolisena aikana.

Peruskoulun lehtorin lukion oppitunnit vaikuttavat demonstraatiotunteihin siltä osin kuin ne luetaan hänen opetusvelvollisuuteensa. Vastaava vaikutus on lukion lehtorin peruskoulun oppitunneilla.

Demonstraatioiden valmistelutunnit ovat oppitunnin pitämiseen liittyvä osa. Ne eivät ole harkinnanvaraisia tehtäviä. Tunnit on merkittävä opettajan työjärjestykseen.

Palkkaperusteryhmä

(OVTES osio B, 2 §)

Sopimusmääräyksissä esiintyvä palkkaperusteryhmä on koulun kokoa kuvaava laskennallinen käsite. Sen avulla mitoitetaan mm. erikokoisten koulujen koulukohtaiseen suunnitteluun ja erityistehtäviin käytettävissä olevat resurssit sekä peruskoulun rehtorin vähimmäispalkka ja opetustuntimäärä. Yksityisissä oppilaitoksissa ei käytetä palkkaperusteryhmiä.

Vuosiluokilla 1–6 koulun palkkaperusteryhmien lukumäärä on yhtä suuri kuin päätoimisten opettajien lukumäärä. Päätoimisella opettajalla tarkoitetaan opettajaa, joka opettaa kyseisessä koulussa vähintään 16 tuntia viikossa. Palkkaperusteryhmien lukumäärään lasketaan myös päätoimiset esiopetuksen opettajat ja rehtorin viranhaltija riippumatta rehtorin opetustuntimäärästä.

Vuosiluokilla 7–9 palkkaperusteryhmällä tarkoitetaan kunkin vuosiluokan alkavaa 32 oppilasta kohden määrättyä laskennallista ryhmää.

Esimerkki: 7. luokka, 72 oppilasta/32 = 2 jää 8. Tästä muodostuu kolme ryhmää. 8. luokka, 102 oppilasta/32 = 3 jää 6. Tästä muodostuu neljä ryhmää. 9. luokka, 156 oppilasta/32 = 4 jää 28. Tästä muodostuu viisi ryhmää. Yhteensä 12 palkkaperusteryhmää.

Erityisluokalla annettavassa opetuksessa palkkaperusteryhmä lasketaan alkavaa kymmentä oppilasta kohti. Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä oleville annettavassa opetuksessa palkkaperusteryhmä lasketaan kuitenkin alkavaa kahdeksaa oppilasta kohti. Erityisopetuksen ryhmien määrää laskettaessa kaikkien vuosiluokkien oppilaat luetaan yhteen.

Lukiossa palkkaperusteryhmä lasketaan 1) kuluvana lukuvuonna opiskelijaksi otettuja alkavaa 36 opiskelijaa kohti, 2) edellisenä lukuvuonna opiskelijaksi otettuja alkavaa 36 opiskelijaa kohti ja 3) sitä edellisenä ja edellisinä lukuvuosina yhteensä opiskelijaksi otettuja alkavaa 36 opiskelijaa kohti.

Koulu- ja kuntakohtainen lisätehtävä

(OVTES osio B, 19 §)

Koulu-/oppilaitoskohtaisen opetuksen kehittämiseen, suunnitteluun tai hallintoon liittyvästä erikseen määrätystä tehtävästä maksetaan opettajalle tehtävän vaativuuden ja vastuullisuuden perusteella korvaus, jonka työnantaja vahvistaa palkkaliitteestä.

Peruskoulussa koulukohtainen rahamäärä määräytyy palkkaperusteryhmien lukumäärän mukaan.

Peruskoulu, jossa vuosiluokilla 1–6 ja/ tai 7–9 ja/ tai erityiskoululla on yhteinen johtaja, käytettävä rahamäärä vahvistetaan vuosiluokkien 7–9 kiintiön mukaan.

Jos kunnan peruskouluilla ei ole käytettävissään koulukohtaista kiintiötä, kunnan toimivaltaisella viranomaisella on harkintansa mukaan käytettävissä erillinen kiintiö kunta- tai koulukohtaisen opetuksen kehittämiseen, suunnitteluun tai hallintoon. Tällöin kiintiö saadaan koulujen yhteenlaskettujen palkkaperusteryhmien lukumäärästä, ja jokaista täyttä kymmentä palkkaperusteryhmää kohden on käytettävissä palkkaliitteessä ilmenevä rahamäärä kuukaudessa.

Lukiossa on käytettävä koulukohtaisesti oppilasmäärästä laskettava palkkaliitteestä ilmenevä rahamäärä kuukaudessa.

Aikuislukiossa kunnan toimivaltaisella viranomaisella on käytettävissä harkinnan mukaan seuraava rahamäärä:

Tehtävästä, johon on hyväksytty tavoitteet ja jonka toteutumisen seurannasta on etukäteen opettajan kanssa sovittu, maksetaan määräaikaaisesti sen vaativuuden ja vastuullisuuden perusteella palkkaliitteestä ilmenevä euromäärä kuukaudessa jokaista päätoimista kymmentä aikuislukion viranhaltijaa ja aikuislukion tuntien varassa päätoimiseksi tulevaa tuntiopettajaa kohden.

Jos koulutuksen järjestämisen kannalta on tarpeen soveltaa tämän pykälän peruskoulua koskevia määräyksiä toisin, voi työnantaja halutessaan käyttää koulu/oppilaitoskohtaiseen lisätehtävän korvauksen osin kuntakohtaisesti.

Peruskoulun ja lukion koulu- ja oppilaitoskohtainen lisätehtäväkorvaus ei ole harkinnanvarainen palkkatekijä. Koulun palkkaperusteryhmien mukainen euro-määrä tulee käyttää kokonaisuudessaan. Peruskoulun kuntakohtaisen ja aikuislukion lisätehtäväkorvauksen maksaminen sen sijaan on harkinnanvaraista.

Yksityisellä opetuslalla opettajalle, jolle määrätään koulukohtaisen opetuksen kehittämiseen, suunnitteluun tai hallintoon liittyvä erikseen määrätty tehtävä, maksetaan tehtävän vaativuuden ja vastuullisuuden perusteella erillinen euromääräinen lisä. Koulukohtaisesti tätä tarkoitusta varten käytetään kuukausittain palkkataulukossa oleva summa. Jos peruskoulu ja lukio toimivat yhdessä, määräytyy kiintiö yhteenlasketun oppilasmäärän mukaan.

Kiertävän opettajan työn lukemisen-opetusvelvollisuuteen

(OVTES osio B, 18 §) (Sivista, 7 luku 23 §)

Jos opettajanviran haltija opettaa kahdessa tai useammassa toimipaikassa, joiden välinen matka on yli kilometrin, ja hän joutuu vaihtamaan toimipaikkaa työsuunnitelman mukaan kesken päivän, hänen opetusvelvollisuutensa luetaan yksi viikkotunti.

Vaihdot keskimäärin viikossa vähintään	Lukemisen opetusvelvollisuuteen h/vko
kerran	1
kolme	1,5
viisi	2
kahdeksan	2,5

Vaihtoehtoisesti jos hän asunnostaan tai asuntoaan lähimmästä toimipaikasta toiseen tai toisiin toimipaikkoihin matkustaessaan joutuu oppituntien pitämistä varten matkustamaan lyhintä käyttökelpoista matkareittiä käyttäen yhteensä vähintään 30 kilometriä viikossa, luetaan opetusvelvollisuuteen yksi viikkotunti ja lisäksi puoli vuosiviikkotuntia jokaista seuraavaa edellä mainituin tavoin laskettua täyttä 50:tä kilometriä kohti.

Matka km/vko	Lukemisen opetusvelvollisuuteen h/vko
väh. 30	1
väh. 80	1,5
väh.130	2
väh.180	2,5
jne. +50	+0,5

Opetusvelvollisuuteen laskemisessa tarvittava päivittäinen laskennallinen matka alkaa aamulla opettajanviran haltijan asuntoa lähimpänä olevalta koululta ja päättyy sinne, vaikka opettaja todellisuudessa ei koko päivänä kävisi tällä koululla lainkaan (ikään kuin opettaja asuisikin lähimmällä koululla). Tämän laskennallisen matkan pituutta verrataan opettajan todella kulkemaan matkaan. Lyhempi matka oikeuttaa opetusvelvollisuuteen lukemiseen. Lähin koulu on se opettajan asuntoa lähimpänä oleva koulu, jossa hän jonakin viikon päivänä opettaa ainakin yhden tunnin.

Jos molemmat perusteet toteutuvat, lasketaan tuntimäärä kummastakin erikseen ja vahvistetaan opettajalle edullisemman vaihtoehdon mukaan.

Tuntiopettajaan ei edellä mainittua kiertävän opettajan sopimusmääräystä sovelleta.

Opetusvelvollisuuteen lukemisen koskee myös sellaisia peruskoulun opettajanviran haltijoita, joilla on opetusvelvollisuuden yli meneviä tunteja lukiossa/aikuislukiossa sekä vastaavasti lukion/aikuislukion opettajanviran haltijoita, joilla on yli opetusvelvollisuuden meneviä tunteja peruskoulussa, koska kyseiset tunnit ovat ylittunteja.

Jaksojärjestelmää noudattavassa koulussa, jossa vaihdot ajoittuvat vain osalle lukuvuotta, lasketaan vuotuisten vaihtojen lukumäärä yhteensä ja jaetaan se luvulla 38 (aikuislukiossa luvulla 33) viikoittaisen vaihtojen lukumäärän selvittämiseksi. Osamäärän on oltava yhtä suuri tai suurempi kuin yksi (ilman pyöristystä), jotta oikeus opetusvelvollisuuteen lukemiseen syntyisi. Toisin sanoen vaihtoja pitää olla yhteensä vähintään 38 (aikuislukioissa 33).

Tilapäisiä siirtymisiä koululta toiselle ei lasketa mukaan kesken päivää tapahtuviin toimipaikkojen vaihtoihin. Sen sijaan koulun remontin tai muun vastaavan syyn vuoksi esimerkiksi koko lukuvuodeksi/-kaudeksi muuhun tilaan siirretty opetus oikeuttaa opetusvelvollisuuteen lukemiseen. Opetusvelvollisuuteen lukeminen tehdään tällöin vuositasolla kuten jaksojärjestelmää noudattavassa koulussa, ja vähintään 38 toimipaikan vaihtoa (aikuislukiossa 33) oikeuttaa opetusvelvollisuuteen lukemiseen.

Kiertävän opettajan matkakustannusten korvaukset

(KVTES liite 16) (Sivista 1 luku 6 §)

Määräystä sovelletaan viranhaltijoihin, pää- ja sivutoimisiin tuntiopettajiin.

Opettajalla on oikeus saada matkakustannusten korvaukset kuten KVTES:n liitteessä 16 on määritelty. Korvattavaa syntyy koulujen välisiltä matkoilta sekä työmatkasta kotoa pääkouluu kauempana olevaan kouluun. Oman auton käytöstä on aina erikseen sovittava työnantajan kanssa.

Kiertävälle opettajalle on määriteltävä pääkoulu. Pääkoulu on se koulu, jossa opettaja opettaa suurimman osan tunteistaan. Jos tällaista ei voida määrittää, on pääkoulu se koulu, jossa opettajan esimiehenä toimiva rehtori on.

Matkalasku

Kiertävän opettajan matkalasku on laadittava kunnan matkalaskulomakkeelle päivä- ja matkakohtaisesti. Matkalasku on esitettävä mahdollisimman pian matkan päätyttyä – kuitenkin se on pyrittävä esittämään kahden kuukauden kuluessa matkan päättymisestä laskun hyväksyjälle.

Matkalaskua koskevat määräykset ovat KVTES:n liitteen 16 23–24 §:ssä.

PERUSKOULU

Tommi Rasilainen

YHTEISSUUNNITTELUAIKA

(OVTES osio B, liite 1, 6 ja 6a §, 28 §)
(Sivista, 7 luku 14 §)

Opettajalle määrättyjen viikoittaisten opetus- ja muiden tehtävien lisäksi opettajan tulee osallistua opetuksen yhteissuunnitteluun, aine- ja asiaryhmittäisiin neuvonpitoihin, kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön sekä opetuksen suunnitteluun ja koulun toiminnan kehittämiseen liittyvien tehtävien tekemiseen. Yhteissuunnittelu-työajan kokonaismäärä lukuvuoden aikana on korkeintaan 126 tuntia huomioon ottaen osio B 14 § 5–8 mom. määräykset. Yhteissuunnittelutyöajan vuotuinen suunnittelu ei voi lisätä lukuvuoden opettajatyöpäivien määrää. Yksityisissä peruskouluissa yhteissuunnitteluvollisuus on 2–5 tuntia kahdessa viikossa.

Yhteissuunnittelua koskeissa soveltamishojeissa todetaan, että yhteissuunnittelutyöaikana tehtävää työtä on esimerkiksi:

- yhteistyö oppilaiden huoltajien kanssa
- koulun kasvatustyön suunnittelu
- koulun toimintaan liittyvien tapahtumien, juhlien, retkien ym. suunnittelu
- yhteistyö muiden koulujen ja päiväkotien opettajien kanssa
- yhteistyö koulupsykologin, koulukuraattorin, terveydenhuoltohenkilöiden tai muiden viranomaisten kanssa oppilasasioissa
- kahden tai useamman opettajan yhteistyönä tapahtuva opetuksen suunnittelu. Yhteissuunnittelutyöaikaan ei lueta:
 - omien oppituntien suunnittelua, valmistelua ja jälkityötä
 - muiden sopimusmääräysten perusteella korvattavia tehtäviä (esimerkiksi musiikki-esitysten hoito, luokanvalvojan tehtävät)
 - opettajatyöpäiviä (veso)
 - tehtäviä, joita varten opettaja on vapautettu tavanomaisesta opetustyöstään
 - välitunti on osa oppituntia, joten välituntien aikana tehtyä työtä ei voida lukea yhteissuunnittelutyöaikaan kuuluvaksi.

Sopimusmääräykseen liittyvässä soveltamishojeissa sopijaosapuolet, Kunnallinen työmarkkinalaitos ja OAJ, ovat yhteisenä näkemyksenään todenneet, että opettaja voi yhteissuunnitteluajalla yksinäänkin tehdä koulun toiminnan kehittämiseen liittyviä suunnittelu- ja valmistelutöitä.

Kodin ja koulun välisen yhteistyön tulisi korostua erityisesti esiopetuksen, vuosiluokkien 1–6 ja erityisopetuksen opettajien yhteissuunnittelutyössä. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrätään, että koulun on oltava yhteistyössä huoltajien kanssa niin, että he voivat tukea lastensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä.

Yhteissuunnittelutyöajalla tehtäväksi tarkoitetut työt ovat sellaisia, että niitä tehdään muuallakin kuin työpaikalla ja kotoita voi tehdä myös yksin. Lukujärjestykseen voi varata vapaan ajan, jolloin käytännön yhteistyölle järjestyy aikaa kun se on tarpeellista. Viikoittaiset kokoukset eivät ole järjestelmän tarkoitus. Yhteissuunnittelutyön painopistealueet, resursointi ja toteuttaminen päätetään yhdessä opettajien kanssa koulun lukuvuoden toimintasuunnitelman laatimisen yhteydessä. Yhteissuunnittelutyöaikaan luettavat työt on voitava aina tehdä OVTES:n mukaisen tuntimäärän sisällä.

Yhteissuunnittelutyövelvollisuus ei koske sivutoimisia tuntiopettajia eikä enintään viiden koulun työpäivän pituisessa palvelussuhteessa olevia määräaikaisia opettajia kuten viransijaisia. Sivutoimisia tuntiopettajia voi koskea kilpailukykyoppimuksen mukainen työaika (OVTES osio B 14 §).

PERUSPALKAT

Peruspalkat www.oaj.fi → Jäsensivut

KAKSOISKELPOISUUS

Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneella luokanopettajalla on aineenopettajakelpoisuuden perusteella korkeampi peruspalkka. Kaksoiskelpoisuus on pätevyyslisä, eikä se edellytä kyseisen aineen opettamista.

Eräissä kunnissa on vaadittu kaksoiskelpoisuuden osoittamiseksi vastaavuustodistus, jos aineenhallintaa osoittavat opinnot on suoritettu luokanopettajakoulutuksen yhteydessä. Opetusministeriön 13.2.2002 antaman lausunnon mukaan luokanopettajakoulutuksen yhteydessä suoritettua aineenhallintaa osoittavat opinnot tuottavat aineenopettajakelpoisuuden, jos opinnot on suoritettu ennen 1.1.1999. Vastaavuustodistuksia ei tarvita.

Perusopetuksen aineenopettajan kelpoisuusvaatimuksista on säädetty opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen (986/1998) 5 §:ssä. Siten esimerkiksi asetuksen 6 §:n mukainen oppilaanohjaajan kelpoisuus tai 8 §:n mukainen erityisopetusta antavan opettajan kelpoisuus ei oikeuta korotettuun palkkaan.

Opettajalla tulee olla aineenopettajan kelpoisuus perusopetuslain 11 §:n 1 momentissa tarkoitetussa kaikille yhteisinä opetettavissa aineissa. Lisäksi edellytetään, että aineen opettaminen on hyväksytty kunnan jonkun koulun opetussuunnitelmassa.

Oppilaille voidaan antaa opetusta muissakin kuin perusopetuslain 11 §:n 1 momentissa mainituissa perusopetukseen soveltuissa aineissa (valinnaisaineissa) opetussuunnitelman niin määrätessä. Vaikka opettajalla olisi aineenopettajan kelpoisuus esimerkiksi psykologian opettamiseen ja sitä opetetaan kunnan peruskoulussa, ei opettaja ole oikeutettu kaksoiskelpoisen palkkaan, koska kysymys ei ole perusopetuslain 11 §:n 1 momentissa tarkoitetusta kaikille yhteisesti opetettavasta aineesta.

OPETUSVELVOLLISUUS
(OVTES liite 1, 7 §) (Sivista, 7 luku 12 §)

Luokanopetuksen ja erityisopetuksen opettaja	opv/ vko
Esiluokanopettajan virassa	23
Luokanopettajan virassa	24
Erityisopettajan virassa	24
Erityisluokanopettajan virassa	22
Aineenopettaja	opv/ vko
Äidinkieli ja kirjallisuus (myös suomi/ruotsi toisena kielenä)	18
Toinen kotimainen ja vieras kieli myös vieraskielisten oppilaiden äidinkieli (oppilaan kotikieli)	20
Matematiikka, fysiikka, kemia, tietotekniikka, kuvataide ja musiikki	21
Uskonto, elämäntutkimus, historia, yhteiskuntaoppi, kotitalous, kaupalliset aineet, terveystieto, biologia ja maantieto	23
Tekstiilityö, tekninen työ, liikunta, maa- ja metsätalous ja puutarhanhoito, oppilaan-ohjaus	24
Muut aineet	23

Yksityisellä opetuslalla opetusvelvollisuudet ovat jokaisessa aineessa 0,5h suuremmat kuin kunnalla.

Jos aineenopettajanviran haltija opettaa kahta tai useampaa ainetta, joissa on eri opetusvelvollisuus, lasketaan hänelle painotettu opetusvelvollisuus.

Jos erillisen esiluokan opettajan virassa oleva viranhaltija opettaa esiopetuksen lisäksi muussa perusopetuksessa, lasketaan hänelle painotettu opetusvelvollisuus.

Sellaisen peruskoulun ja lukion yhteisen viranhaltijan tai peruskoulun viranhaltijan, joka joutuu opetusvelvollisuutensa täyteen opettamaan lukiossa, lukion luokkaopetustunnit kerrotaan lukiokertomella 1,10 ja nämä kerointunnit voidaan lukea opetusvelvollisuuteen. Jos peruskoulun opettajalle on määrätty lukiossa tehtävä, johon on osoitettu lukioresurssitunteja, luetaan nämä tarvittaessa opetusvelvollisuuteen.

Opetusvelvollisuus voidaan määrätä vuotuisena kertomalla viikoittainen opetusvelvollisuus luvulla 38.

TEHTÄVIEN LUKEMINEN OPETUSVELVOLLISUUTEEN

Koulunjohtajan tehtävät
(OVTES osio B, liite 1, 8 §)

Yhden tai useamman vuosiluokkien 1–6 koulun ja erityiskoulun (myös vuosiluokkien 1–6 koulun ja erityiskoulun yhteisen) johtajan opetusvelvollisuuteen luetaan seuraava tuntimäärä:

Koulun palkkaperusteryhmien lukumäärä	Tuntimäärä/ viikko
1–2	1
3	2
4–5	3
6–7	6
8	7
9–12	9
13–	12

Jos vuosiluokkien 1–6 koululla ja erityiskoululla on yhteinen johtaja, määrätty tuntimäärä edellä olevan taulukon mukaan kunkin koulun osalta erikseen, kuitenkin niin, että johtajalle jää opetustyötä vähintään neljä tuntia viikossa.

Jos kahdella tai useammalla vuosiluokkien 1–6 koululla on yhteinen johtaja, työnantaja voi lukea koulun johtajan opetusvelvollisuuteen edellä mainitun lisäksi enintään kaksi viikkotuntia.

Apulaisjohtajan tehtävät
(OVTES osio B, liite 1, 9 §)

Yhden tai useamman vuosiluokkien 1–6 koulun apulaisjohtajan tehtäviä hoitavan opettajanviran haltijan opetusvelvollisuuteen luetaan seuraava tuntimäärä:

Koulun palkkaperusteryhmien lukumäärä	Tuntimäärä/ viikko
30–35	2–4
36–41	5–7
42–	10–12

Muun kuin edellä mainitun peruskoulun/peruskoulujen apulaisjohtajaksi määrätyn opettajanviran haltijan opetusvelvollisuuteen luettava tuntimäärä:

Koulun palkkaperusteryhmien lukumäärä	Tuntimäärä/ viikko
15–20	2–4
21–25	4–8
26–30	7–14
31–	9–16

Jos peruskoululla ja lukiolla on yhteinen rehtori ja apulaisjohtajaksi on määrätty peruskoulun opettaja, peruskoulun ja lukion palkkaperusteryhmät lasketaan yhteen määriteltäessä apulaisjohtajan opetusvelvollisuuteen luettavaa tuntimäärää.

Muiden kuin johtamistehtävien lukeminen opetusvelvollisuuteen
(OVTES, osio B, yleissivistävä koulu § 18, liite 1 Peruskoulu 10 §)

► Luokanopettajanviran haltijan, jonka luokkaan kuuluu kahden tai useamman vuosiluokan oppilaita, opetusvelvollisuuteen luetaan yksi vuosiviikkotunti. Vastavasti menetellään erityisluokanopettajanviran haltijan kohdalla, lukuun ottamatta vaikeimmin kehitysvammaisten opetusta.

► Kun perusopetusryhmässä on yksi tai useampi esiopetuksen oppilas, luokanopettajan- tai erityisluokanopettajanviran haltijan opetusvelvollisuuteen luetaan yksi vuosiviikkotunti. Edellä mainittua ei kuitenkaan sovelleta, kun opetusryhmässä on vain pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevia esiopetuksen oppilaita.

► Edellä mainittujen määräysten soveltaminen edellyttää, että luokanopettaja tai erityisluokanopettaja opettaa yhdysluokalla vähintään puolet koko opetusryhmän opetuksesta. Sekä a- että b- kohtien täyttyessä opetusvelvollisuuteen luetaan kaksi vuosiviikkotuntia.

- ▶ Jos aineenopettajanviran haltija tai (ai-
neenopetuksen) tuntiopettaja poikkeuk-
sellisesti määrätään huolehtimaan vuosi-
luokkien 1–6 luokasta ja eikä luokalla ole
omaa luokanopettajaa, opettajan opetus-
velvollisuuteen luetaan yksi vuosiviikko-
tunti.
- ▶ Kiertävän opettajan opetusvelvollisuu-
teen lukeminen.

Muut opetusvelvollisuuteen luettavissa olevat tehtävät

Jos opettajalle ei voida osoittaa hänen
opetusvelvollisuutensa edellyttämää tun-
timäärää, hänen opetusvelvollisuutensa
on luettavissa seuraavat erityistehtävät
tarpeellisilta osin:

- Oppilaanohjaus (osio A, 23 §)
- Kirjaston hoitaminen (osio B, liite 1, 11 §)
- Biologian kokoelmien hoitaminen (osio B,
liite 1, 12 §)
- Fysiikan ja kemian kokoelmien hoitami-
nen (osio B, liite 1, 12 §)
- Musiikkiesitysten hoitaminen (osio B, liite
1, 13 §)
- Vuosiluokkien 6–9 luokanvalvonta (osio
B, liite 1, 14 §)
- Ruokapalvelutoiminnan ohjaus ja valvon-
ta (osio B, liite 1, 15 §)
- Av-välineiden kunnossapito (osio B, liite
1, 16 § 1 mom.)
- Tietotekniikkavastaavan työ (osio B, liite
1, 16 § 2 mom.)
- Vuosiluokkien 7–9 oppilaskunnan ohjaus
(osio B, liite 1, 17 §)
- Kerhotyö (osio B, liite 1, 19 §)
- Koulumatkakuljetusta odottavien ohjaus
(osio B, liite 1, 20 §)
- Oppilaskodin oppilaiden ohjaus (osio B,
liite 1, 21 §)
- Opetuksen ohjaus (osio B, liite 1, 22 §)
- Demonstraatioiden valmistelutunnit
- Kiertävän opettajan tehtävät

Jos työnantaja katsoo tarkoituksenmu-
kaiseksi, voidaan kirjaston, kokoelmien ja
av-välineiden hoitamisen, tietotekniikka-
vastaavan työn ja oppilaskunnan ohjauk-
sen korvauksista muodostaa yhteistun-
timäärä. Työnantaja voi jakaa enintään
tämän tuntimäärän näiden tehtävien hoi-
tamiseksi toisin kuin pykälässä on määrätty
(osio B, liite 1, 18 §).

Demonstraatioiden valmistelutunnit,
koulukohtainen lisätehtäväkorvaus ja
taito- ja taideaineiden korvaus eivät ole
harkinnanvaraisia. Ne on maksettava sopi-
muksen mukaisina.

Muita erityistehtävien palkkioita ovat:

- Tukiopetuspalkkio (osio A, 22 §)
- Toisen opettajan tunnin hoitopalkkio
(osio A, 24 §)
- Yksityisopiskelijan kuulustelupalkkio
(osio A, 25 §)
- Koulukohtainen lisätehtävä (osio B, 19 §
1–3 mom.)
- Kuntakohtainen lisätehtävä (osio B, 19 §
4 mom.)
- Rehtorin hallinnollisten tehtävien hoita-
minen rehtorin virantoimituksen keskey-
tyksen ajan (osio B, 20 §)
- Kielistudion esimies (osio B, liite 1, 24 §)
- Kuulolaitteiden huolto kuulovammaisten
koulussa (osio B, liite 1, 25 §)

Tukiopetustunnit voidaan maksaa vuo-
siviikkoylituntipalkkiona, jos tukiopetus on
koko lukuvuoden jatkuva, vakiintunutta
ja säännömukaista toimintaa ja vahvis-
tettu työsuunnitelmassa.

Jos opettajalle määrätään jokin edellä
mainittu erityistehtävä, siitä on makset-
tava sopimuksen mukainen palkkio. Jos
työnantaja ei määrää esimerkiksi av-väli-
neiden hoitajaa, välineitä käyttävät opet-
tajat huolehtivat niistä samalla tavalla kuin
muistakin koulun opetusvälineistä.

Opetusvelvollisuuden huojentaminen yksityisellä opetuslalla (Sivista, 7 luku 6 §, 23 §)

Apulaisrehtorina toimivan opettajan ope-
tusvelvollisuutta huojennetaan kertoi-
mella 0,3–0,8. Koulunjohtajan tai apu-
laisjohtajan opetusvelvollisuudesta on
mahdollisesti koulukohtaisesti sovittu
toisin.

Luokanopettajan, jonka opetusryh-
mään kuuluu kahden tai useamman vuosi-
luokan oppilaita, vuosittaisesta opetusvel-
vollisuudesta vähennetään yksi viikkotunti.
Kun opetusryhmässä on yksi tai useampi
esiluokan oppilas, huojennetaan opetus-
velvollisuutta yhdellä tunnilla.

Opetusvelvollisuuteen luettavia tehtäviä yksityisellä opetuslalla (Sivista, 7 luku 24–27 §)

Jos opettajan opetusvelvollisuus ei täyty
luokkatunneista, voidaan hänen opetus-
velvollisuutensa laskea erityistehtäviä,
jotka ovat vastaavia kuin kunnalla.

Yksityisten koulujen luokanvalvojan
palkkio on kaikilla opettajilla äidinkielen
lehtorin palkkioperusteen suuruinen. Luo-
kanvalvojan tehtävä voidaan sisällyttää
myös opetusvelvollisuuteen.

YLITUNTIPALKKIO

(OVTES osio A, Yleinen osa, Palkkaus, 26 §
ja OVTES osio B, liite 1, 26 §)
(Sivista, 6 luku 13 §)

Opettajalle maksetaan viran opetusvelvol-
lisuuden ylittävistä tunneista ylituntipalk-
kio.

Jos luokanopettajanviran haltijalla on
ylitunteja vuosiluokkien 7–9 opetuksessa,
erityisopetuksessa tai lukiossa, ylitunti-
palkkioperuste näistä tunneista on sama
kuin vastaavan opetuksen tuntiopettajalla.

Jos erityisopetuksen opettajanviran
haltijalla on ylitunteja peruskoulun yleis-
opetuksessa tai lukiossa, ylituntipalkki-
operuste näistä tunneista on sama kuin
vastaavan opetuksen tuntiopettajalla.

Jos aineenopettajanviran haltijalla on
ylitunteja vuosiluokilla 1–6 tai erityisope-
tuksessa, ylituntipalkkioperuste näistä
tunneista on oman viran mukainen.

Jos aineenopettajanviran haltijalle mää-
rätään ylitunteja tai erityistehtäviä lukiosta,
maksetaan ne lukion tuntiopetuspalkkio-
perusteen mukaan. Jos lukion opettajan-
viran haltijalle määrätään ylitunteja tai eri-
tyistehtäviä peruskoulusta, maksetaan ne
peruskoulun tuntiopetuspalkkioperusteen
mukaan.

Jos esiluokanopettaja opettaa sekä
erillistä esiluokkaa että muussa perusope-
tuksessa, lasketaan opettajalle painotettu
palkka ja opetusvelvollisuus. Painotet-
ussa palkassa otetaan huomioon opettajan
oma kelpoisuus. Ylituntipalkkio makse-
taan käyttäen painotettua palkkaa ja ope-
tusvelvollisuutta. (OVTES osio B, liite 1, 3 § 2
mom. ja 7 § 4 mom.)

OPPILAANOHAUKSEN LEHTORI

Tehtäväkohtainen palkka

(OVTES osio B, 6 §) (Sivista, 7 luku 13 §)

Oppilaanohjauksen lehtorin, jolla ei ole oppilaanohjaajan kelpoisuutta, mutta jolla on muu perusopetuksen tai lukio-opetuksen opettajan kelpoisuus, palkka on enintään 5 % peruspalkkaa alempi. Opettajan kelpoisuutta vailla olevan oppilaanohjauksen lehtorin peruspalkka on enintään 30 % alempi.

Peruskoulun vuosityötunteihin perustavassa työajassa olevien oppilaanohjaajien tehtäväkohtaista palkkaa määritettäessä on otettava huomioon tehtävän vaativuus. Esimerkiksi jos peruskoulun oppilaanohjauksen lehtori määrätään hoitamaan myös lukion opinto-ohjausta, sen tulee tehtävän vaativuutta lisäävänä tekijänä korottaa hänen palkkaansa.

Jos oppilaanohjauksen lehtorille määrätään apulaisrehtorin tehtävä tai peruskoulun erityistehtävä (liite 1, 11–22 §), tulee ennen määräyksen antamista käydä neuvottelut tehtävän vaikutuksesta palkkaukseen. OVTES:n osion A 6 § 3 momentin soveltamisohjeessa todetaan, että lisätehtävä ja -vastuu sekä esimiesasema ovat erityisiä vaativuustekijöitä, jotka pitää ottaa huomioon palkkauksessa.

Yksityisellä opetuslalla palkka määritellään palkka-asteikon puitteissa. Henkilön, jolla on oppilaanohjaajan koulutus, peruspalkkaa korotetaan 4 %:lla. Palkkaus ja työaika poikkeavat siis kunnan määräyksistä.

Työaika

(OVTES osio B, 13 §) (Sivista, 7 luku 13 §)

Oppilaanohjauksen lehtorin vuosityöaika muodostuu työnantajan ajan ja paikan suhteen määrättävissä olevasta ja omavalintaisesta työajasta. Sidottu työaika on 1 245 tuntia lukuvuodessa. Yksityisellä opetuslalla vuotuinen sidottu työaika on 1 224 tuntia.

Jos itsenäisyyspäivä, loppiainen tai vapunpäivä ajoittuu arkipäivään (ma–pe), lyhenee vuotuinen sidottu työaika seitsemällä tunnilla kutakin mainittua arkipäivää kohden. Lukuvuonna 2017–2018, itsenäisyyspäivä ja vapunpäivä osuvat arkipäiville ja vähentävät sidottua vuosityöaika.

Sidottuun työaikaan kuuluvat mm. ohjaustyö, luokkaopetustunnit (enintään 500 h, yksityisellä opetuslalla enintään 494 h), veso-päivät (3 x 6 h) ja kesäkeskeytysajan yhteisvalintatyö (30–50 h, yksityisellä opetuslalla 40–80 h) sekä muut määrättyt työt, kuten kokoukset, tet-jaksojen järjestelyt, vanhempainillat ja oppilas-huoltoryhmä. Sidottuun työajan ulkopuolista, ajan ja paikan suhteen omavalintaista työaika ei määritellä ajallisesti. Esimerkkinä omavalintaiseen työaikaan kuuluvista tehtävistä on oppituntien valmistelu.

Koska suurin osa oppilaanohjaajan työstä on muuta kuin luokkaopetusta, pelkkien luokkaopetustuntien vahvistaminen vuosisuunnitelmassa ei riitä. Rehtorin ja oppilaanohjaajan tulee lukuvuoden alkaessa yhteistyössä laatia työaikasunnitelma oppilaanohjaajan vuosityöaikaan kuuluvista tehtävistä. Työaikasunnitelmaan ei oteta mukaan vuosityöajan ulkopuolista omavalintaista työaika.

Jos oppilaanohjaajalle halutaan määrätä apulaisrehtorin tehtävä tai peruskoulun erityistehtävä, tulee tehtävään käytettävä tuntimäärä merkitä hänen vuotuisen työaikasunnitelmaansa. Lisätehtävä ei saa aiheuttaa vuotuisen sidotun työajan ylittymistä, jolloin erityistehtävä vähentää muun työn määrää, mm. henkilökohtaista ohjausta.

Mikäli oppilaanohjauksen lehtori haluaa hoitaa virkaansa osa-aikaisena ja kerryttää palvelusaikaa vuosisidonnaista lisää varten, tulee sidotun työajan olla vuodessa vähintään 640 tuntia.

PERUSKOULUN TUNTIOPETTAJA

(OVTES osio B, liite 1, 7 §, 26 § 5 mom. ja 27 § 2 mom.) (Sivista, 7 luku 35 §)

Päätoimisen tuntiopettajan palkkaukseen sovelletaan myös vuosisidonnaisen lisän määräyksiä.

Tuntiopettaja, joka opettaa joko ainoastaan vuosiluokilla 1–6 tai ainoastaan 7–9 tai erityisopetuksessa, määrätty palkka, opetusvelvollisuus ja ylituntipalkkio kuten viranhaltijalla.

Kun opettajalle lasketaan painotettu opetusvelvollisuus ja/tai painotettu palkka, ylituntipalkkio lasketaan käyttäen niitä.

Päätoimiselle tuntiopettajalle, joka opettaa vuosiluokilla 1–6 ja/tai 7–9 ja/tai erityisopetuksessa, lasketaan painotettu opetusvelvollisuus ja painotettu palkka. Palkka määrätty opettajan kelpoisuuden mukaan.

Esimerkki

Luokanopettaja, jolla on myös englannin aineenopettajan kelpoisuus.

Opettaja opettaa englantia 6 tuntia 7–9 vuosiluokille ja antaa luokanopetusta 20 tuntia.

Painotettu opetusvelvollisuus on $(6 \times 18 + 20 \times 24) / (6 + 20) = 22,62 \rightarrow 23$.

Painotettu palkka lasketaan tehtäväkohtaisista palkoista, kun tehtäväkohtainen palkka on peruspalkkaa korkeampi.

Jos aineenopetuksen tuntiopettaja antaa vuosiluokkien 7–9 lisäksi vuosiluokilla 1–6 opetusta tai erityisopetusta ja hänellä ei ole siihen kelpoisuutta, hänen opetusvelvollisuutensa on 24 tuntia luokanopetuksessa ja erityisopetuksessa. Hänelle lasketaan painotettu opetusvelvollisuus ja painotettu palkka hänen kelpoisuutensa mukaan.

Esiopetuksen tuntiopettajalla määrätty palkka, opetusvelvollisuus ja ylituntipalkkio kuten viranhaltijalla.

Muuta tuntiopettajaa koskevaa

(OVTES osio B, 28 §, liite 1, 27–32 §)

(Sivista, 6 luku 15–16 §)

Tuntiopettajan palkkaukseen sovelletaan erityistehtäviä koskevia määräyksiä pääsääntöisesti samoin kuin viranhaltijoihin.

Päätoimisella tuntiopettajalla on yhteissuunnittelutyövelvollisuus ja koko lukuvuoden työajaksi otetulla päätoimisella tuntiopettajalla myös velvollisuus osallistua opettajatyöpäiviin.

Jos tuntiopettajalla ei ole peruskoulussa oppitunteja, mutta hän hoitaa sellaista erityistehtävää, jonka palkkion määrittämiseen ei ole vahvistettu opetusvelvollisuutta, on opetusvelvollisuus 23 tuntia.

Jos aineenopetuksen tuntiopettaja poikkeuksellisesti määrätään huolehtimaan vuosiluokkien 1–6 luokasta eikä luokalla ei ole omaa luokanopettajaa, aineenopettajan opetusvelvollisuuteen luetaan yksi vuosiviikkotunti.

Kahdessa tai useammassa toimipaikassa opettavalle tuntiopettajalle korvataan matkakustannukset KVTES liite 16 matkakustannusten korvausta koskevien määräysten mukaisesti.

Sivutoimisella tuntiopettajalla ei ole yhteissuunnitteluelvoitetta eikä sitä vastaavaa työaika.

Sivutoimisia tuntiopettajia voi koskea kilpailukykyopimuksen mukainen työaika (OVTES osio B 14 §)

Sivutoimisen tuntiopettajan tuntiopetuspalkkion 0,94-kerrointa ei sovelleta saman kunnan lukion sellaiseen viranhaltijaan, jolla on yli opetusvelvollisuuden meneviä tunteja peruskoulussa.

LUKIO

Tommi Rasilainen

YHTEISSUUNNITTELUAIKA

(OVTES osio B, liite 2, 2 §, 15 § 1 mom.)

(Sivista, 7 luku 14 §)

Aineenopettajan työaikaan kuuluu osallistuminen yhteissuunnitteluun. Katso yhteissuunnittelutyöaikaa koskevia soveltamishojeita peruskoulun kohdalta.

Yhteissuunnittelutyöajan kokonaismäärä lukuvuoden aikana on 50–107 tuntia huomioon ottaen osio A 32 §:n määräys ja osio B 14 § 5–8 mom. määräykset. Yhteissuunnittelutyöajan vuotuinen suunnittelu ei voi lisätä lukuvuoden opettajatyöpäivien määrää. Yksityisissä lukioissa yhteissuunnitteluvollisuus on 2–5 tuntia kahdessa viikossa.

OPETUSVELVOLLISUUS

(OVTES osio B, liite 2, 3 §)

Äidinkieli ja kirjallisuus	16
Toinen kotimainen, vieras kieli (myös vieraskielisten oppilaiden äidinkieli, oppilaan kotikieli) ja tietotekniikka	19
Matematiikka, fysiikka, kemia, kuvataide ja musiikki	20
Uskonto, filosofia, psykologia, elämäntutkimus, terveystieto, biologia, maantieto, historia ja yhteiskuntaoppi,	21
Oppilaanohjaus, kotitalous, tekstiilityö, tekninen työ	22
Liikunta sekä muu ylläpitämisaineisiin välittömästi liittymätön valinnaisaine (soveltava kurssi)	23

* A1, A2 ja B1-kielissä sekä S2-kielessä (suomi/ruotsi toisena kielenä) opetusvelvollisuus on 18 tuntia viikossa.

Yksityisellä opetuslalla opetusvelvollisuudet ovat jokaisessa aineessa 0,5h suuremmat kuin kunnalla.

Opetusvelvollisuus, opetusvelvollisuuden luettavat tehtävät ja ylitunnit lasketaan vuotuisena opetustuntimääränä. Jos opettaja opettaa kahta tai useampaa ainetta, jossa opetusvelvollisuus on erisuuruinen tai jos opettaja toimii ns.

sekalehtorina, lasketaan painotettu opetusvelvollisuus vuositunteina. Painotettu opetusvelvollisuus lasketaan osion A 53 §:n määräämin perustein.

Opetusvelvollisuuteen lukeminen

(OVTES osio B, liite 2, 4 §)

Apulaisrehtoriksi määrätyn opettajanviran haltijan opetusvelvollisuuteen luettava tuntimäärä on 1.8.2016 alkaen:

Opiskelijoiden lukumäärä	Tunti/viikko
200–400	2–4
401–600	5–8
601–	6–11

Jos lukiolla ja peruskoulun vuosiluokkien 7–9 koululla on yhteinen apulaisrehtori, opiskelijoiden lukumäärään luetaan lukion opiskelijoiden lisäksi peruskoulun vuosiluokkien 7–9 koulun oppilaat.

Kerointunnit

(OVTES osio B, liite 2, 6 §)

(Sivista, määräykset 13 §)

Luokkaopetustuntimäärä kerrotaan palkanmaksun perusteena olevan kokonaistuntimäärän saamiseksi luvulla 1,10. Luokkaopetustunneilla tarkoitetaan tässä yhteydessä oppiaineen luokkatunteja, oppilaanohjauksen luokkatunteja, tukiovetustunteja sekä demonstraatioiden valmistelutunteja.

Esimerkki

Opettajalla on 15 fysiikan ja kemian luokkatuntia viikossa. Demonstraatiotunteja on 3. Yhteensä 1,10x(15+3) tuntia = 19,8 tuntia. Kerointunnit ovat 1,8.

Lukioresurssitunnit

(OVTES osio B, liite 2, 7 §)

(Sivista, 7 luku 24 §)

Lukioresurssituntien määrä on kunnallisissa lukioissa 14 viikkotuntia/lukio + 0,17 viikkotuntia/opiskelija Yksityisissä lukioissa resurssi on 20 viikkotuntia/lukio ja 0,16 viikkotuntia/opiskelija.

Lukioresurssia käytetään rehtorin ja opettajakunnan lukion tavoitteiden kannalta tärkeinä pitämiin tehtäviin, kuten ylioppilaskirjoituksiin kuuluvien kokeiden valmistavaan tarkistamiseen ja lukion päättötutkintoon kuuluviin suullisiin kuulusteluihin sekä esimerkiksi ryhmänohjajan tai tietotekniikkavastaavan tehtäviin.

Jos resurssia käytetään myös opetustyöhön, tulee asiasta sopia opettajakunnan kanssa. Mikäli yksimielisyyttä opettajakunnan kanssa ei saavuteta, tulee asiasta käydä pääsopimuksen mukaiset paikallisneuvottelut.

Lukioresurssitunnit tulee jakaa lukiokohtaisesti päätettävällä tasapuolisella ja oikeudenmukaisella tavalla. Jotta opettajat tietävät, mistä ovat päättämässä, heille tulee etukäteen selvittää lukioresurssituntien määrä ja se, mistä tehtävistä, kenelle opettajille ja kuinka paljon tunteja kertyy.

Lukioresurssituntikiintiö ei ole harkinnanvarainen. Se tulee käyttää kokonaisuudessaan. Lukioresurssituntien perusteella maksettavat palkkiot ovat osa opettajan palkkaa, joten lukioresurssitunnit on hyvä kirjata työsuunnitelmaan palkanmaksun perusteeksi ja maksaa vuosiviikkotunteina kuukausipalkan yhteydessä, jolloin ne vaikuttavat mm. sairausloman ja äitiysvapaan palkkaan ja lomarahana määrään. Sellaiset lukioresurssitehtävät, joiden vaatima tuntimäärä ei ole riittävän tarkasti määriteltävissä, on mahdollista harkinnan mukaan maksaa takautuvasti kuukausittain siten, että toteutuneet tunnit kootaan esim. syys- ja kevätlukukaudelta erikseen. Jos näin menetellään, tehdään vastaava muutos opettajan työsuunnitelmaan. Sivutoimisille opettajille lukioresurssitunnit, kuten opetustunnitkin, maksetaan kertatunteina.

Yksityisissä lukioissa lukioresurssia ei voi käyttää opetukseen.

Opiskelijan kuulustelu ja ylioppilaskokeen valmistava tarkistus ja arvostelu (OVTES osio B, liite 2, 8 §)

Lukion oman opiskelijan ylioppilastutkintoon kuuluvan kokeen valmistavasta tarkistamisesta ja arvostelusta maksetaan lukioresurssituntiintiestä opettajan oman ylituntipalkkioperusteen mukainen korvaus. Maksettava tuntimäärä päätetään lukiokohtaisesti. (Katso edellä lukioresurssitunnit.)

Lukion oman opiskelijan kuulustelusta ja ylioppilaskokeen valmistavasta tarkistuksesta ja arvostelusta maksetaan yksityisoppilaan kuulustelumaksun (9 §) suuruinen korvaus, jos opiskelijaa kuulustellaan aineessa, jota tässä lukiossa ei opeteta. Jos kuulusteltavia on samassa kuulustelussa useampia, porrastetaan korvaus kuten yksityisoppilaan kuulustelussa.

Ylioppilastutkinnon valvonta kuuluu lukion opettajan virkatehtäviin, eikä siitä makseta erillistä korvausta. Peruskoulun opettajalle, joka ei lainkaan opeta lukiossa, maksetaan valvontapalkkio. Hänelle maksettava korvaus saadaan jakamalla hänen peruskoulun varsinainen palkkansa luvulla 152.

Peruskoulun opettajalle, jolla on tunteja peruskoulussa ja lukiossa, ei makseta valvontakorvausta. Sivutoimiselle tuntiopettajalle maksetaan valvontakorvaus, joka on puolet hänen tuntipalkkiostaan.

Lukion oppiaineen kuulustelusta ennen päättötodistuksen antamista, kursien päättökuulusteluista mukaan lukien hylätyn kuulustelun uusimiskuulustelut tai lukioon ottamisen yhteydessä järjestettävästä kuulustelusta tai kokeesta ei makseta erikseen korvausta.

Päätoimiselle opettajalle ei makseta erillistä korvausta hänen pitämästään lukion oppiaineen oppimäärän kuulustelusta ennen päättötodistuksen antamista, kursien kuulusteluista eikä lukioon ottamisen yhteydessä järjestettävistä kokeista.

Yksityisopiskelijan kuulustelu ja ylioppilaskirjoituksiin liittyvät tehtävät (OVTES osio B, liite 2, 9 §)

Määräyksestä on poistettu 1.8.2014 lukien rehtorille maksettava erillinen korvaus yksityisopiskelijasta aiheutuvista hallinnollisista tehtävistä.

Lukion tai aikuislukion rehtorin tehtäväkohtaisessa palkassa tulee tämä vakiintuneesti maksettu korvaus huomioida.

Yksityisopiskelijan ylioppilaskirjoituksen valmistavasta tarkistamisesta ja arvostelusta maksetaan kutakin koetta kohden palkkaliitteen mukainen korvaus. Vieraan kielen kokeen ja äidinkielen kokeen eri osiot muodostavat yhden kokeen.

Etäopetus

(OVTES osio B, liite 2, 11 §)

Opiskelijan etäopiskelusta opettajalle määrätystä luokan ulkopuolisesta työstä luetaan opetusvelvollisuuteen työnantajan ja opettajan etukäteen yhdessä arvioima ja työnantajan työsuunnitelmassa vahvistama tuntimäärä. Palkanmaksun perusteena 1,5 tuntia etäopetustyötä vastaa yhtä oppituntia.

Opetusvelvollisuuteen luettavissa olevat erityistehtävät

(OVTES osio B, liite 2, 5 §)

Jos opettajanviran haltijan opetusvelvollisuus ei täyty luokkaopetustunneista, opetusvelvollisuuteen voidaan lukea kero-intunteja ja lukioresurssitunteja. Muita opetusvelvollisuuteen luettavissa olevia tehtäviä ovat demonstraatioiden valmistelutunnit (osio B 17 §), kiertävän opettajan työaika (osio B 18 §) ja oppilaan ohjaus (osio A 23 §). Opetusvelvollisuuden ylimeneviltä tunneilta maksetaan opettajan oman ylituntipalkkioperusteen mukainen korvaus.

Muita erityistehtäviä ja palkkioita

Seuraavia erityistehtävien palkkioita ei lueta opetusvelvollisuuteen:

- Palkkio toisen opettajan tunnin hoitamisesta (osio A 24 §, osio B 21 §)
- Tukiopetuspalkkio (osio A 22 §)
- Koulu- ja oppilaitoskohtainen lisätehtävä (osio B 19 § 5 mom.).
- Rehtorin hallinnollisten tehtävien hoitaminen rehtorin virantoimituksen keskeytyksen ajan (osio B 20 §)
- Lukion opiskelijan kuulustelu ja ylioppilaskokeen valmistava tarkistus ja arvostelu aineessa, jota siinä lukiossa ei opeteta (liite 2, 8 §)
- Yksityisopiskelijan kuulustelu ja ylioppilaskirjoituksiin liittyvät tehtävät (liite 2, 9 §)
- Ylioppilaskirjoitusten järjestelytehtävä rehtorin ollessa jäävi (liite 2, 10 §)
- Etäopetukseen liittyvä työ (liite 2, 11 §)
- Kerhotyö (liite 2, 12 §)

Ylituntipalkkio

Jos opettajanviran haltijalle määrätään ylitunteja tai erityistehtäviä peruskoulusta, maksetaan ne peruskoulun tuntiopetuspalkkioperusteen mukaan (liite 2, 13 § 2 mom.).

Päätoimisen tuntiopettajan ylituntipalkkioperuste on painotettu tehtäväkohtainen palkka, jos hänelle on laskettu mukaan painotettu palkka ja/tai painotettu opetusvelvollisuus (liite 2, 13 § 2 mom. soveltamisoheje).

LUKION TUNTIOPETTAJAT

(OVTES osio A, 51–57 §; osio B, 28 §; liite 2, 14–19 §) (Sivista, 7 luku 35 §)

Tuntiopettajan opetusvelvollisuus on sama kuin vastaavaa ainetta opettavalla lehtorilla.

Päätoimisen tuntiopettajan työaikaan kuuluu yhteissuunnittelutyöaika. Koko lukuvuoden työajaksi otetulla päätoimisella tuntiopettajalla on velvollisuus osallistua opettajatyöpäiviin.

Jos opettaja on otettu lukuvuoden alkaessa päätoimiseksi tuntiopettajaksi, mutta päätoimisuuden edellyttämä tuntimäärä (16x38) ei tule lukuvuodessa täyteen, maksetaan hänelle kuitenkin päätoimisuuden edellyttämän tuntimäärän mukainen palkka.

Tuntiopettajaan sovelletaan pääsääntöisesti samoja määräyksiä kuin lukion lehtoreihin. Sovellettavat määräykset on lueteltu OVTES:n liitteen 2 19 §:ssä.

Sivutoimisella tuntiopettajalla ei ole yhteissuunnitteluelvoitetta eikä sitä vastaavaa työaika. Sivutoimisia tuntiopettajia voi koskea kilpailukykyopimuksen mukainen työaika (OVTES osio B 14 §).

Sivutoimisen tuntiopettajan tuntiopetuspalkkion 0,96-kerrointa ei sovelleta saman kunnan peruskoulun viranhaltijaan, jolla on yli opetusvelvollisuuden meneviä tunteja lukiossa.

AIKUISLUKIO

Tommi Rasilainen

YHTEISSUUNNITTELUAJA

(OVTES osio B, liite 3, 3 §, 13 § 2 mom.)

(Sivista, 7 luku 50 §)

Aineenopettajan työaikaan kuuluu osallistuminen yhteissuunnitteluun. Katso yhteissuunnittelutyöaika koskevia soveltamishojeita peruskoulun kohdalta.

Yhteissuunnittelutyöajan kokonaismäärä lukuvuoden aikana on 45–94 tuntia huomioon ottaen osio A 32 §:n määräys ja osio B 14 § 5–8 mom. määräykset. Yhteissuunnittelutyöajan vuotuinen suunnittelu ei voi lisätä lukuvuoden opettajatyöpäivien määrää. Yksityisissä lukioissa yhteissuunnitteluvelvollisuus on 2–5 tuntia kahdessa viikossa.

OPETUSVELVOLLISUUS

(OVTES osio B, liite 3, 4 §)

(Sivista, 7 luku 51 §)

Aikuislukion lehtorin opetusvelvollisuus on 18 tuntia viikossa, A1-, A2- ja B1-kielissä kuitenkin 17 tuntia viikossa (yksityisissä aikuislukioissa 0,5h suurempi).

Vuotuinen opetusvelvollisuus saadaan kertomalla viikoittainen opetusvelvollisuus luvulla 33. Samalla kertomella muutetaan opetusvelvollisuuteen luettavat tehtävät sekä viikkotuntien perusteella erikseen korvattavat tehtävät vuositunneiksi. Ohje koskee myös niitä lehtoreita, joilla on sekä aikuislukion (liite 3) että lukion (liite 2) tunteja.

Jos opettajanviran haltija opettaa kahta tai useampaa ainetta, jossa opetusvelvollisuus on erilainen tai toimii sekalehtorina, lasketaan hänelle painotettu opetusvelvollisuus vuositunteina.

Jos opettajanviran haltijan opetusvelvollisuus ei tule lukuvuoden aikana täyteen, opettajalle maksetaan kuitenkin varsinainen palkka koko lukuvuodelta.

Opetusvelvollisuuteen luettavissa olevat tehtävät

(OVTES osio B, liite 3, 5 §, Sivista 7 luku 44 §)

Yhden tai useamman koulun apulaisrehtoriksi määrätyn opettajanviran haltijan huojennettu opetusvelvollisuus vahvistetaan lukuvuosittain 10–16 tunniksi. Opetusvelvollisuuden suuruutta määritettä otetaan huomioon oppilaitoksen koko ja muut paikalliset olosuhteet.

Aikuislukiolisä

(OVTES osio B, liite 3, 6 § 1 mom.)

Opettajanviran haltijan opetusvelvollisuuteen luetaan aikuislukiolisänä seuraavat tuntimäärät:

1) lukion päättötutkintoon kuuluvien suullisten loppukuulustelujen vastaanottamisesta sekä ylioppilaskokeen valmistavasta tarkastamisesta ja arvostelusta kutakin pakollisen ja valinnaisen oppimäärän lukio-opetuksen 28 oppitunnin kurssista 5 tuntia sekä

2) perusopetuksen kurssista ja lukio-opetuksen muusta kuin yllämainitusta 28 oppitunnin kurssista 3 tuntia.

Jos kurssin tuntimäärä on pienempi tai suurempi kuin 28 oppituntia, tuntimäärään lisätään kuitenkin lukio-opetuksen vapaaehtoisesta ja valinnaisesta kurssista 33/28-osaa sekä perusopetuksesta ja lukio-opetuksen muusta kurssista 31/28-osaa.

Opetusvelvollisuuteen luettavissa olevat tehtävät

(Sivista, 7 luku 52 §)

- Demonstraatioiden valmistelutunnit (osio B 17 §)
- Aikuislukiolisä (liite 3, 6 § 1 mom.)
- Äidinkielen ja kirjallisuuden harjoitusten ohjaus ja valvonta (liite 3, 6 § 2 mom.)
- Ryhmänohjaajan tehtävät (liite 3, 6 § 3 mom.)
- Opinto-ohjauksen luokan ulkopuoliset tehtävät (liite 3, 6 § 3 mom.)
- Kokoelmien, av-välineiden, tietokone-laitteistojen ja kirjaston hoito (liite 3, 6 § 4 mom.), yhteensä enintään 10 viikkotuntia.

Muita erityistehtäviä ja palkkioita Seuraavia erityistehtäviä ei lueta opetusvelvollisuuteen:

- Toisen opettajan tunnin hoitopalkkio (osio A 24 §, osio B 21 §)
- Tukiopetus (osio A 22 §)
- Yksityisoppilaan kuulustelu ja ylioppilaskirjoituksiin liittyvät tehtävät (liite 3, 1 §)
- Ylioppilaskirjoitusten järjestelytehtävä rehtorin ollessa jäävi (liite 3, 1 §)
- Koulu/oppilaitoskohtainen lisätehtävä (osio B 19 § 6 mom.)
- Rehtorin hallinnollisten tehtävien hoitaminen rehtorin virantoimituksen keskeytyksen ajan (osio B 20 §)
- Ylioppilaskirjoitusten valvonta (liite 3, 7 §)
- Kielistudion esimies (liite 3, 8 §)
- Kesäkurssin järjestely- ja valvontatehtävä (liite 3, 9 §)

Ylituntipalkkio

(OVTES osio B, liite 3, 10 §)

(Sivista, 7 luku 57 §)

Jos opettajanviran haltijalle määrätään ylitunteja tai erityistehtäviä peruskoulusta, maksetaan ne peruskoulun tuntiopetus-palkkioperusteen mukaan.

Päätoimisen tuntiopettajan ylituntipalkkioperuste on painotettu tehtäväkohtainen palkka, jos hänelle on laskettu osion A 52 § mukaan painotettu palkka ja/tai painotettu opetusvelvollisuus.

TUNTIOPETTAJA

(OVTES osio A 51–57 §, osio B 28 §, liite 3, 11–13 §) (Sivista, 7 luku 59–60 §)

Tuntiopettajan opetusvelvollisuus on 18, A1-, A2- ja B1-kielissä 17 viikkotuntia, yksityisissä aikuislukioissa 0,5h suurempi. Tuntiopettajan opetusvelvollisuus maa- ja metsätaloudessa, kaupallisissa aineissa, tiedotusopissa, perhekasvatuksessa, näyttämötaiteen ja teatteritaiteen opetuksessa sekä puheopetuksessa on 20 tuntia viikossa.

Jos tuntiopettajalla ei ole aikuislukiossa minkään oppiaineen tunteja opettavana vaan hän hoitaa yksinomaan luokan ulkopuolisia erikseen korvattavia tehtäviä, on laskennallinen opetusvelvollisuus näistä tehtävistä 20 viikkotuntia.

Jos päätoimisen tuntiopettajan päätoimisuuteen tarvittava tuntimäärä ei tule lukuvuoden aikana täyteen, hänelle maksetaan kuitenkin päätoimisuusrajaa vastaava varsinainen palkka koko lukuvuodelta. Päätoimisuusraja on 14 viikkotuntia, 462 vuosituntia. Päätoimisen tuntiopettajan työaikaan kuuluu yhteissuunnittelutyöaika. Koko lukuvuoden työajaksi otetulla päätoimisella tuntiopettajalla on velvollisuus osallistua opettajatyöpäiviin.

Tuntiopettajaan sovelletaan pääsääntöisesti samoja OVTES:n määräyksiä kuin lehtoreihin. Ne on lueteltu liitteen 3 13 §:ssä.

Sivutoimisella tuntiopettajalla ei ole yhteissuunnitteluvuoroa eikä sitä vastaavaa työaika. Sivutoimisia tuntiopettajia voi koskea kilpailukykyopimuksen mukainen työaika (OVTES osio B 14 §)

Sivutoimisen tuntiopettajan tuntiopetuspalkkion 0,96-kerrointa ei sovelleta sellaiseen saman kunnan peruskoulun viranhaltijaan, jolla on yli opetusvelvollisuuden meneviä tunteja aikuislukiossa.

YLEISSIVISTÄVÄN KOULUN REHTORI JA APULAISREHTORI

Niku Tuomisto

Tehtäväkohtainen peruspalkka

(OVTES osio B, 3–5 §)

Rehtorin tehtäväkohtaisen peruspalkan hinnoittelutunnuksen määrittävät palkka-perusteryhmien lukumäärä ja koulumuoto. Hinnoittelutunnuksen ja kalleusluokan mukainen palkkavälys löytyy palkkaliitteestä ja OAJ:n jäsenivuilla kohdassa palikat ja palkkiot.

Jos peruskoulun rehtorilla ei ole aseuksen (986/1998) mukaista kelpoisuutta, palkka-asteikon alaraja on 3–15 % palkkaliitteen asteikkojen alarajaa alempi.

Jos peruskoulun rehtori on määrätty vastaamaan sellaisen kouluyksikön toiminnasta, jossa on sekä vuosiluokkien 1–6 että vuosiluokkien 7–9 palkkaperusteryhmiä tai vähintään kuusi erityisopetuksen palkkaperusteryhmää, määräytyy rehtorin palkka-asteikko vuosiluokkien 7–9 määräyksen mukaan. Kouluyksiköllä tarkoitetaan sekä yhtä hallinnollisesti itsenäistä koulua että useampia itsenäisiä kouluja, joiden hallinto on määrätty yhdelle rehtorille.

Peruskoulun ja lukion yhteisen rehtorin palkka-asteikon alarajasta ei ole erillistä määräystä vaan palkkausmääräyksen soveltamisohjeen mukaisesti rehtorin tehtäväkohtaista palkkaa päätettäessä otetaan huomioon osion A 6 ja 10 §:n määräykset.

Tehtävän vaatuvuus

Tehtäväkohtaista palkkaa päätettäessä on otettava huomioon tehtävien vaatuvuus ja vastuullisuus. Palkka-asteikon yläraja voidaan perustellusta syystä ylittää.

Esimiesasemassa olevalla tehtäväkohtaisen palkan pitää olla selvästi korkeampi kuin hänen alaisellaan, jollei tästä poikkeamiseen ole erityistä, perusteltua syytä. Johto- tai esimiestehtävissä toimivan tehtäväkohtaista palkkaa harkittaessa on otettava huomioon mm. johdettavan yksikön koko, vastualueen tai johdettavan yksikön palvelutarjonnan laajuus ja moninaisuus, erikoispalveluiden tuottaminen sekä muut erityispiirteet, yhteistyövaatimus muiden hallinnonalojen ja palvelujen tuottajien kanssa, sekä esimiestyön merkitys toiminnan tuloksellisuudessa ja toimintaedellytysten luomisessa.

Rehtorin tehtävän vaativuuteen vaikuttavat oppilaitoksen/koulun koon lisäksi mm. erityisryhmät ja -luokat, koulun erityistehtävä, muun henkilöstön määrä sekä yhteistyö muiden hallinnonalojen kanssa.

Työaika

(OVTES, osio B 9–12 §)

Peruskoulun, lukion ja aikuislukion rehtorin ja apulaisrehtorin joustava kokonaistyöaika perustuu toimistotyöaikaan. Joustavuuden perustana ovat koulun toiminnalliset vaatimukset. Esimerkiksi rehtorin työaika vaihtelee huomattavasti lukuvuoden eri aikoina ja tehtävät ovat osittain sellaisia, että niiden tekeminen toimistotyöajan sisällä on vaikeaa. Rehtorilla on myös sellaisia työtehtäviä, jotka on tarkoituksenmukaista tehdä muualla kuin koululla. Työaikajärjestelmä ei siis edellytä rehtorin olevan koululla koko työaikaansa, vaan esimerkiksi kesäkeskeytyksen aikana työtä voi tehdä muuallakin.

Toimistotyöaikaan perustumisella tarkoitetaan myös työajan pituutta. Koko lukuvuoden keskimääräinen viikkotyöaika on 36 tuntia 45 minuuttia ja vuosityöaika on n. 1 600 tuntia vuosiloman pituudesta ja työpäivien lukumäärästä riippuen.

Ennen työvuoden alkua rehtorille on vahvistettava työaikasuunnitelma ja sitä on seurattava säännöllisesti. (9 § Pöytäkirjamerkintä). Suunnitelman ja seurannan järjestäminen on työnantajan velvollisuus.

OVTES:n osion A 33 §:n ja KVTES:n IV luvun mukaan. Vuosiloman pituus riippuu palvelussuhteen kestosta. Joustava työaikajärjestelmä ei kuitenkaan edellytä rehtorin olevan koululla kesäkeskeytyksen aikana vuosilomapäiviensä ulkopuolella.

Peruskoulun tai lukion opettajalle, joka siirtyy pysyvästi tai tilapäisesti rehtoriksi tai apulaisrehtorinviran haltijaksi saman kunnan kouluun, on oikeutettu ao. lomavuoden laskennallisella vuosilomalla vähennettyyn vuosilomaan ja lomakorvaukseen KVTES:n määräysten mukaisesti.

Rehtoreiden opetustuntimäärille on sovittu viikoittaiset tai vuotuiset vähimmäis- ja enimmäismäärät. Enimmäismääriä ei voi ylittää. Opetustuntimäärää vahvistettaessa tulee ottaa huomioon mm. koulun koko, toiminta eri toimipisteissä ja muut paikalliset erityisolosuhteet. Rehtorin opetustuntimäärät on esitetty oheisessa taulukossa.

Apulaisrehtorin viran haltijan opetustuntimäärä on vähintään koulun rehtorin opetustuntimääräasteikon yläraja. Työntekijä voi päättää lukion apulaisrehtorin opetustuntimäärän lukuvuosittain enintään kolme viikkotuntia edellä mainittua alemmaksi paikallisista erityisolosuhteista johtuvalla perusteella.

Peruskoulun rehtori – lukuun ottamatta vuosiluokkien 1–6 ja 7–9 koulun rehtoria, jonka opetustuntimäärä viikossa on enintään kaksi – voi lukea opetustuntimääränsä luokanvalvojan tehtävät, demonstraatioiden valmistelutunnit ja tukiopetuksen antamisen sekä erityisestä syystä kirjaston ja kokoelmien hoitamisen, musiikkiesitysten hoitamisen, oppilaanohjauksen, kerhotyön ja opetuksen ohjauksen.

Lukion rehtorin opetustuntimäärään ei voi lukea lukioresurssitunteja. Aikuislukion rehtorin opetustuntimäärään voi sisältyä äidinkielen ja kirjallisuuden harjoitusten ohjaus- ja valvontatehtäviä ja kesäkursien järjestelytehtäviä.

Peruskoulun rehtorin työajan erityismääräykset

Koulun tai oppilaitoksen toimiessa pysyväisluonteisesti kahdessa tai useammassa erillisessä toimipaikassa, rehtorin, apulaisjohtajan, varajohtajan ja koulunjohtajan viikoittaisten opetustuntien määrään luetaan yhteensä 2–4 viikkotuntia ottaen huomioon heidän tehtävänjakonsa sekä toimipaikkojen koko ja sijainti. Jos toimipaikat ovat erityisen etäällä toisistaan tai toimivat muutoin erityisen vaikeissa olosuhteissa, työnantaja voi lisäksi lukea opetusvelvollisuuteen yhteensä enintään 4 viikkotuntia.

Jos toisen koulun/oppilaitoksen luokkia toimii pysyvästi koulun yhteydessä, koulujen rehtoreiden, apulaisjohtajien, varajohtajien ja koulunjohtajien opetusvelvollisuuteen on luettavissa 1 momentin mukainen tuntimäärä yhteensä edellä mainitun mukaisesti.

Jos koulun tai oppilaitoksen rakennukset sijaitsevat lähekkäin, vierekkäisillä tai vastakkaisilla tonteilla taikka samalla tontilla muodostaen kiinteän ja yhtenäisen toiminnallisen koulukokonaisuuden, koulun katsotaan toimivan yhdessä toimipaikassa.

Muutokset 1.1.2016 alkaen (Tyka2-sopimus)

- ▶ Vuosiluokkia 7–9 käsittävän koulun rehtori → palkkahinnoittelun yläraja poistettu (1.1.2016)
- ▶ Apulaisjohtajan tehtävän lukeminen opetusvelvollisuuteen → lisätty välys (2–4, 5–7, 10–12)
- ▶ Lukion apulaisrehtorin tehtävän lukeminen opetusvelvollisuuteen → välyksen ylärajat korotettu kahdella tunnilla (2–6, 5–10, 6–13) (1.8.2016 alkaen)
- ▶ Lukion apulaisrehtorin opetusvelvollisuuden alarajaa laskettu (10–16 → 8–16) (1.8.2016 alkaen)
- ▶ Huomiois lisäksi, että lukioresurssin laskentatapaa on muutettu.

Vuosiluokkien 1–6 koulu

Palkkaperusteri-ryhmät	Opetustunnit/vko
12–17	11–13
18–23	10–12
24–29	7–10
30–35	5–7
36–41	4–6
42–	–2

Vuosiluokkien 7–9 koulu

Palkkaperusteri-ryhmät	Opetustunnit/vko
1–3	10–12
4–9	8–10
10–20	6–8
21–25	5–7
26–30	3–5
31–	–2

Erityiskoulu

Palkkaperusteri-ryhmät	Opetustunnit/vko
1–3	11–13
4–9	9–11
10–20	7–9
21–25	6–8
26–30	4–6
31–	2–4

Lukion rehtorin työaika

Lukion rehtorin opetustuntimäärä vahvistetaan paikallisesti 152–418 tuntiin ja aikuislukion rehtorin 132–363 tuntiin.

KUNNALLINEN AMMATILLINEN OPPILAITOS

Markku Perttunen

Ammatillisten oppilaitosten opettajien palvelussuhteen ehtoista on sovittu kunnallisessa yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa KVTES:ssa ja opetusalan virka- ja työehtosopimuksen OVTES:n osiossa A ja C. Kaikkia opettajia koskevat yhteiset määräykset ovat tämän suunnittelupaketin alkupäässä. Lisäksi ammatillisten opettajien palvelussuhteen ehtoja tarkennetaan OVTES:n osiossa C ja oppilaitoskohtaisissa liitteissä:

Liite 4 ammattioppilaitos

Liite 5 kauppaoppilaitos

Liite 6 taide- ja viestintä-kulttuurioppilaitos

Liite 7 sosiaali- ja terveysalan oppilaitos

Liite 8 metsä- ja puutalousoppilaitos

Liite 9 merenkulkuoppilaitos

Ammattioppilaitoksen (liite 4) opettajia koskevia virka- ja työehtosopimuksen määräyksiä sovelletaan seuraavilla koulutusaloilla:

- tekniikan ja liikenteen ala lukuun ottamatta merenkulkuoppilaitoksissa annettava opetusta
- matkailu-, ravitsemus- ja talousala
- sosiaali- ja terveysalaan kuuluva kauneudenhoitokoulutus (ellei paikallisesti ole toisin sovittu)
- kulttuurialaan kuuluva käsi- ja taideteollisuuskoulutus
- luonnonvara-ala lukuun ottamatta metsä- ja puutalousalaa.

Monialaisessa ammatillisessa oppilaitoksessa opettajanviran haltijan palvelussuhteen ehdot määräytyvät sen oppilaitosmuodon palvelussuhteen ehtojen mukaisina, mihin virka on perustettu tai määrätty. Päätoimiselle tuntiopettajalle lasketaan tarvittaessa eri oppilaitosmuodoissa pidettävien tuntien perusteella painotettu peruspalkka ja opetusvelvollisuus.

TYÖAIKA

Opettajien opetus- ja koulutustyöpäivien lukumäärä, oppituntin pituus ja opetus- ja muun työajan sijoitus määräytyvät 31.12.1998 voimassa olleen lainsäädännön ja työsuunnitelmasta tai sitä vastaavasta asiakirjasta ilmenevän vakiintuneen käytännön mukaisesti. Tämä OVTES:n osion A yleisen osan 32 §:n määräys tarkoittaa, että opettajan työajasta työnantajan määrättävissä oleva osuus säilyy määrällisesti ja ajallisesti entisellään. Toisin sanoen opettajalle annetaan edelleen syys-, joulu- ja urheiluloma sekä kesällä entistä vas-

taava vapaa-aika opetuksesta ja muusta opettajan työstä. Määräys koskee myös kokonaistyöajassa olevien opettajien vuosilomien sekä opetuksen päättymisen ja alkamisen välisiä aikoja.

Ammatillisissa oppilaitoksissa on pääsääntöisesti 190 opetustyöpäivää, joita vähentävät muiksi arkipäiviksi kuin lauantaksi sattuvat loppipäivä, vapunpäivä ja itsenäisyyspäivä. Opetusvelvollisuustyöajassa opettajien koulutus-/suunnittelupäiviä on yleensä viisi tai kaksi.

Ammattioppilaitoksen, kauppaoppilaitoksen, taide- ja viestintäkulttuurioppilaitoksen ja merenkulkuoppilaitoksen opettajien työajan ja palkkauksen perustana ovat vuotuiset opetusvelvollisuus- ja ylittunnit.

Opinto-ohjaajan, apulaisrehtorin, aikuiskoulutusjohtajan ja rehtorin työaika

Kokonaispalkkauksessa olevan opinto-ohjaajan, apulaisrehtorin, aikuiskoulutusjohtajan ja rehtorin työaika on oppilaitoksen toiminnalliset vaatimukset huomioon ottava toimistotyöaika, keskimäärin 36 tuntia 45 minuuttia viikossa lukuvuoden aikana.

Vuosiloma määräytyy OVTES:n osion A yleisen osan 33 §:n mukaan. Vuosiloma on pisimmillään 38 työpäivää.

Opetustuntimäärä vahvistetaan paikallisesti lukuvuosittain ottaen huomioon oppilaitoksen koko ja muut paikalliset olosuhteet. Opinto-ohjaajalla voi olla enintään 500 tuntia lukuvuodessa, apulaisrehtorilla 760, aikuiskoulutusjohtajalla enintään 350 ja rehtorilla enintään 456 tuntia. Monialaisen ammatillisen oppilaitoksen rehtorin opetustuntimäärä voi olla enintään 320 tuntia.

Sosiaali- ja terveysalan sekä metsä- ja puutalousoppilaitosten opettajien työaika

Opettajan työaika on kokonaistyöaika, joka on soveltuvin osin oppilaitoksen toiminnalliset vaatimukset huomioon ottava toimistotyöaika. Opettajan tehtävistä osa on sellaisia, joiden tekeminen toimistotyöajan sisällä on vaikeaa sekä osa sellaisia, jotka voidaan tarkoituksenmukaisemmin tehdä muualla kuin työpaikalla. Näistä syistä työaika muodostuu joustavaksi lukuvuoden eri aikoina ja päivittäinkin poiketen tältä osin toimistotyössä noudatettavasta työajasta.

Sopimus velvoittaa tekemään opettajalle työaikasuunnitelman ennen työkauden alkua. Tämän suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti. Työaika tasoittuu korkeintaan kahden vuoden tasoittumisjaksolla. Jos tämän jakson jälkeen opettajalla on määrättyä lisätyötä, se korvataan tai annetaan vastaavana vapaana seuraavan lukuvuoden aikana.

Kunkin opettajan työajan jakaantumisesta opetus- ja muuhun työhön pääteään paikallisesti kussakin oppilaitoksessa. Muuhun työhön on varattava sosiaali- ja terveysalan oppilaitoksissa vähintään 776 tuntia lukuvuodessa ja metsä- ja puutalousalan oppilaitoksissa vähintään 724 tuntia lukuvuodessa. Opettajan lukuvuotinen kokonaistyöaika riippuu siitä, miten pitkä vuosiloma hänellä on vuosiloman ansaintasääntöjen mukaan.

Opettajan lukuvuotinen kokonaistyöaika lasketaan vähentämällä lukuvuoden kalenteripäivistä lauantait ja sunnuntait, työaika lyhentävät arkipyhät ja opettajan vuosilomapäivät. Näin saatu työpäivien lukumäärä kerrotaan päivittäisellä työajalla, joka on 7 tuntia 21 minuuttia.

Sosiaali- ja terveystieteiden oppilaitosten sekä metsä- ja puutalousoppilaitosten opettajien työtunnit lukuvuonna 1.8.2017–31.7.2018

Vuosilomaoikeus 38 työpäivää:

	päivinä	tunteina
Työpäiviä vuodessa	261	
▶ arkipyhät	-9	
▶ vuosilomat	-38	
	214	1 573

Vuosilomaoikeus 30 työpäivää:

	päivinä	tunteina
Työpäiviä vuodessa	261	
▶ arkipyhät	-9	
▶ vuosilomat	-30	
	222	1 632

Vuosilomaoikeus 28 työpäivää:

	päivinä	tunteina
Työpäiviä vuodessa	261	
▶ 1. arkipyhät	-9	
▶ vuosilomat	-28	
	224	1 646

Vuosilomaoikeus 23 työpäivää:

	päivinä	tunteina
Työpäiviä vuodessa	261	
▶ arkipyhät	-9	
▶ vuosilomat	-23	
	229	1 683

Suunnittelutyöaika

Opetusvelvollisuustyöajassa merenkulkuoppilaitoksen opettajan henkilökohtainen suunnittelutyöaika on 1,5 tuntia ja taide- ja viestintäkulttuurioppilaitoksen opettajan 1,0 tuntia viikossa. Suunnittelutyöaika luetaan opettajan opetusvelvollisuuteen. Ammattioppilaitoksessa opettajan tulee osallistua keskimäärin 1,5 tunnin ajan viikossa oppilaitoksen toiminnan kannalta tarpeelliseen suunnittelutyöhön, jota ei lueta opetusvelvollisuuteen. Näiden lisäksi opettajalla on 24 tuntia suunnittelutyöaika. Ammattioppilaitoksessa opettajan tulee osallistua 81 tunnin ajan lukuvuodessa oppilaitoksen toiminnan kannalta tarpeelliseen suunnittelutyöhön, jota ei lueta opetusvelvollisuuteen. Kauppaoppilaitoksessa opettajan suunnittelutyöaika on 24 tuntia lukuvuodessa.

Suunnittelutyöaika koskee kokoaikaisen viranhaltijoiden lisäksi oppilaitoksen tuntien ja päätoimisuuteen luettavien muiden tehtävien varassa päätoimiseksi tulevaa tuntiopettajaa (keskimäärin vähintään 16 viikkotuntia) sekä niitä osa-aikaisia viranhaltijoita, joilla on vähintään päätoimisuuden edellyttämä tuntimäärä (16 tuntia). Määräyksen soveltaminen edellyttää lisäksi, että opettajan palvelussuhde oppilaitokseen kestää yli viikon.

Suunnittelutyöhön kuuluu osallistuminen osastokokouksiin ja vastaaviin kokouksiin sekä opettajien väliin opetussellisiin ja kasvatuksellisiin kysymyksiin liittyviin kokouksiin ja neuvonpitoihin, yhteydenpito paikalliseen elinkeinoelämään ja vastaaviin sidosryhmiin sekä opiskelijoiden vanhempiin sekä oman opetuksen suunnitteluun ja oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen liittyvät tehtävät. Jos sopimusmääräysten mukainen aika ei näihin tehtäviin riitä, tulee ne korvata erikseen eräitä opettajalle määrättäviä, muita kuin luokkaopetustöitä koskevien määräysten mukaan.

Kokonaistyöajassa vastaavat tehtävät tulee resursoida tunteina vuosittaiseen työaika-suunnitelmaan.

Sivutoimisilla tuntiopettajilla suunnittelutyöaika on seuraavasti:

– Vähintään lukuvuoden työajaksi otettu vähintään 10 viikkotuntia opettava sivutoiminen tuntiopettaja voidaan määrätä tekemään suunnittelutyötä 10 tuntia lukuvuodessa. Tämän ylittävältä osalta maksetaan korvaus.

– Vähintään lukuvuoden työajaksi otettu alle 10 viikkotuntia opettava sivutoiminen tuntiopettaja voidaan määrätä tekemään suunnittelutyötä 4 tuntia lukuvuodessa. Tämän ylittävältä osalta maksetaan korvaus.

Eräät muut kuin luokanopetus-tehtävät

(OVTES osio C, 12 §)

Työssäoppimisjaksolla olevan opiskelijan ohjaamistehtävä.

Jos ammatillisen oppilaitoksen opettaja määrätään hoitamaan työssäoppimisjaksolla olevan opiskelijan ohjaamistehtävää, luetaan työhön käytettäväksi määrätty tuntimäärä opettajan opetusvelvollisuuteen ja myös kokonaistyöajassa olevan opettajan kokonaistyöaikaan. Sen, missä laajuudessa ohjausta annetaan, esimerkiksi kuinka usein opettaja käy työpaikalla, määrää opettajan työnantaja. Työnantaja vastaa työssäoppimisjakson laadusta ja päättää käytettävän resurssin suuruuden.

Tärkeää on siis, että opettaja tietää etukäteen ohjaamistehtävän sisällön ja tuntimäärän, jonka mukaisesti hän työssäoppimista ohjaa. Tehtävä työ on suhteutettava varattuun tuntimäärään ja työstä maksettavaan korvaukseen.

Työpaikoilla käynnit ovat KVTE:n liitteen 16 mukaan virantoimitusmatkoja, joilla tarkoitetaan viranhaltijan tai työntekijän tavanomaiseen virkatoimintaan tai tavanomaisiin työtehtäviin liittyviä matkoja työpisteestä toiseen tai määrätystä lähtöpaikasta toiseen ja takaisin virantoimituspaikkakunnalla tai muuten virkapiiriin kuuluvalla alueella. Matkoista maksetaan matkakustannusten korvausta liitteessä 16 määrätyn perusteiden.

Eräät opettajalle määrättävät muut tehtävät

Opettajalle korvataan työnantajan määräämät

1. ammattitutkinnon/erikoisammattitutkinnon/ammattiosaamisen näytön (ellei ole työssäoppimisen ohjaustyötä) järjestely-, vastaanottamis- ja arviointitehtävä
2. etäopetuksena suoritettavan kurssin ohjaustyö
3. opiskelijan itseopiskelun ohjaamistehtävä
4. oppilaitoksen tai koulutusalan opetus- ja kasvatustoiminnan kehittämiseen liittyvä tehtävä tai maksulliseen palvelutoimintaan liittyvä suunnittelu- ja konsultointitehtävä.

Opetusvelvollisuustyöaika tekeväälle opettajalle maksetaan työmäärää vastaava palkkio, jonka perusteena käytetään opettajan omaa ylituntipalkkiota siten, että yhtä ylituntipalkkiota vastaava työmäärä on 1,5 muun työn tuntia. Tehtävä, joka on mitoitettu vastaamaan 38:aa ylituntipalkkiota (57 tuntia), voidaan lukea opettajan opetusvelvollisuuteen yhtenä vuosiviikkotuntina.

Kokonaistyöajassa olevalle opettajalle työmäärän vaikutus toisaalta opetustuntien, toisaalta muun työn määrään tulee ottaa huomioon siten, että opettajalle jää riittävästi aikaa oman opetuksen suunnit-

teluun, valmisteluun ja arviointiin ja että muuhun kuin opetustyöhön varataan vähintään 776/724 tuntia. Mitoitusperusteena käytetään soveltuvien osien aiempia sopimuksia. Aikaisemmin nämä työt mitoitettiin opetusvelvollisuustunteina ja yhtä opetusvelvollisuustuntia vastaava työ-määrä oli kaksi tuntia.

Korvauksen saamisen edellytyksenä on, että tehtävät ovat työnantajan määräämiä. Etukäteen on tärkeää sopia työnantajan kanssa tehtävistä, jotka opettajan edellytetään tekemän ja määritellä aikamäärä, jonka sisällä tehtävät pyritään tekemään. Mikäli tehtävien tekemiseen kuluu enemmän aikaa, on ylityksestä syytä sopia etukäteen.

Ilta-, viikonloppu- ja lomaopetuslisä (Osio C 11 §)

Päätoimiselle opettajalle ja päätoimiselle tuntiopettajalle maksetaan korvauksena oppitunnilta, joka pidetään alkaen klo 16.30 tai sen jälkeen, iltaopetuslisä. Lisän suuruus on puolet opettajan ylityspalkkiosta. Kokonaistyöajassa olevan opettajan iltaopetuslisän suuruus on hänen varsinainen palkkansa jaettuna luvulla 152.

Iltaopetuslisän suuruinen lisä maksetaan kultakin oppitunnilta myös lauantaille ja sunnuntaille (viikonloppulisä) sekä

oppilaitoksen loma-aikoihin määrätystä opetuksesta (lomaopetuslisä). Samasta työstä voidaan maksaa lisistä vain yhtä. Lomaopetuslisää ei makseta ainoastaan loma-ajaksi otetulle opettajalle.

Oppilaitoksen loma-ajoilla tarkoitetaan syys-, joului-, urheilu- ja pääsiäislomaa sekä kesäkeskeytysaikaa, joka alkaa oppilaitoksen lukuvuoden päättäjätöiden jälkeisenä kalenteripäivänä. Luonnonvara-alalla annettavan tavanomaisen kesätyöjakson opetus ei oikeuta lomaopetuslisään.

Lukio-opetus (OVTES; osio C 10 §)

Lehtorille, jolla on lukion aineenopetuksen opettajan kelpoisuus ja joka opettaa lukion opetussuunnitelman mukaisesti ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista koottua ylioppilastutkintoon valmentuvaa opetusryhmää äidinkieli- ja kirjallisuudessa, toisessa kotimaisessa kielessä, vieraassa kielessä tai matematiikassa, lasketaan painotettu opetusvelvollisuus siten, että äidinkieli- ja kirjallisuudessa opetusvelvollisuus on 16, toisessa kotimaisessa ja vieraassa kielessä 19 ja matematiikassa 20 tuntia.

Ylioppilaskirjoitusten valmistavasta tarkistamisesta maksetaan opettajalle kutakin koetta kohden 347,05 euron suuruinen

palkkio ja kirjallisen kuulustelun valvojana toimivalle opettajalle kultakin valvontatunnilta asianomaisesta virasta maksettava varsinainen palkka jaettuna luvulla 152, jos valvonta ei tapahdu jonkin muun palkatun tehtävän ohessa.

Ylitunnit

Opettajalle maksetaan opetusvelvollisuuden ylittäviltä tunneilta ylityspalkkio, joka lasketaan kalleusluokan mukaisesta lisäkertoimilla lisätystä peruspalkasta. Kerroin on 0,83.

Ylityspalkkio on myös muista kuin virkaan kuuluvista tunneista sama kuin viran mukaisista ylitystunneista.

Epäpätevyysalennus (OVTES, osio A, 8 §)

Jos opettajalla ei ole kelpoisuusasetuksessa (986/1998) säädettyä kelpoisuutta, hänen palkkansa maksetaan vähintään 6 % ja enintään 20 % alempana kuin virkanimikkeen ja asetuksessa säädetyn tutkinnon tai tutkintotason mukaan muutoin maksettaisiin.

Jos epäpätevä opettajan palkka muodostuisi korkeammaksi kuin siirtymäsääntöjen nojalla pätevyden säilyttäneen vastaavien aineiden opettajan palkka, voi epäpätevyysalennus olla enintään 25 %.

AMMATILLINEN AIKUISKOULUTUSKESKUS

Markku Perttunen

Kunnan/kuntayhtymän ammatillisissa aikuiskoulutuskeskuksissa opettajan palvelussuhteen ehtoista on sovittu kunnallisessa yleisessä virkaehtosopimuksessa KVTES:ssä ja opetusalan virka- ja työehtosopimuksen OVTES:n osioissa A ja E.

Yksityisten ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten opettajien palvelussuhteen ehtoista on sovittu Sivistystyönantajat ry:n ja OAJ:n välisellä ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten työehtosopimuksella tai Avaintyönantajat ry:n ja OAJ:n välisessä AVAINOTES:ssa.

TYÖAIKA

Kunnallisissa aikuiskoulutuskeskuksissa kokoaikaisen opettajan viikoittainen työaika on 38 tuntia 45 minuuttia ja osa-aikaisella opettajalla 16–38 tuntia 45 minuuttia. Säännöllinen viikoittainen työaika voidaan järjestää siten, että se tasoittuu enintään vuoden tasotusjakson aikana.

Yksityisissä Sivistystyönantajan alaisissa aikuiskoulutuskeskuksissa viikoittainen työaika on 38 tuntia 20 minuuttia ja käytössä enintään vuoden tasoittumisjakso. Yksityisissä AVAINOTA ry:n alaisissa aikuiskoulutuskeskuksissa kokoaikaisen opettajan viikoittainen työaika on 38 tuntia 45 minuuttia ja osa-aikaisilla 16–38 tuntia 45 minuuttia. Työajan ylitys korvataan rahakorvauksella, joka saadaan jakamalla kuukausipalkka luvulla 163.

Sivutoimisen tuntiopettajan säännöllinen viikoittainen työaika on alle 16 tuntia.

Vuosilomat määräytyvät kunnallisissa aikuiskoulutuskeskuksissa KVTES:n IV luvun mukaan ja yksityisissä aikuiskoulutuskeskuksissa vuosilomalain ja työehtosopimuksen 3 luvun mukaan.

PALKKAUS

Opettajan palkat määräytyvät erillisen palkkataulukon mukaan. Jos opettajalla ei

ole kelpoisuusasetuksen (986/1998) mukaista kelpoisuutta, voi epäpätevyysalennus olla enintään 30 % asteikon alarajasta.

Osa-aikaisen opettajan kuukausipalkka on samassa suhteessa kokoaikaisen opettajan palkkaa alempi kuin hänen viikoittainen työaikansa on kokoaikaisen opettajan työaikaan lyhempi.

Jos opettaja on suorittanut opettajan koulutuksen, palkkaryhmittelyyn ala- ja ylärajoja korotetaan yksityisessä Sivistystyönantajien alaisessa aikuiskoulutuskeskuksessa 10 prosentilla. Yksityisissä Sivistystyönantajan alaisissa aikuiskoulutuskeskuksissa palveluvuosikorotukset kertyvät seuraavasti: 3 palvelusvuotta 5 %, 7 palvelusvuotta 5 %, 10 palvelusvuotta 5 %, 15 palvelusvuotta 5 % ja 20 palvelusvuotta 5 %.

Sivutoimiselle tuntiopettajalle maksetaan kunnallisissa ja yksityisissä aikuiskoulutuskeskuksessa pidetyltä oppitunnilta erikseen sovittava tuntipalkka.

AMMATTIKORKEAKOULU

Markku Perttunen

Yksityisiin ammattikorkeakouluihin sovelletaan vastaavasti joko yksityistä opetusalaa ja sivistystyötä koskevaa työehtosopimusta (OAJ ja Sivistystyönantajat ry, EK) ja sen ammattikorkeakouluja koskevia sopimusmääräyksiä tai AVAINTA ry:n (Avaintyönantajat ry ja OAJ) yleistä työehtosopimusta ja opetusalaa koskevan sopimuksen määräyksiä.

Kaikki ammattikorkeakoulujen yliopettajat, lehtorit sekä tuntiopettajat kuuluvat kokonaispalkkausta ja vuosityöaikaan koskevien sopimusten piiriin. Ulkopuolelle jäävät tällä hetkellä osa-aikaiset tuntiopettajat sekä muilla kuin EK-sektorilla muuta pedagogista hallinto-, johto- ja suunnittelutyötä tekevät henkilöt.

On kuitenkin huomattava, ettei ammattikorkeakoulun työaikajärjestelmän piirissä olevaa opettajaa tarvitse siirtää opetusalan sopimuksesta yleiseen sopimukseen esimerkiksi projektitehtävien tai vastaavien takia, vaan työaikasuunnitelmassa voidaan huomioida mahdollinen tehtävien muutos.

Työaikasuunnitelma

Jokaiselle opettajalle tulee lukuvuosittain tai kalenterivuositain etukäteen vahvistaa työaikasuunnitelma, joka sisältää suunnitelman erilaisille töille varatuista ajoista sekä suunnitelman vapaajaksojen sijoittamisesta. Jos tietyille töille varatut ajat eivät näytä riittävän tai opettajalle määrätään lisää työtehtäviä, pitää työaikasuunnitelmaa välittömästi tarkistaa tai muuttaa yhdessä esimiehen kanssa etukäteen, ennen lisätyön tai työajan ylittävän työn tekemistä.

Työaikasuunnitelmassa 1 624 tunnin ylityksestä tulee vuosittain maksaa ylityskorvaus, joka on vuosipalkka jaettuna 1 600:lla.

Vapaajaksot

Opettajalle on annettava 2.5.–30.9. välisenä aikana kahdeksan viikon (56 kalenteripäivän) mittainen vapaajakso, johon työnantaja ei saa sijoittaa työaika. Vapaajakso voidaan antaa enintään kahdessa osassa.

Opettajalle on lisäksi annettava muuna aikana neljän viikon (28 kalenteripäivän) pituinen vapaajakso ja se voidaan antaa enintään neljässä jaksossa. Opettajan kanssa voidaan sopia vapaajakson sijoitusajankohdasta ja jaksotuksesta toisin.

Lukuvuotta lyhemmäksi ajaksi otetun opettajan palvelussuhteen päättyessä maksetaan opettajalle sopimuksen mukainen kesävapaakorvaus.

Osa-aikainen tuntiopettaja

Tuntiopettaja, jonka työaika on vähintään 760 tuntia työvuodessa ja keskimäärin vähintään 19 tuntia viikossa, on vuosityöaika ja -palkkausta koskevan sopimuksen piirissä.

Ajasta ja paikasta riippumattoman työajan ja -paikan osuus on vähintään 25 % vahvistetusta työajasta. Palkka määritellään työajan suhteessa kokoaikaisen palkasta.

MUSIIKKIOPPILAITOS

Markku Perttunen

Työvuosi ja työaika

Opettajan työvuosi sisältää 38 viisipäiväistä työviikkoa, joista vähintään 35 viikkoa on opetusta ja enintään 3 muuta opettajatyötä (OVTES osio F, liite 10, 6 §, Sivista, luku 7, liite 8 12 §, AVAINOTES 9 §).

Tuntiopettajan vuotuisesta työajasta ei ole erikseen sopimusmääräyksiä. Tuntiopettajan työvuoteen sisältyvät pelkästään opetusviikot, joten tuntiopettajalla on alempi palkkaus kuin virassa tai toimessa.

Virka- ja työehtosopimusten yleisissä osissa on sovittu työajan sijoittamisen periaatteista kaikkien oppilaitosmuotojen osalta (kunnan OVTES yleinen osa, III luku, 32 §, Sivista, luku 6, 18 § sekä AVAINOTES:n yleisen osan III luku 15 §).

Opetustunnilla tarkoitetaan 45 minuutin opetusjaksoa. Käytännössä oppituntien pituus vaihtelee. 30 minuutin oppitunti on melko tavallinen nuorimmilla oppilailla, ja tuntikirjanpidossa se on 2/3 oppituntia. Vastaavasti 60 minuutin opetusjakso on 1 1/3 opetustuntia ja 90 minuutin opetusjakso 2 opetustuntia. Tämä laskentatapa on käytössä myös Opetushallituksen vahvistamissa laajan oppimäärän opetussuunnitelmien perusteissa.

Työviikko on viisipäiväinen. Muuksi arkipäiväksi kuin lauantaiksi osuva itsenäisyyspäivä, loppiainen ja vapunpäivä vähentävät vuotuisia työpäiviä.

Koska päätoimisiin tuntiopettajiin sovelletaan samaa palkkausjärjestelmää kuin viran- ja toimenhaltijoihin, nämä ar-

kipyhiksi osuvat työpäivät vähennetään opetuspäivistä.

Jos oppilaitos määrää tästä huolimatta pidettäväksi arkipäivän puuttuvat tunnit, niistä tulee maksaa ylituntipalkkio. Viran-/toimenhaltijalla voidaan 35 opetusviikon jälkeen pidettävät tunnit ylituntipalkkion sijasta kirjata muun työn osuutta vähentävinä työaikamääräyksissä sovitun mukaisesti: 45 minuuttia opetusta tai säestystä vähentää muun työn osuutta 120 minuuttia.

Rehtoreiden ja apulaisrehtoreiden viroissa/toimissa noudatetaan joustavaa kokonaistyöaika, jolloin rehtori/apulaisrehtori työskentelee soveltuvin osin toimistotyöaika koskevien määräysten mukaisesti. Huomioon on kuitenkin otettava

rehtorin/apulaisrehtorin työn erikoisluonne. Tämä tarkoittaa mm. sitä, että työaikaan liittyvistä tehtävistä osa voidaan tehdä muualla kuin varsinaisella työpaikalla, joten työpaikalla oloaika ei ole sama kuin toimistotyössä.

Rehtoreiden ja apulaisrehtoreiden virat ja toimet ovat vuosilomajärjestelmän piirissä.

Palkkaus ja opetusvelvollisuudet

Musiikkioppilaitoksia on kolmella eri sopimusalueella. Kullakin näistä (kunnan OVTES, yksityiset Sivistan ja AVAINOTES) palkkaus ja sen perusteet poikkeavat toisistaan.

Kun päätoimisen tuntiopettajan viikkotuntimäärä on alle opetusvelvollisuustuntimäärän, palkka saadaan jakamalla kuukausipalkka sen perusteena olevalla opetusvelvollisuustuntimäärällä ja kertomalla tulos opettajan viikkotuntimäärällä.

Yksittäisen opetustunnin hinta, kertatuntipalkkio, saadaan kertamalla kuukausittainen ylityntipalkkio luvulla 12 ja jakamalla se luvulla 35.

Sivutoiminen tuntiopetus

EK:n Yksityisen opetusalan liiton Sivistystyönantajat ry:n kanssa on sovittu, että niihin sivutoimisiin tuntiopettajiin, jotka on tällä sopimusalueella otettu vähintään koko lukuvuodeksi ja joilla ei ole kokoaikatyötä muualla, sovelletaan päätoimisia tuntiopettajia koskevia määräyksiä.

Sivutoimipisteen johtajan tehtävät

Sivutoimipisteen johtajan tehtävistä maksetaan tehtävään määrätulle opettajalle lisäpalkkiona 1–4 viikkotunnin korvaus vähimmillään 20:n ja enimmillään yli 200 oppilaan sivutoimipisteessä.

Aineryhmän vastaavana toimiminen

Opettajan, joka on nimetty aineryhmän vastuupettajaksi (ainekollegion, tutkintolautakunnan tai muun vastaavan koollekutsuja, kurssitutkimateriaalista ja -pöytäkirjoista huolehtiminen ynnä muut perinteiset lehtorin tehtävät), peruspalkkaa korotetaan Sivistan oppilaitoksissa 3,5 %:lla.

Oikeus työmatkakorvauksiin

Tuntiopettajalle, joka opettaa yhdessä musiikkiopistossa alle 16 tuntia viikossa ja asuu toimipisteen sijaintikunnan ulkopuolella, maksetaan työmatkasta aiheutuneet kustannukset. Korkeimman hallinto-oikeuden 31.10.1986 tekemän päätöksen (KHO 1986 II 591) mukaan sivutoimisille opettajille maksettua matkustamiskustannusten korvauksia ei pidetty ennakkoperintälain tarkoittamina matkakustannusten korvauksina asunnosta varsinaiseen työpaikkaan eikä palkkana. Tätä KHO:n ratkaisua

Vuosisidonnaiset lisät kunnan sopimusalueella	5 v	8 v	10 v	15 v	20 v
Rehtori (opv enint. 315 h/v)	-	-	5 %	4 %	6 %
Apulaisrehtori (opv enint. 420 h/v)	-	-	5 %	4 %	6 %

Yksityisen oppilaitoksen kokemuslisät	3 v	5 v	8 v	13 v	20 v
Rehtori (opv 2–10 h/vko)	5 %	5 %	5 %	5 %	-
Apulaisrehtorina toimiva opettaja (opv 10–16 h/vko)	5 %	6 %	6 %	9 %	3 %
Opettajat (opv 23 h/vko, II-aste 22 h/vko, yliopettajat 20 h/vko)	5 %	6 %	6 %	9 %	3 %

AVAINOTES vuosisidonnaiset lisät	5 v	8 v	10 v	15 v	20 v
Rehtori ja apulaisrehtori	-	-	6 %	2 %	6 %
Opettaja, lehtori ja päätoiminen tuntiopettaja	4 %	3 %	9 %	6 %	6 %

Kilometrejä viikossa	OVTES	Sivista	AVAINOTES
100–149	1 vkotunti	+ 3,5 %	+0,03
150–199	2 vkotuntia	+7,0 %	+0,05
200– tai enemmän	3 vkotuntia	+10,5 %	+0,07

on käytetty perusteluna myöhemmissä hallinto-oikeuksien ratkaisussa, mm. Kouvolan hallinto-oikeuden 31.7.2007 antamassa päätöksessä nro O7/O398/2.

Kunnan sopimusalueella kustannusten korvaus on harkinnanvarainen.

Kelpoisuusvaatimukset

A) Voimassa olevan lainsäädännön perusteella

Musiikkialan ammatillisten opintojen opetusta antamaan on kelpoinen henkilö, jolla on soveltuva ammatillisen korkea-asteen tai opistoasteen tutkinto (esimerkiksi konservatoriossa suoritettu musiikkioppilaitoksen opettajan tutkinto) ja jonka palvelussuhde tässä opetustehtävässä on alkanut vuoden 2009 loppuun mennessä. Tämän lisäksi vaaditaan vähintään 35 opintoviikon laajuiset opettajan pedagogiset opinnot sekä vähintään kolmen vuoden pituinen työkokemus tehtävää vastaavalla alalla.

Vuodesta 2010 tutkintovaatimuksena on vähintään soveltuva amk-tutkinto. Siirtymäsäännösten nojalla ei erillisiä opettajan pedagogisia opintoja eikä työkokemusta vaadita, jos konservatorion lehtorin kelpoisuus on saavutettu tai siihen johtavat opinnot on aloitettu ennen vuotta 1999. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetusta, jota mm. musiikkiopistojen sekä konservatorioiden musiikkiopisto-osastojen opetus on, on kelpoinen an-

tamaan henkilö, jolla on opetettavalta taiteenalalta vähintään opistoasteinen opettajatutkinto.

Musiikkioppilaitoksen rehtorin kelpoisuusvaatimukset täyttää a) henkilö, jolla on mikä tahansa ylempi korkeakoulututkinto ja koulutusmuodon opettajan kelpoisuus sekä riittävä opetushallinnon tuntemus, tai b) henkilö, jolla on alan ylempi korkeakoulututkinto ja riittävä opetushallinnon tuntemus.

B) Palkkauksen perusteena olevat kelpoisuudet ja tutkintotasot

Sopimusmääräyksissä on sellaisia hinnoitteluperusteita, joita nykyisessä lainsäädännössä ei ole (esimerkiksi entinen lehtorin kelpoisuus, jolla perusopetuksessa tarkoitetaan viimeisimmässä, 1998 kumotussa musiikkioppilaitosasetuksessa säädettyä musiikkiopiston lehtorin kelpoisuutta).

Vaikka nykyisten kelpoisuuslainsäädösten mukaan esimerkiksi konservatorion lehtorin virkaan tai toimeen voi tulla valituksi ilman aiemmin vaadittua ylempää korkeakoulututkintoa, virka tai toimi ei takaa ylempään korkeakoulututkintoon mukaista peruspalkkaa.

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen yleiskirjeeseen A 63/1990 sisältyvässä edelleen voimassa olevassa soveltamisohjeessa todetaan: ”Musiikin perusopetuksen opettajien palkkaus määräytyy 1.10.1990 sen mukaan, mikä kelpoisuus opettajalla

on. Tällöin kelpoisuutta ei ole sidottu siihen virkaan, jota opettaja hoitaa vaan palkkaus on esimerkiksi lehtorin kelpoisuuden mukainen, olipa virka musiikkileikkikoulussa, musiikkikoulussa tai musiikkiopistossa. Kelpoisuus ei siis ole sidottu hoidettavaan virkaan vaan opettajan kelpoisuuteen ylipäänsä.”

Tämän lisäksi KT:n yleiskirjeessä A 79/1990 on todettu, että ”Lehtorin kelpoisuuden mukaan maksetaan palkka myös silloin, kun opettajalla on lehtorin kelpoisuus muussa opetusaineessa kuin virkaniikkien mukaisessa opetusaineessa.”

Vaikka siis sopimusmääräysten mukaisen soveltuvan tutkinnon soveltuvuudesta päättää työnantaja, se ei anna oikeutta perusopetuksessa katsoa tutkintoa soveltumattomaksi sillä perusteella, että opettajan suorittama tutkinto on muussa musiikkioppilaitoksen opetusaineessa kuin mitä opettaja on määrätty opettamaan.

Epäpätevyysalennus

Jos opettajalla ei ole asetuksessa säädettyä kelpoisuutta, on epäpätevyysalennus työnantajan harkinnan mukaan 6–20 % kunnan opetuslalla, 4–25 % Sivistan yksityisellä opetuslalla ja 6–25 % AVAINTA-opetuslalla.

Euromääräiseen palkkaukseen siirryttäessä sovittiin, että kenenkään palkkaa ei alenneta sen johdosta, että prosentuaalinen epäpätevyysalennus olisi suurempi kuin aiempi palkkaluokkina määräytyneet alennus.

Erivapaus ja kelpoisuustodistus

Erivapauden saaneen opettajan peruspalkka määräytyy yksityisessä oppilaitoksessa erivapauden saamisajankohtana voimassa olleiden kelpoisuusehtojen (ei siirtymäsäännösten) mukaisen kelpoisuustason peruspalkan perusteella.

Musiikkioppilaitoksissa opettajien erivapautta vastaava käytäntö on nimeltään kelpoisuuden toteaminen.

Tämä tarkoittaa sitä, että jos esimerkiksi musiikkioppilaitoksen lehtorin kelpoisuus on viranomaispäätöksellä todettu ennen 1.8.1995, kelpoisuustaso vastaa ylemmän korkeakoulututkinnon kelpoisuustasoa riippumatta siitä, onko asianomainen suorittanut jotakin tutkintoa.

Kunnan sopimuksessa ei tällaista palkkausmääräystä ole, joten palkkaus määräytyy opettajan suorittaman tutkinnon mukaan.

LASTEN JA NUORTEN TAIDEKOULUT

Markku Perttunen

Kunnallisten lasten ja nuorten taidekoulujen opettajien palvelusuhteen ehtoista on sovittu kunnallisessa yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa (KVTES) ja opetusalan virka- ja työehtosopimuksessa (OVTES) osion F liitteessä 11. Yksityisten kuvataide- ja monitaiteellisten koulujen opettajien palvelusuhteen ehdot ovat yksityisessä opetushenkilöstön työsopimuksessa ja sen oppilaitoskohtaisissa määräyksissä.

REHTORI

Rehtoreiden palkkausta ja opetusvelvollisuutta määrättäessä tulee ottaa huomioon mm. koulun opetuspisteiden lukumäärä ja sijainti sekä koulun muun henkilökunnan määrä. Opetusvelvollisuus on kunnallisissa oppilaitoksissa 6–14 viikkotuntia ja yksityisissä oppilaitoksissa 5–14 viikkotuntia.

Työaika ja vuosiloma määräytyvät kuten muidenkin oppilaitosmuotojen rehtoreilla.

OPETTAJA

Kuvataidekoulujen opettajan työajassa on kaksi vaihtoehtoa: joko opettajan vuosityöaika on 814 tai 1 224. Molemmissa opetustuntien määrä on enintään 578.

OVTES:n vuosisidonnaiset lisät on selvitetty kaikkia oppilaitosmuotoja koskevilla yhteisissä määräyksissä.

Sivistan kokemuslisät määräytyvät kuten muilla yksityisten oppilaitosten opettajilla.

Päätöimisen opettajan työ- ja opetusvelvollisuutta vähennetään muuksi arkipäiväksi kuin lauantaiksi sattuvan loppiaisen johdosta laskennallisesti yhden päivän työ- ja opetusvelvollisuutta vastaavalla osalla.

Kunnallisessa taidekoulussa johtajana toimivan opettajan opetusvelvollisuus on 1–4 tuntia alempi kuin muutoin.

Yksityisessä taidekoulussa koulunjohdajana toimivan opettajan palkka on korkeampi ja opetusvelvollisuus alempi kuin muutoin.

TUNTIOPETTAJA

Tuntiopettajan palkka määräytyy pidettävien tuntien mukaan. Lisäksi opettajalle maksetaan näyttelyiden suunnittelusta ja järjestämisestä 50 % tuntipalkkiosta. Tuntipalkkiot: ks. OAJ:n Jäsensivut.

Lomakorvaus maksetaan vuosilomailain ja lomarahaa työehtosopimuksen mukaan. OVTES:n mukaan lomakorvausta ei makseta, jos tuntiopettaja saa samanlaisesti vuosilomaa, lomakorvausta tai lomarahaa saman työnantajan muun palvelusuhteen perusteella.

Palkalliseen sairauslomaan, äitiysvapaaseen ja tilapäiseen hoitovapaaseen on oikeus tuntiopettajalla, joka opettaa keskimäärin vähintään 14 tuntia viikossa.

VAPAAAN SIVISTYSTYÖN OPPILAITOS

Markku Perttunen

Lainsäädännössä luokitellaan vapaaksi sivistystyöksi kansalais- ja työväenopistojen sekä kansanopistojen lisäksi opintokeskukset, kesäyliopistot ja liikunnan koulutuskeskukset. Tässä yhteydessä käsittelemme näistä kahta ensiksi mainittua opistomuotoa.

KANSALAIK- JA TYÖVÄENOPISTOT

Kunnan sopimusmääräyksissä kansalaisopisto -nimikkeellä tarkoitetaan opistoja, joiden nimenä on kansalaisopisto tai työväenopisto. Yksityisen opetusalan sopimusmääräyksissä käytetään kumpaakin nimitystä.

Opettajan työaika

Työvuosi alkaa 1.8. ja päättyy 31.7. Työ- ja lomaaikojen jaksotuksesta ei ole säädöksiä eikä määräyksiä, mutta niihin sovelletaan virka- ja työehtosopimusten yhteisissä määräyksissä soveltuvia periaatteita.

Vuotuinen työvelvollisuus jakaantuu opetusvelvollisuuteen ja muuhun työvelvollisuuteen.

Yhteiskunnallisten aineiden, kasvatustieteellisten aineiden, äidinkielen, toisen kotimaisen ja vieraan kielen sekä matemaattis-luonnontieteellisen aineen opetusvelvollisuus on 530 tuntia ja muiden aineiden 580 tuntia.

Jos opettaja opettaa useampia aineita, joiden tuntimäärät ovat erilaiset, lasketaan hänen opetustuntiansa määrä vuodessa eri aineiden mukaan painotettuna.

Opettajan muu työvelvollisuus on 374 tuntia työvuodessa.

Jos opettaja eri toimipisteissä työskentelyn vuoksi matkustaa viikossa keskimäärin 200 kilometriä, luetaan matkustamiseen käytetystä ajasta enintään 75 tuntia muuhun työvelvollisuuteen.

Kunnallisessa opistossa voidaan opetusvelvollisuus määrätä pienemmäksi, jolloin lisätään muuta työvelvollisuutta 1½ tuntia jokaista vähennettyä opetustuntia kohden. Opettajan suostumuksella opetusvelvollisuus voidaan vahvistaa myös suuremmaksi vähentämällä vastaavalla

periaatteella muuta työvelvollisuutta. Tällöin muu työvelvollisuus on kuitenkin vähintään 200 tuntia työvuodessa.

Sekä yksityisellä että kunnallisella opetusalanalla on sovittu opetusvelvollisuuden huojennuksista apulaisrehtorin tehtävien, erityistehtävien, osastonjohtajan ja opetusalan johtavan opettajan tehtävien johdosta.

Opetusvelvollisuuteen kuuluvan opetustuntin pituus on laskennallisesti 45 minuuttia ja muuhun työvelvollisuuteen kuuluvan tunnin pituus laskennallisesti 60 minuuttia.

Opetustunteihin sisältyy opetuksen valmistelu samoin kuin opetukseen kuuluvien kertaus- ja muiden tehtävien sekä kokeiden valmistus ja korjaus ja osallistuminen opettajainkokouksiin.

Opettajan muuhun työvelvollisuuteen kuuluvat opiston erityisluonteesta johtuen yleiset järjestelyt, opetussuunnitelman laatiminen, opetuksen kehittäminen, opiskelijan ohjaus, opistolaiskuntatoimintaan osallistuminen sekä muut samantapaiset tehtävät.

Kunnallisissa opistoissa on lisäksi sovitettu suunnittelijaopettajan työajasta, jota voidaan soveltaa opettajan suostumuksella muihinkin kuin suunnittelijaopettajan virkanimikkeellä oleviin. Tällöin vuotuinen tuntimäärä voi olla 1 224 tuntia siten, että opetusvelvollisuus on enintään sama kuin muilla vastaavien aineiden opettajilla.

Opettajan työ- ja opetusvelvollisuus vähenee muuksi arkipäiväksi kuin lauantaiksi sattuvan loppiaisena johdosta laskennallisesti yhden päivän. Vuotuista työvelvollisuutta vastaavat osat vähennetään työ- ja opetusvelvollisuuksista.

Rehtorin ja apulaisrehtorin työaika

Rehtorin ja apulaisrehtorin virassa/toimessa noudatetaan kokonaistyöaikaa, jolloin asianomainen työskentelee soveltuvin osin toimistotyöaikaa koskevien määräysten mukaisesti kuitenkin rehtorin/apulaisrehtorin työn erikoisluonne huomioon ottaen.

Palkat

Palkat ja palkkiot → www.oaj.fi

Kunnallisessa opistossa opettajalle, joka määrätään opettamaan vähintään puolet opetustunneista kello 16 jälkeen, maksetaan palkkaliitteessä ilmenevä erillinen korvaus.

Suunnittelijaopettajan palkka kunnallisessa opistossa ks. palkkaliite.

OVTES:n rehtorin, apulaisrehtorin ja opettajien vuosisidonnaiset lisät on selvitetty kunnallisen opetusalan yhteisissä määräyksissä.

Rehtorin ja opettajan työaika

Yleismääräykset työajan jaksoituksesta sekä opetusvelvollisuuden huojennuksista ovat pääosin samat kuin kansalais- ja työväenopistossa.

Opetajiin sovelletaan vaihtoehtoisesti vuosityövelvollisuutta (kunnan sopimuksessa vaihtoehto 1) tai kokonaistyöaika (kunnan sopimuksessa vaihtoehto 2).

Kunnallisessa sopimuksessa vaihtoehdossa 1 opetusvelvollisuustuntimäärä on $\frac{3}{4}$ kokonaistyövelvollisuudeksi sovittua tuntimäärästä. Opetusvelvollisuus äidinkielessä on 700 tuntia, opiskelijalle vieraassa kielessä, matematiikassa, fysiikassa ja kemiassa 800 tuntia sekä muissa aineissa 870 tuntia. Muun työn työvelvollisuus on 339 tuntia, jollei opetusvelvollisuustuntimäärää ole sovittu toisin.

Vaihtoehdossa 2 opetusvelvollisuus äidinkielessä on 525 tuntia, opiskelijalle vieraassa kielessä, matematiikassa, fysiikassa ja kemiassa 600 tuntia sekä muissa aineissa 652 tuntia. Vaihtoehdossa 2 opettajalla on soveltuvin osin toimistotyöaika. Sopimuksessa mainituin edellytyksin opetusvelvollisuustuntimäärä voi olla pienempi tai suurempi.

EK:n Sivistystyönantajien kansanopistojen työaika on 1 624 tunnin kokonaistyöaika, jossa noudatetaan vapaajaksojärjestelmää.

Palkkaus

Palkat ja palkkiot → www.oaj.fi

OVTES:n rehtorin, apulaisrehtorin ja opettajien henkilökohtaisen lisän vuosisidonnaiset osat on selvitetty kunnallisen opetusalan yhteisissä määräyksissä.

Opetushenkilöstöön kuuluva päätoiminen toimihenkilö saa EK:n Sivistan sopimuksen mukaiset kokemuslisät kuten kansalaisopistoissa.

TUNTIOPETTAJAT

Opettajalle palkka maksetaan pidettyjen tuntien mukaan. Palkkataulukon mukaiset euromäärät ovat vähimmäispalkkaperusteita, joihin ei sisälly pätevyyslisä eikä määrävuosikorotusta.

Tuntiopettajalle maksetaan sopimuksissa määrätyn kelpoisuusehdoin korkeampaa tuntipalkkiota (5 % tai 10 %) kunnallisissa opistoissa ja yksityisissä AVAINTA:n opistoissa 10 % korkeampaa tuntipalkkiota.

Yksityisissä EK:n Sivistystyönantajien opistoissa on sovittu A- ja B-hinnoittelutasot pätevyuden perusteella siten, että työnantajan harkinnan mukaan täyden pätevyyslisän voivat saada myös ne tuntiopettajat, joilla on opetettavan aineen ammatillinen koulutus sekä työn kautta hankittu kokemus, josta on olennaista hyötyä opetyössä.

Kunnan sopimusalueella maksetaan 6 %:n suuruista määrävuosikorotusta vähintään keskimäärin 16 viikkotuntia opettavalle tuntiopettajalle, joka on kolme vuotta opettanut vähintään keskimäärin 16 tuntia työviikossa joko omassa tai jossain muussa kansalaisopistossa.

Tuntiopettajalla on oikeus vuosilomakorvaukseen ja lomarahaan. Kunnallisessa opistossa oikeutta lomakorvaukseen ei ole, jos saa samanaikaisesti vuosilomaa, lomakorvausta tai lomarahaa saman työnantajan muun palvelussuhteen perusteella.

YLIOPISTO

Lena Hillebrandt

Kokonaistyöaika

(Yliopistojen TES 5 luku, 1–5 § ja pöytäkirja 19.3.2010)

Määräykset kokonaistyöajasta koskevat yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilöstöä, joihin sovelletaan yliopistojen palkkausjärjestelmässä opetus- ja tutkimushenkilöstön arviointijärjestelmää 5 luvun 1 §:ssä mainitun poikkeuksin.

Opetus- ja tutkimushenkilöstön vuosittainen työaika on 1 624 tuntia. Jokainen henkilö laatii vuosittain ennen seuraavan lukukauden alkamista työsuunnitelman yhteistyössä esimiehensä kanssa. Työsuunnitelmaan kirjataan 1 624 tunnin työajan kohdentaminen eri tehtäväalueille seuraavan lukukauden aikana, ja laadinnassa otetaan huomioon henkilön osallistuminen opetukseen, tutkimustoimintaan ja muihin tehtäviin. Yliopisto hyväksyy työsuunnitelmat organisaationsa mukaisesti.

Työntekijä vastaa omasta työajastaan ja sen käyttämisestä työsuunnitelmassa

oleviin tehtäviin. Lukukauden aikana työntekijä ja esimies voivat tarkastella työsuunnitelman toteutumista ja työn tuloksia kokonaistyöajan puitteissa.

Kontaktiopetuksen enimmäistuntimäärät

Yliopistojen 13.2012 voimaan tulleen yleisen työehtosopimuksen mukaan kenenkään sellaisen henkilön, jolla on 392 (396) tunnin enimmäisopetusvelvollisuus, kontaktiopetuksen määrä ei voi kasvaa. Myöskään muut kontaktiopetuksen enimmäismäärät eivät voi nousta. Korkeammat opetuskatot ovat edelleen käytössä mutta kuitenkin niin, että niiden suhteellinen osuus yliopistoissa säilyy ennallaan eikä kasva.

Työehtosopimuksen mukaan opetuspainotteisissa tehtävissä työsuunnitelmaan sisällytettävän kontaktiopetuksen enimmäistuntimäärä on 396 tuntia lukuvuodessa (TES 5 luku, 5 §, 7 mom.). Tämä

tarkoittaa sitä, että mikäli henkilöllä on kontaktiopetusta 396 tuntia, käytännössä vuosittainen työaika 1 624 tuntia täyttyy. Tällöin voi työsuunnitelmaan mahtua enintään noin 100 tuntia esimerkiksi opetusohjelman yleistä suunnittelua tai muita laitoshallintotehtäviä. Professoreilla kontaktiopetuksen enimmäismäärä on 142 tuntia lukuvuodessa

Kontaktiopetuksen enimmäistuntimäärä voi olla 455 tuntia lukuvuodessa ainoastaan sellaisissa tavanomaista vähemmän valmistelua vaativissa opetustehtävissä, joissa tehtävän velvollisuuksiin ei varsinaisesti sisälly tutkimusta (TES 5 luku, 5 §, 8 mom.). Tutkimuksen puuttuminen ei ole automaattinen peruste korkeamman opetustuntikatton käyttöä. Samalla tulee ottaa huomioon, että sopijaosapuolten (pöytäkirja 19.3.2010) välillä on sovittu, että korkeampien opetuskattojen suhteellinen osuus yliopistoissa ei saa muuttua.

Yliopistojen palkkausjärjestelmä YPJ (Yliopistojen TES, 6 luku, 1–6 § sekä liitteet 1 ja 3)

Palkkataulukot

Palkka yliopistoissa muodostuu tehtävien vaativuuteen perustuvasta tehtäväkohtaisesta palkanosasta ja henkilökohtaiseen suoriutumiseen perustuvasta palkanosasta sekä 31.12.2009 voimassa olleeseen virka- tai työsuhteeseen liittyvästä, silloin voimassa olleeseen virka- ja työehtosopimukseen perustuvasta palkan takuuosuudesta.

Tehtäväkohtainen palkansa

Tehtäväkohtainen palkansa määräytyy tehtävän vaativuustason perusteella. Tehtävän vaativuusarviointi perustuu työnantajan määrittämään tehtävään, tehtävän kuvaukseen ja tehtävään sovellettavaan arviointijärjestelmään. Yliopistoissa on kaksi arviointijärjestelmää: opetus- ja tutkimushenkilöstöön sovellettava arviointijärjestelmä sekä muuhun henkilöstöön sovellettava arviointijärjestelmä.

Vaativuusarvioinnissa käytettävät päävaativuustekijät ovat opetus- ja tutkimushenkilökunnan järjestelmässä työn luonne ja vastuu, tehtävän edellyttämät vuorovaihtustaidot sekä tehtävän edellyttämät tiedolliset ja taidolliset valmiudet. Opetus- ja tutkimushenkilökunnan arviointijärjestelmässä tehtävien vaativuustaso on 11. Vaativuusarvioinnin tulee pohjautua tehtävän vaativuuden arviointiin eikä nimikkeen pohjalta tehtävään sijoitteluun eri vaativuustasoille.

Tehtävien vaativuutta ja vaativuustasoa tarkastellaan henkilön ja hänen esimiehensä välisissä arviointikeskusteluissa. Esimies tekee suorittamansa arvioinnin perusteella ehdotuksen vaativuustasosta. Tämän jälkeen yksikön johtaja ja yliopiston yhteinen arviointiryhmä ottavat kantaa. Lopuksi työnantaja vahvistaa vaativuustasot esimiesten ja arviointiryhmien ehdotukset saatuaan. Työnantaja voi vain perustellusta syystä poiketa arviointiryhmän esityksestä.

Henkilökohtainen palkansa

Henkilökohtainen palkansa määräytyy henkilön suoritustason perusteella. Opetus- ja tutkimushenkilökunnan henkilökohtaisen suoriutumisen tasoja on 9.

Opetus- ja tutkimushenkilöstön henkilökohtaisen suoriutumisen arviointijärjestelmän pääarviointitekijät ovat opetukselliset ansiot, tutkimukselliset ansiot sekä yliopistoyhteisölliset ja yhteiskunnalliset ansiot.

Henkilökohtaista työsuoritusta ja suoritustasoa tarkastellaan henkilön ja hänen esimiehensä välisissä arviointikeskusteluissa. Arviointikeskustelut käydään koko yliopiston tasolla kahden vuoden välein.

Suoritusarviointi koskee henkilön suoriutumista tehtävässään ja hänelle asetetuista tavoitteista. Henkilökohtainen suoriutuminen arvioidaan suhteessa työtehtäviin ja työsuunnitelmaan tai muulla vastaavalla tavalla asetettuihin tavoitteisiin. Lisäksi suoriutumista arvioidaan vertaamalla työtehtäviin liittyviä ansioita muiden vastaavilla aloilla, samoissa vaativuusryhmissä ja vastaavan tyyppisissä tehtävissä toimivien ansioihin eli opettajan ansioita verrataan muiden yhtä vaativissa tehtävissä toimivien ansioihin.

Esimies tekee suorittamansa arvioinnin perusteella ehdotuksen työsuorituksen arviointiksi ja suoritustasoksi. Työnantaja vahvistaa henkilökohtaisen suorituksen tason. Työnantaja voi perustellusta syystä poiketa esimiehen suoritusarvioinnista.

Vaativuuslisä

(Yliopistojen TES, 6 luku, 7a §)

Tehtäväkohtaisen palkanosan lisäksi työnantaja voi maksaa vaativuuslisää, joka on 50 % henkilön tehtävän vaativuustason ja sitä seuraavan ylemmän vaativuustason välisestä palkkaerosta, ottaen huomioon myös henkilökohtaisen palkanosan. Vaativuuslisä voidaan myöntää myös määräajaksi.

Vaativuuslisä ei vaikuta vaativuustasokarttojen tai vaativuuskehikon tulkintaan tai vaativuuskehikon sisältöön. Tehtävät määritellään vaativuustasolle palkkausjärjestelmän mukaisesti. Suoritustasoa ei arvioida uudelleen vaativuuslisää myönnettäessä.

Suorituskorotus

(Yliopistojen TES, 6 luku, 7b §)

Osana vuoden 2013 järjestelyerää sovittiin uudesta palkkausjärjestelmän elementistä, jolle annettiin nimeksi suorituskorotus. Suorituskorotuksia osoitettiin ensi kertaa kevään 2013 henkilökohtaisen työstä suoriutumisen tarkistuskierröksellä, ja korotukset maksettiin 1.10.2013 lukien. Suorituskorotus on 50 % työntekijän suoritustason ja sitä ylemmän suoritustason välisestä euromäärästä. Tämä elementti ei koske harjoittelukouluja.

HARJOITTELUKOULUJEN OPETUSHENKILÖSTÖ

Eila Urpilainen

Työaika

Harjoittelukoulut eivät ole yliopistoissa käytössä olevan opetus- ja tutkimushenkilökunnan 1 600 tunnin kokonaistyöajan piirissä vaan opettajat ovat opetusvelvollisuustyöajassa kuten kunnallisten ja yksityisten yleissivistävien oppilaitoksien opettajat. Merkittävä ero on se, että harjoittelukoulujen opettajat ovat työsuhteessa, jolloin heihin noudatetaan työsuhteeseen liittyviä määräyksiä. Oppilastyöpäivät, oppituntien pituudet ja kesätyö noudatetaan 31.12.1998 voimassa ollutta lainsäädäntöä, joten ne ovat kuten kunnallisissa oppilaitoksissa.

Harjoittelukoulujen opettajien työ poikkeaa ohjaustehtävän osalta muiden oppilaitosten opetustehtävistä. Harjoittelukoulun lehtorin opetusvelvollisuuteen voidaan lukea opetusharjoittelun ohjaamista ja muita harjoittelukoulun opettajankoulutustehtäviä koulukohtaisen opettajankoulutuksen tuntikiintiön rajoissa. Tuntikiintiöllä tarkoitetaan opettajankoulutuksesta johtuviin tehtäviin käytettävien tuntien enimmäismäärää.

Harjoittelukoulujen palkkausjärjestelmä

(Yliopistojen TES, harjoittelukouluja koskevat määräykset (kirja 2), 1 luku, 2–11 § sekä liitteet 1 ja 2A & 2B)

Harjoittelukoulujen opetushenkilöstön varsinainen palkka muodostuu tehtävien vaatavuuteen perustuvasta tehtäväkohtaisesta palkanosasta, henkilökohtaiseen työsuoritukseen perustuvasta henkilökohtaisesta palkanosasta sekä 31.12.2009 voimassa olleesta, aikaisemmin voimassa olleeseen sopimukseen perustuvasta takuupalkasta tai vastaavasta palkkatekijästä.

Tehtäväkohtainen palkanos

Tehtäväkohtainen palkanos määräytyy tehtävien vaatavuustason perusteella harjoittelukoulujen opetushenkilöstön arviointijärjestelmän mukaisesti. Harjoittelukoulujen arviointijärjestelmässä vaatavuustasoja on 11.

Tehtävien vaatavuusarviointi perustuu työnantajan määrittelemään tehtävään ja tehtäväkuvaukseen. Arvioinnissa käytettävät päävaatavuustekijät ovat työn luonne ja vastuu, vuorovaikutustaidot sekä tiedolliset ja taidolliset valmiudet.

Tehtävien vaatavuutta ja vaatavuustasoa tarkastellaan henkilön ja hänen esimiehensä välisessä arviointikeskustelussa. Esimies tekee suorittamansa arvioinnin perusteella ehdotuksen vaatavuustasosta. Tämän jälkeen, samalla tavalla kuin yliopistoissa, työnantaja vahvistaa vaatavuustasot esimiesten ja arviointiryhmien ehdotukset saatuaan. Työnantaja voi perustellusta syystä poiketa arviointiryhmän esityksestä.

Henkilökohtainen palkanos

Henkilökohtainen palkanos määräytyy henkilön suoritustason perusteella ja se on enintään 50 % kulloinkin maksettavasta tehtäväkohtaisesta palkanosasta. Harjoittelukoulujen opetushenkilöstön henkilökohtaisen palkanosan taulukossa on 13 tasoa.

Henkilökohtaisen suoriutumisen arvioinnin pääarviointitekijät ovat ammatin hallinta, laatu ja työn tulokset sekä vastuullisuus työssä ja toiminta työyhteisössä.

Henkilökohtaista työsuoritusta ja suoritustasoa tarkastellaan henkilön ja hänen esimiehensä välisissä arviointikeskusteluissa. Keskustelut käydään vähintään kahden vuoden välein.

Suoritusarviointi koskee henkilön suoriutumista tehtävässään ja hänelle asetetuista tavoitteista. Suorittamansa arvioinnin perusteella esimies tekee ehdotuksensa työsuorituksen arvioinniksi ja suoritustasoksi. Työnantaja vahvistaa henkilökohtaiset työsuoritusarvioinnit ja -tasot sekä henkilökohtaiset palkanosat.

Opetusvelvollisuudet harjoittelukouluissa

(Yliopistojen TES, harjoittelukouluja koskevat määräykset (kirja 2), 2 luku, 4 § ja 11 §)

Aineenopettajana toimivan opettajan opetusvelvollisuudet

äidinkieli ja kirjallisuus	16
suomi toisena kielenä	16
2. kotimainen kieli, vieras kieli	19
tietotekniikka	19
matematiikka, fysiikka ja kemia	20
kuvataide ja musiikki	20
uskonto, elämäntutkimus, psykologia	21
historia, yhteiskuntaoppi, taloustieto	21
biologia ja maantieto	21
kotitalous, tekstiilityö ja tekninen työ	22
liikunta	23
terveystieto, perusopetus	23
terveystieto, lukio	21
opinto-ohjaus	23

Lehtori, joka toimii

luokanopettajana	24
erityisopettajana	24
erityisluokan opettajana	22

VARHAISKASVATUS

Kristiina Johansson, Timo Mäki

PALKKAUS

Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen (KVTES) palkkausjärjestelmän mukaan palkkaus koostuu tehtäväkohtaisesta palkasta ja henkilökohtaisesta lisästä sekä työkokemuksellisestä.

Tehtäväkohtainen palkka perustuu tehtävän vaativuuteen

Tärkein palkan osa on tehtäväkohtainen palkka, joka perustuu tehtävien vaativuuteen. Palkkahinnoittelussa on käytössä hinnoittelukohtat, joissa on mainittuna pääasialliset tehtävät ja vähimmäisperuspalkat (KVTES liite 5).

Tehtäväkohtaisesta palkasta päätettäessä tehtävän vaativuus tulee ottaa mahdollisimman objektiivisesti huomioon. Tavoitteena on, että samaan palkkahinnoittelukohtaan kuuluvien tehtäväkohtaiset palkat ovat tehtävien vaativuuden edellyttämässä suhteessa toisiinsa.

Tehtävän vaativuus arvioidaan kokonaisarviointina, joka perustuu ennalta määriteltyihin vaativuustekijöihin. Tehtävän vaativuutta arvioitaessa otetaan huomioon tehtävän edellyttämä osaaminen (tiedot, taidot, harkinta), työn vaikutukset ja vastuu (laajuus, pysyvyys, johtaminen ja vaikutukset johtamisedellytyksiin) sekä tehtävän edellyttämät yhteistyötaidot (vuorovaikutustaidot ja ihmishuoldevaatimukset) ja työolot. Tehtävän edellyttämällä osaamisella on tehtävän vaativuuden arvioinnissa suurin painoarvo (KVTES II luku 9 §).

Palkkahinnoittelun soveltamisohjeessa (KVTES liite 5) on esimerkkejä opetus- ja kasvatushenkilöstön vaativuustekijöistä kuten vastuu esiopetuksesta ja lapsiryhmän hoitoisuusaste. Hoitoisuusasteella tarkoitetaan muun muassa vastuuta monimuotoisesta lapsiryhmästä.

Tehtävän vaativuuden arviointi tapahtuu palkkahinnoittelukohdittain eli lastentarhanopettajan tehtävän vaativuutta verrataan toisen lastentarhanopettajan tehtävään. Erytislasterhanopettajan tehtäväkohtaisen palkan tulee olla selvästi lastentarhanopettajan palkkaa korkeampi, koska erityislasterhanopettajalta edellytetään erikoistumiskoulutusta (KVTES II luku 9 § 1 mom. sov. 3.1 Koulutus).

Vaikka tehtäviä vertaillaan pääsääntöisesti samaan palkkaryhmään kuuluvien välillä, on toisinaan tarkoituksenmukaista tarkastella samanaikaisesti muitakin palkkaryhmiä. Esimerkiksi päiväkodinjohtajan

ja hänen johtamansa henkilöstön tehtäväkohtaisten palkkojen eron pitää olla riittävän suuri.

Tehtävien vaativuuden arvioinnin tulee perustua tehtäväkuvaukseen, josta käyvät ilmi pääasiallinen työtehtävä, työn tarkoitus ja siihen kuuluvat olennaiset tehtäväkokonaisuudet. Kaikkien työntekijäryhmien mallitehtäväkuvaukset tulee laatia yhteistyössä työnantajan edustajan ja asianomaisen ammattiryhmän edustajan kanssa.

Jos tehtäväkuvauksissa määriteltyjä tehtäväkokonaisuuksia muutetaan tai ne ovat muuttuneet vähäistä merkittävämmiin, tarkistetaan myös tehtäväkuvaukset muuttuneen tilanteen mukaisiksi ja arvioidaan tehtävän vaativuus uudelleen työn kokonaisvaativuudessa tapahtuneiden muutosten selvittämiseksi. Sen jälkeen arvioidaan muutosten mahdolliset vaikutukset tehtäväkohtaisiin palkkoihin.

Yleistyöaika päiväkodin johto- sekä opetus- ja kasvatustehtävissä

Päiväkodin johto- sekä opetus- ja kasvatustehtävissä työskentelevän säännöllinen työaika määräytyy yleistyöajan mukaisesti. Yleistyöajassa säännöllinen työaika on enintään 9 tuntia vuorokaudessa ja 38 tuntia 45 minuuttia viikossa (KVTES III luku 7 §, AVAINTEs 49 §) tai 38 tuntia 50 min (SOSTES 6 §).

Yleistyöaika voidaan myös järjestää siten, että viikkotyöaika on keskimäärin 38 tuntia 45 minuuttia enintään kuuden viikon ajanjaksossa. Viikkoa pidempää tasoittumisjaksoa on perusteltua käyttää vain silloin, kun se on päiväkodin toiminnan kannalta tarpeellista. Käytännössä 2–4 viikon tasoittumisjakso on yleensä riittävä.

Mikäli käytössä on tasoittumisjakso, työvuoroluettelo on laadittava ennalta koko jaksolle (KVTES III luku 30 §, AVAINTEs 33 §, SOSTES 6 §). Yleistyöajassa on määritelty sekä vuorokautinen että viikoittainen ylityöraja. Ylityötä ei voi korvata tunti tunnista -periaatteella.

Lisätyötä voi muodostua vain osa-aikatyöntekijälle tai KVTES:n ja AVAINTEs:n mukaan täyttä työaikaan tekeväälle arkipyhäviikolla.

Virka- ja työehtosopimuksissa on sovittu lastentarhanopettajien työaikaan koskevista erityismääräyksistä, joilla on haluttu turvata opetustyöhön tarvittava suunnittelu-, valmistelu- ja arviointiaika (KVTES III

luku 6 § ja liite 5, AVAINTEs 49 §, SOSTES liityntäpöytäkirja 3 §).

Työaikaan koskevien erityismääräysten mukaisesti tulee varata kulloinkin riittävä aika (vähintään 8 % koko työajasta) lapsiryhmän ulkopuolisiin tehtäviin, kuten toiminnan yhteiseen suunnitteluun, oman lapsiryhmän toiminnan suunnitteluun ja valmisteluun sekä vanhempien ym. yhteistyötahojen tapaamisiin. Osa työajasta voidaan tehdä esimiehen ohjeen mukaan myös työpaikan ulkopuolella.

Esiopetuksesta vastaavalle lastentarhanopettajalle tulee tämän lisäksi varata aikaa opetussuunnitelman laatimiseen ja lapsi- ja ryhmäkohtaisen esiopetussuunnitelman tekemiseen. Opetus- ja kasvatus-työhön säännöllisesti osallistuvan johtajan työajassa pitää ottaa huomioon myös päiväkodin johtamiseen ja esimiestyöhön tarvittava aika.

Työaikamääräyksiä pitää noudattaa sopimusmääräysten mukaisesti. Mikäli päiväkodissa on työaikaan liittyviä ongelmia, kannattaa olla yhteydessä luottamusmieheen.

Ylityön muodostuminen yleistyöajassa viikkoa pidemmässä tasoittumisjaksossa

Päiväkodissa työvuoroluettelo on laadittava koko tasoittumisjaksoksi. Tasoittumisjakson viikko- ja työpäivien työajoissa otetaan etukäteen huomioon ajanjaksoon sijoittuvat työajantarpeet, esimerkiksi vanhempien tapaamiset ja koulutustilaisuudet, jotka tasoitetaan tasoittumisjakson työajoissa. Tasoittumisjaksossa ei kuitenkaan ole tarkoituksena tasoittaa ajanjakson aikana syntyviä suunniteltujen työtuntien yllättäviä ylityksiä.

Kaikkien työpäivien tai tasoittumisajanjaksoon kuuluvien viikkojen työaika ei tarvitse suunnitella saman pituisiksi, kunhan viikkotyöaikaon yhteenlaskettu työaika on oikein. Esim. kunnallisessa päiväkodissa 3 viikon tasoittumisjakson yhteenlasketun viikkotyöajan pitää olla yhteensä $3 \times 38,75 \text{ h} = 116,25 \text{ h}$, mutta eri viikkojen säännöllinen työaika voi olla esimerkiksi: $39,25 \text{ h} + 38,75 \text{ h} + 38,25 \text{ h}$.

Ylityötä on työnantajan aloitteesta tehty työ, joka ylittää sekä työvuoroluetteloön merkityn säännöllisen työajan että seuraavat ylityörajat:

– vuorokautinen ylityöraja on 8 tuntia tai tätä korkeampi työvuoroluetteloön etukäteen merkitty tuntimäärä, kuitenkin enintään 9 tuntia

– viikoittainen ylityöraja on 38 h 45 min (SOSTES 38 h 50 min). Viikkoa pidemmässä tasoittumisjaksossa viikkoylityöraja on työvuoroluetteloon merkitty kunkin viikon säännöllinen viikkotyöaika.

Työvuoroluettelo on saatettava kirjallisesti työntekijöiden/viranhaltijoiden tietoon vähintään viikkoa ennen siinä tarkoitettua ajanjakson alkua. Tämän jälkeen työvuoroluettelo ei voi muuttua kuin työntekijän/viranhaltijan suostumuksella tai perustellusta syystä. Työnantaja ei voi yksipuolisesti muuttaa työntekijän tai

viranhaltijan työvuoroluettelon mukaista työvuoroa sen jälkeen, kun työntekijä on saapunut työvuoroon.

Työtuntien muodostuminen ylityöksi ei ole sopimuksen tarkoittama perusteltu syy muuttaa työvuoroluettelo. Työaikojen ylityksistä syntyy pääsääntöisesti ylityötä, ja ylityön muoto riippuu siitä, ylittyykö työvuoroluetteloon suunnitellun työajan lisäksi vuorokautinen vai viikoittainen ylityöraja.

Yleistyöaika on myös päiväkodinjohtajan työaikamuoto riippumatta siitä, työ-

kenteleekö hän säännöllisesti lapsiryhmän opetus- ja kasvatustehtävissä vai ei. Päiväkodinjohtajat toimivat ammatillisen työn johtajina ja alaistensa välittöminä esimiehinä, minkä vuoksi heillä on täysi oikeus työaikakorvauksiin.

Työaikaa koskevia sopimusmääräyksiä tulee noudattaa täsmällisesti myös silloin, kun käytössä on sähköinen työvuorojen suunnittelu- ja seurantaohjelmisto, kuten esimerkiksi MD Titania.

Varhaiskasvatuksen johto- ja asiantuntijatehtävien palkkaryhmät

KVTES liite 5 1–2 §

Hinnoittelutunnus	Palkkaryhmä
05PKO02B	<p>Varhaiskasvatuksen opetus- ja kasvatustehtävät. Tähän ryhmään kuuluvien pääasialliset tehtävät muodostuvat varhaiskasvatuksen opetus- ja kasvatustehtävistä.</p> <p>Tehtävänimike-esimerkit: lastentarhanopettaja, erityislastentarhanopettaja.xx</p> <p>Huomioitavaa: Erityislastentarhanopettajan tehtäväkohtaisen palkan pitää olla selvästi lastentarhanopettajan palkkaa korkeampi.</p>
05PKO011	<p>Pienten päiväkotien tai päivähoidon muun toimintayksikön tai osa-alueen vastaavat viranhaltijat/työntekijät. Pääasialliset tehtävät ovat opetus- ja kasvatustehtäviä, joiden ohella päivähoidon yksikön tai osa-alueen/-toiminnan vastaavina viranhaltijoina/työntekijöinä ja henkilöstön välittöminä esimiehinä toimiminen. Tarkoittaa esimerkiksi suurehkon toimintakokonaisuuden antamista viranhaltijan/työntekijän vastattavaksi.</p> <p>Tehtävänimike-esimerkit: varajohtaja, vastaava lastentarhanopettaja, vastaava erityislastentarhanopettaja</p>
05PKO014	<p>Päivähoidon/varhaiskasvatuksen johto- ja esimiestehtävät. Ammatilliset johtotehtävät, joissa pääasialliset tehtävät ovat päivähoidon/varhaiskasvatuksen toiminta-alueen tai -yksikön johtaminen tai henkilöstön työn johtaminen ja suunnittelu sekä johdettavana tai vastuulla olevan alueen tai yksikön toimintaa koskeva päätöksenteko ja päätöksenteon valmistelu. Tehtäviin voi kuulua myös alan asiantuntijatehtävien hoitamista ja osallistumista hoito- ja kasvatustyöhön.</p> <p>Virkanimike-esimerkit: päiväkodinjohtaja, varhaiskasvatusyksikön johtaja, perhepäivähoidon ohjaaja.</p>
Tunnukseton, ns. hinnoittelun ulkopuolinen	<p>Päivähoidon/varhaiskasvatuksen hallinnollinen johto. Päivähoidon hallinnollinen ylin johto, jonka päätehtävänä on kunnan päivähoidon johtaminen, kehittäminen ja koordinointi sekä työn johtaminen pääsääntöisesti alaistensa esimiesten välityksellä tai viranhaltija/työntekijä, jonka päätehtävänä on päivähoidon/varhaiskasvatuksen suunnittelu-, kehittämis- yms. asiantuntijatehtävät, on hinnoittelun ulkopuolinen.</p> <p>Virkanimike-esimerkit: varhaiskasvatuspäällikkö tai -johtaja, päivähoidon johtaja tai -päällikkö, varhaiskasvatuksen suunnittelija tai konsultti tai asiantuntija</p>